

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ:
Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΘΗΣΑΥΡΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ

Πτυχιακή εργασία της
Αναστασίας Χρόνη (015/05)

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: κ. Αφροδίτη Μάλλιαρη

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. <u>Εισαγωγή</u>	2
2. <u>Κεφάλαιο 1</u> : Τι είναι θησαυρός και ποια τα χαρακτηριστικά του.....	4
3. <u>Κεφάλαιο 2</u> : Ελληνικοί Θησαυροί.....	10
2.1. Θησαυρός Ελληνικών όρων.....	10
2.2. Ελληνικός Θησαυρός Θεματικών Επιστημονικών Όρων.....	22
2.3. Σύστημα Διαχείρισης Πολύγλωσσων Θησαυρών / Semantic Index System – Thesaurus Management System (SIS-TMS).....	36
2.4. Θησαυρός «Πολυδεύκης» του Υπουργείου Πολιτισμού.....	38
2.5. Θησαυροί του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών.....	47
2.6. Θεματικό ευρετήριο ελεγχόμενων όρων (με σχέσεις θησαυρού) στη βιβλιοθήκη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.....	51
2.7. Θησαυρός του Ευρωπαϊκού Κέντρου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων.....	54
2.8. Θησαυρός της Ευωνύμου Οικολογικής Βιβλιοθήκης.....	56
2.9. Άλλοι Θησαυροί.....	57
α) «Πανδέκτης» Ψηφιακός Θησαυρός Ελληνικής Ιστορίας και Πολιτισμού.....	57
β) Θησαυρός του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα».....	59
γ) Πολιτιστικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας.....	61
δ) Θησαυρός της Ελληνικής Μουσικής.....	63
ε) Θησαυρός Θεατρικών Έργων.....	64
στ) Θρακικός Ηλεκτρονικός Θησαυρός.....	64
4. <u>Κεφάλαιο 3</u> : Οι θησαυροί που χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα.....	66
3.1. Θησαυρός Eurovoc.....	67
3.2. Θησαυρός Agrovoc.....	72
3.3. Θησαυρός για τα Εκπαιδευτικά Συστήματα στην Ευρώπη (Thesaurus for Education Systems in Europe).....	75
3.4. Θησαυρός Τέχνης και Αρχιτεκτονικής (Art & Architecture Thesaurus).....	77
5. <u>Κεφάλαιο 4</u> : Λόγοι της περιορισμένης χρήσης των θησαυρών στην Ελλάδα.....	78
6. <u>Επίλογος</u>	80
7. <u>Βιβλιογραφία</u>	82

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της πτυχιακής εργασίας είναι οι θησαυροί στην Ελλάδα και η χρήση τους από τις ελληνικές βιβλιοθήκες. Η αναζήτηση των πληροφοριών για την συγγραφή της εργασίας, επικεντρώθηκε κατά κύριο λόγο σε ηλεκτρονικές πηγές και στο Διαδίκτυο και πολύ λίγο σε έντυπο υλικό, λόγω σημαντικής έλλειψης της εκδοτικής παραγωγής πάνω σε σχετικά θέματα.

Κατά τη διάρκεια εύρεσης του υλικού, αντιμετώπισα αρκετές δυσκολίες στην διαδικασία αναζήτησης των ελληνικών βιβλιοθηκών που χρησιμοποιούν θησαυρούς, για το λόγο ότι είναι ελάχιστες. Σε κάποιες περιπτώσεις επικοινωνήσα μέσω e-mail με τους υπεύθυνους βιβλιοθηκονόμους, για περισσότερες πληροφορίες και διευκρινίσεις.

Σκοπός της εργασίας είναι να γίνει μια αναλυτική περιγραφή της κατάστασης που επικρατεί στην Ελλάδα σχετικά με τη χρήση των θησαυρών στη θεματική επεξεργασία. Παρουσιάζονται οι θησαυροί που έχουν συγκροτηθεί από φορείς της χώρας και προορίζονται να εφαρμοστούν σε ελληνικές βιβλιοθήκες, αλλά και οι διεθνείς θησαυροί που χρησιμοποιούνται.

Η εργασία αποτελείται από τέσσερα βασικά κεφάλαια, τα οποία υποδιαιρούνται σε μικρότερα. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα συστήματα ευρετηρίασης, στο διαχωρισμό τους σε προσυνδυσασμένα και υστεροσυνδυσασμένα, δίνεται ο ορισμός του όρου «θησαυρός», τα χαρακτηριστικά του, τα πρότυπα υλοποίησης του και παρατίθενται οι σημαντικότεροι θησαυροί διεθνώς.

Το δεύτερο κεφάλαιο περιγράφει τους ελληνικούς θησαυρούς, δηλαδή τους θησαυρούς που δημιουργήθηκαν από Έλληνες βιβλιοθηκονόμους για την εξυπηρέτηση βιβλιοθηκών της χώρας. Τέτοιοι είναι για παράδειγμα ο Θησαυρός Ελληνικών Όρων και ο Ελληνικός Θησαυρός Θεματικών Επιστημονικών Όρων. Γίνεται αναφορά επίσης και σε εργαλεία ευρετηρίασης, που αν και ονομάζονται «θησαυροί», δεν μπορούν κυριολεκτικά να χαρακτηριστούν έτσι.

Στο επόμενο κεφάλαιο αναφέρονται οι διεθνείς θησαυροί που χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα και συγκεκριμένα από ποιες βιβλιοθήκες. Ορισμένοι από τους θησαυρούς αυτούς είναι ο Θησαυρός Eurovoc, ο Θησαυρός Agrovoc, ο Θησαυρός για τα Εκπαιδευτικά Συστήματα στην Ευρώπη κ.α.

Στο τελευταίο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την περιορισμένη χρήση των θησαυρών στην Ελλάδα και εξηγούνται οι αιτίες. Δίνεται επίσης μια έρευνα που περιγράφει ακριβώς την κατάσταση που επικρατεί.

Ο επίλογος εκφράζει έναν τόνο αισιοδοξίας για το μέλλον των θησαυρών στην ελληνική πραγματικότητα. Περιγράφονται οι επικρατούσες συνθήκες, διαφορετικές σε σχέση με τα

προηγούμενα χρόνια, οι οποίες προσφέρουν έναν ανοικτό δρόμο για την εξέλιξη των θησαυρών στη χώρα.

Οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγγραφή της πτυχιακής εργασίας είναι άρθρα συνεδρίων, άρθρα περιοδικών και βιβλία, αλλά κυρίως οι πληροφορίες προέρχονται από μηχανές αναζήτησης και βάσεις δεδομένων και φυσικά από τις ιστοσελίδες των διαφόρων βιβλιοθηκών και κέντρων πληροφόρησης. Οι γλώσσες των πηγών είναι κυρίως η ελληνική και η αγγλική.

Οι παραπομπές για κάθε πηγή σημειώνονται στο κάτω μέρος της σελίδας και ακολουθούν το πρότυπο σύνταξης βιβλιογραφικών αναφορών και παραπομπών του Harvard, όπως και η βιβλιογραφία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Θησαυρός: ορισμός και κύρια χαρακτηριστικά

Εισαγωγή

Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας τα τελευταία χρόνια επιτάχυνε σε σημαντικό βαθμό τον ρυθμό ανάπτυξης των επιστημών, αλλά επέφερε και τη δημιουργία νέων, με επακόλουθο την αύξηση των επιστημονικών κειμένων και τεκμηρίων και σαφώς την μεγαλύτερη δυσκολία στον εντοπισμό της πληροφορίας από τον χρήστη.

Η αναπόφευκτη ανάπτυξη στον τομέα της τεχνολογίας της πληροφόρησης είχε ως αποτέλεσμα την εμφανή αλλαγή στα συστήματα οργάνωσης, διαχείρισης και διακίνησης των πληροφοριών. Η νέα πραγματικότητα επέβαλλε την μεγάλη αλλαγή στο χώρο της πληροφόρησης, με την είσοδο της αυτοματοποίησης σε όλες τις βιβλιοθηκονομικές εργασίες, με τη δημιουργία κέντρων πληροφόρησης, με την παροχή νέων υπηρεσιών, με την ανάπτυξη ψηφιακών συλλογών, με τις ολοένα και περισσότερες ανάγκες και απαιτήσεις των χρηστών.

Προτεραιότητα στο έργο των επιστημών της πληροφόρησης είναι η βελτίωση των μεθόδων θεματικής οργάνωσης που ήδη εφαρμόζονται, αλλά και η εξεύρεση νέων πιο αποτελεσματικών μεθόδων. Για το λόγο αυτό η θεματική επεξεργασία των πληροφοριών αποτελεί το κυριότερο πρόβλημα στον κλάδο πληροφόρησης.

Γλώσσες ευρετηρίασης/ προσυνδυσασμένα και υστεροσυνδυσασμένα συστήματα ευρετηρίασης

Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία στη διαμόρφωση και ανάπτυξη ενός επιστημονικού πεδίου ή ενός επαγγελματικού κλάδου είναι η δημιουργία συγκεκριμένης ορολογίας, που χρησιμοποιείται από τους ανάλογους επιστήμονες και επαγγελματίες.

Μια θεωρία, για να εξηγήσει και να ερμηνεύσει αξιώματα, ορισμούς και φαινόμενα πρέπει να υποστεί τη διαδικασία μιας κατάλληλης γλωσσικής επεξεργασίας, η οποία είναι απόρροια των κανόνων και των ερευνών της και φυσικά απαραίτητη για την τεκμηρίωση και την επιστημονικότητά της. Αυτή η επεξεργασία σε όλες σχεδόν τις επιστήμες αναπτύχθηκε σε τέτοιο βαθμό, ώστε κατέληξε σε μια τυποποιημένη γλώσσα, ένα λεξιλόγιο. Το λεξιλόγιο είναι ουσιαστικά η προσπάθεια να προσδιοριστούν οι έννοιες των επιστημονικών όρων.

Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας είναι μία δομημένη τεχνητή γλώσσα οργάνωσης και ανάκτησης πληροφοριών, κύριο χαρακτηριστικό της οποίας είναι η ομοιομορφία στην απόδοση και ερμηνεία των επιστημονικών όρων, καθώς και η μοναδικότητα και η αντικειμενικότητά της. Η ικανότητά της επίσης να κατατάσσει το πλήθος των πληροφοριών σε κατηγορίες, κάνει πιο εύκολο το έργο των βιβλιοθηκών, των κέντρων πληροφόρησης και των ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων στη διαδικασία της θεματικής οργάνωσης του υλικού, αλλά και στην αναζήτηση και ανάκτηση της πληροφορίας.

Η γλώσσα αυτή ονομάζεται γλώσσα ή σύστημα ευρετηρίασης. Οι γλώσσες ευρετηρίασης χωρίζονται στη φυσική γλώσσα και στην ελεγχόμενη γλώσσα ευρετηρίασης. Το σύστημα ευρετηρίασης σε φυσική γλώσσα χρησιμοποιεί τη γλώσσα του τεκμηρίου που εμφανίζεται στον τίτλο, στην περίληψη και στο πλήρες κείμενο. Η ελεγχόμενη γλώσσα ευρετηρίασης εφαρμόζεται στα ταξινομικά συστήματα, στις θεματικές επικεφαλίδες και στους θησαυρούς.

Τα συστήματα ευρετηρίασης διακρίνονται σε προσυνδυσασμένα και υστεροσυνδυσασμένα.

Στα προσυνδυσασμένα συστήματα, οι όροι ευρετηρίασης συνδυάζονται κατά τη διαδικασία της ευρετηρίασης. Η ευρετηρίαση γίνεται με ολοκληρωμένες θεματικές περιγραφές και οι σχέσεις μεταξύ των όρων περιγράφονται με σύμβολα. Η πληροφορία ανακτάται, όταν η θεματική περιγραφή αποδοθεί όπως ακριβώς είναι, κατά τη διάρκεια της αναζήτησης. Στα προσυνδυσασμένα συστήματα ανήκουν τα ταξινομικά συστήματα και οι θεματικές επικεφαλίδες.

Στα υστεροσυνδυσασμένα συστήματα, οι όροι συνδυάζονται κατά την αναζήτηση, και όχι κατά την ευρετηρίαση. Οι όροι ευρετηρίασης καταχωρούνται ανεξάρτητοι και ο συνδυασμός τους γίνεται στην αναζήτηση με διάφορες τεχνικές. Στα συγκεκριμένα συστήματα, η πληροφορία ανακτάται, εάν όλοι ή ένας από τους όρους ευρετηρίασης χρησιμοποιηθεί στην αναζήτηση. Στα υστεροσυνδυσασμένα συστήματα ανήκουν οι θησαυροί.¹

Τα ταξινομικά συστήματα είναι τα πρώτα συστήματα ευρετηρίασης που ασχολήθηκαν με τη θεματική απόδοση του περιεχομένου των τεκμηρίων. Τα τελευταία χρόνια όμως παρατηρείται μια σημαντική μείωση της χρήσης τους για την οργάνωση και ανάκτηση των πληροφοριών. Αυτό συμβαίνει για τους εξής λόγους: α) επειδή χρησιμοποιούν μόνο τη μέθοδο της ιεραρχικής δομής, με τη σχέση ευρύτερου-ειδικότερου όρου, το εύρος ανάπτυξης των όρων είναι περιορισμένο, β) το γεγονός ότι οι έννοιες στα ταξινομικά συστήματα απεικονίζονται με αριθμούς, κάνει τη διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών ακόμη πιο δύσκολη για το χρήστη, γ) η όλο και πιο διαδεδομένη χρήση

¹ Μάλλιαρη, Α. (2006) *Θεματική Ευρετηρίαση II Σημειώσεις*, Σίνδος, ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης, σελ 3-5.

των ηλεκτρονικών υπολογιστών τα τελευταία χρόνια στην οργάνωση και ανάκτηση πληροφοριών, επέφεραν τον περιορισμό στη χρήση των ταξινομικών συστημάτων.

Οι θεματικές επικεφαλίδες χρησιμοποιούν λεκτικούς όρους για τη θεματική απόδοση του περιεχομένου. Οι σχέσεις που αναπτύσσονται στις θεματικές επικεφαλίδες δείχνουν τη θεματική συγγένεια και τη συνωνυμία. Αν και η χρήση τους είναι γενικά πολύ διαδεδομένη, σήμερα με τον τεράστιο αριθμό πληροφοριών, δεν είναι και τόσο κατάλληλη. Οι λόγοι είναι οι εξής: α) στις θεματικές επικεφαλίδες η ανάλυση των εννοιών γίνεται με τη χρήση σύνθετων όρων, οι οποίοι αναπτύσσονται πολλές φορές σε μεγάλο βαθμό, για τη σωστή και ακριβή απόδοση του περιεχομένου. Μ' αυτό τον τρόπο όμως οι σύνθετοι όροι δεν έχουν ιεραρχική δομή και γίνονται μακροσκελείς και δύσχρηστοι, β) ο χρήστης θα πρέπει να γνωρίζει πως να χρησιμοποιήσει σωστά τις θεματικές επικεφαλίδες, για να ανακτήσει την πληροφορία εύκολα και γρήγορα.

Οι θησαυροί είναι εξειδικευμένα εργαλεία θεματικής οργάνωσης, βασίζονται στο λεξιλόγιο των επιστημονικών πεδίων και διευκολύνουν την οργάνωση ευρετηρίων, βιβλιογραφικών πληροφοριών και βάσεων πληροφοριών. Οι θησαυροί, σε σχέση με τα προσυνδυσασμένα συστήματα ευρετηρίασης είναι πιο αποτελεσματικοί στη θεματική ευρετηρίαση.

Θησαυρός: ορισμός

Με τον όρο «θησαυρό» χαρακτηρίζεται το λεξιλόγιο όρων μιας ελεγχόμενης γλώσσας ευρετηρίασης, δομημένης με τέτοιο τρόπο ώστε να υποδηλώνονται με σαφήνεια οι προϋπάρχουσες σχέσεις μεταξύ των εννοιών (ΕΛΟΤ 1321).

Οι θησαυροί δημιουργήθηκαν αρχικά από την ανάγκη οργάνωσης των πληροφοριών σε βάσεις δεδομένων και αργότερα εφαρμόστηκαν και στους ηλεκτρονικούς καταλόγους των βιβλιοθηκών. Είναι μετεξέλιξη των ευρετηρίων που υπάρχουν στα βιβλία, πιο σχετικοί όμως με εκείνα που έχουν επιστημονικό περιεχόμενο. Οι πρώτοι θησαυροί κάλυπταν συγκεκριμένα επιστημονικά πεδία, αργότερα όμως, λόγω των πλεονεκτημάτων και των υπηρεσιών που προσφέρουν, άρχισαν να χρησιμοποιούνται από όλο και περισσότερους επιστημονικούς κλάδους. Οι σημερινές συνθήκες και οι ανάγκες των βιβλιοθηκών και των βάσεων πληροφοριών, επιβάλλουν την χρήση θησαυρών για την κάλυψη όλων των επιστημονικών κλάδων σε βάθος.²

² Τσάφου, Σ., Χατζημαρή, Σ., Τοράκη, Κ. (2007) «Δίγλωσσος Ελληνικός Θησαυρός θεματικών όρων», *πρακτικά της Διημερίδας Συλλογικός Κατάλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών - Υπηρεσίες και εργαλεία στη διάθεση χρηστών βιβλιοθηκονόμων*, 7-8 Μαΐου, ΕΜΠ, Αθήνα, σελ 1.

Ο θησαυρός που χρησιμοποιεί μία γλώσσα αποτελεί ένα μονόγλωσσο θησαυρό και αυτός που περιλαμβάνει δύο ή περισσότερες γλώσσες, συνιστά ένα πολύγλωσσο θησαυρό. Οι πολύγλωσσοι θησαυροί είναι αυτοί που χρησιμοποιούνται περισσότερο σήμερα, συνήθως από βάσεις πληροφοριών, από βιβλιοθήκες και από υπηρεσίες ευρετηρίασης περιοδικών. Για τη δημιουργία τους συνεργάζονται φορείς από διάφορες χώρες και δίνεται η δυνατότητα μετάφρασης των όρων του θησαυρού στις περισσότερες γλώσσες, καλύπτοντας έτσι τις ανάγκες χρηστών από όλο τον κόσμο.

Τα χαρακτηριστικά ενός θησαυρού όσον αφορά την συγκρότησή του είναι:

- το είδος των θεμάτων και ο βαθμός εξειδίκευσης τους
- το πλήθος των πληροφοριών που θα ευρετηριαστούν
- η δομή του θησαυρού
- ο τρόπος παρουσίασης των όρων
- οι χρήστες που απευθύνεται και οι ανάγκες τους

Τα βήματα που θα πρέπει να ακολουθηθούν για την δημιουργία ενός θησαυρού είναι:

- η επιλογή άλλων θησαυρών και πληροφοριακού υλικού ως πηγές για την τυποποίηση του λεξιλογίου
- η συγκέντρωση των όρων και ο εντοπισμός εκείνων που θα χρησιμοποιηθούν
- η επιλογή των προτιμώμενων όρων
- ο έλεγχος των όρων σχετικά με τη μορφή, τη συνέπεια, την ακρίβεια, τη σαφήνεια και την εξαντλητικότητα
- η συχνότητα ενημέρωσης του θησαυρού

Στη διαδικασία δημιουργίας ενός θησαυρού ακολουθούνται κάποια πρότυπα. Αυτά είναι:

- ΕΛΟΤ. Ελληνικό πρότυπο 1321: Τεκμηρίωση-κατευθυντήριες οδηγίες για τη συγκρότηση και ανάπτυξη μονόγλωσσων θησαυρών, 1993
- ISO 2788 Documentation - guidelines for the establishment and development of monolingual thesauri, 1986
- ISO 5964 Documentation - guidelines for the establishment and development of multilingual thesauri, 1985

Κάποιοι από τους σημαντικότερους διεθνείς θησαυρούς είναι: ο Θησαυρός Eurovoc, ο θησαυρός Agrovoc, ο θησαυρός της Unesco, ο θησαυρός Eric, ο θησαυρός Asis, ο θησαυρός του ΟΟΣΑ, ο θησαυρός ILO, ο Art and Architecture Thesaurus, ο Thesaurus of Geographic Names, ο θησαυρός APA κ.α.

Πλεονεκτήματα του θησαυρού σε σχέση με άλλα συστήματα ευρετηρίασης:

- ο θησαυρός λειτουργεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να εντάσσει τους όρους σε εννοιολογικές ομάδες, με αποτέλεσμα να διευκολύνει τη θεματική οργάνωση των τεκμηρίων, των καταλόγων και των ευρετηρίων των βιβλιοθηκών, καθώς και των ηλεκτρονικών βάσεων πληροφοριών
- οι δυσκολίες που εμφανίζονται στη διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών, λόγω του «πληροφοριακού χάους» και της έλλειψης πληροφοριακής παιδείας των χρηστών, αντιμετωπίζονται πιο εύκολα και με καλύτερα αποτελέσματα μέσω του θησαυρού
- ο θησαυρός οργανώνει και ευρετηριάζει την πληροφορία βασιζόμενος σε γλωσσικούς και βιβλιοθηκονομικούς κανόνες, δίνοντας μ' αυτό τον τρόπο τη δυνατότητα δόμησης της πληροφορίας
- οι σύγχρονες βιβλιοθήκες περιλαμβάνουν εκτός από έντυπο υλικό, μεγάλη ποσότητα υλικού σε ηλεκτρονική μορφή. Το είδος αυτό περιγράφεται και ευρετηριάζεται καλύτερα με τη χρήση υστεροσυνδυσασμένων εργαλείων, όπως ο θησαυρός
- η διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων, δηλαδή η δυνατότητα αναζήτησης πληροφοριών σε διαφορετικά συστήματα με τα ίδια όμως εργαλεία, επιτυγχάνεται σαφώς καλύτερα με τον θησαυρό
- ο θησαυρός περιέχει περισσότερο εξειδικευμένους όρους και έτσι βοηθά στην καλύτερη αναζήτηση και στην εξαντλητική ανάκτηση πληροφοριών
- η απεικόνιση των σχέσεων μεταξύ των όρων σε ένα θησαυρό είναι πιο αναλυτική από εκείνη που εμφανίζεται στις θεματικές επικεφαλίδες
- σε ένα θησαυρό οι όροι χρησιμοποιούνται μεμονωμένοι και το τεκμήριο ανακτάται αν χρησιμοποιηθεί ένας ή περισσότεροι ή και όλοι οι όροι της θεματικής περιγραφής της πληροφορίας
- οι όροι ενός θησαυρού έχουν ιεραρχική δομή και οι σχέσεις μεταξύ τους δεν αναδεικνύουν μόνο τη συνωνυμία και τη θεματική συγγένεια, αλλά και τις σχέσεις γένους-είδους και όλου-μέρους

- επιτυγχάνεται υψηλότερο επίπεδο ισορροπίας ανάμεσα στην ανάκληση και την ακρίβεια. Η ανάκληση ενισχύεται με την χρήση συνώνυμων όρων και η ακρίβεια βελτιώνεται με τη χρήση προσδιοριστών στους πολύσημους όρους
- η σύνδεση των όρων ενός θησαυρού και η ποικιλία στη μορφή των σχέσεων τους, διευκολύνουν το χρήστη στην αναζήτηση πληροφοριών
- ο χρήστης έχει την δυνατότητα να επιλέξει ο ίδιος το είδος και την ποσότητα της πληροφορίας, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο θα την ανακτήσει, αφού τα χαρακτηριστικά στοιχεία του όρου καθορίζονται κατά τη διάρκεια της αναζήτησης από το χρήστη
- κατά την αναζήτηση ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να καθορίσει το επίπεδο της πληροφορίας, αν είναι γενική ή ειδική και να το ρυθμίσει ανάλογα με τις ανάγκες του (από γενική σε ειδική και αντιστρόφως)
- σύμφωνα με έρευνες οι χρήστες είναι περισσότερο ικανοποιημένοι με τη χρήση υστεροσυνδυασμένων συστημάτων ευρετηρίασης σε σχέση με τα προσυνδυασμένα συστήματα.³

³ Τσάφου, Σ., Χατζημαρή, Σ. (2002) «Θησαυροί και θεματική ευρετηρίαση στις ελληνικές βιβλιοθήκες», *πρακτικά του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών Το Management στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες*, 15-17 Οκτωβρίου, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, σελ 230-237.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ελληνικοί Θησαυροί

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει αναλυτική περιγραφή των πιο σημαντικών ελληνικών θησαυρών, του Θησαυρού Ελληνικών Όρων του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και του Ελληνικού Θησαυρού Θεματικών Επιστημονικών Όρων της Κοινοπραξίας Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Θα αναφερθούν επίσης και κάποιοι άλλοι μικρότεροι θησαυροί που αναπτύσσονται κυρίως για να χρησιμοποιηθούν από τους φορείς που τους έχουν δημιουργήσει. Αυτοί οι θησαυροί είναι ο Θησαυρός «Πολυδεύκης» του Υπουργείου Πολιτισμού, οι Θησαυροί του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, ο Θησαυρός Όρων στη βιβλιοθήκη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, ο Θησαυρός της Ευωνύμου Βιβλιοθήκης, ο Θησαυρός του Ευρωπαϊκού Κέντρου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων.

2.1 Θησαυρός Ελληνικών όρων

Τι είναι ο Θησαυρός Ελληνικών όρων

Ο Θησαυρός Ελληνικών Όρων είναι ένα ελεγχόμενο λεξιλόγιο όρων που λειτουργεί τόσο ως εργαλείο ευρετηρίασης όσο και ως βοήθημα αναζήτησης σε ένα σύστημα πληροφόρησης. Οι όροι του Θησαυρού είναι γενικού περιεχομένου και αποδίδονται και στην αγγλική γλώσσα.

Ο Θησαυρός Ελληνικών Όρων αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου «Υποστήριξη της Εκπαιδευτικής Πράξης από Κινητές Βιβλιοθήκες (ΕΠΕΑΕΚ II)» και εκδόθηκε από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. Είναι ένα εργαλείο που συμβαδίζει με το εκσυγχρονισμένο ηλεκτρονικό περιβάλλον και τις απαιτήσεις των βιβλιοθηκών. Προωθεί τη θεματική πρόσβαση κυρίως στις συλλογές Δημόσιων και Δημοτικών Βιβλιοθηκών, αλλά και γενικότερα κάθε είδους βιβλιοθηκών και κέντρων πληροφόρησης, συμβάλλοντας ενεργά στην τεκμηρίωση, στην ευρετηρίαση, στην αναζήτηση και στην ανάκτηση πληροφοριών.

Στο πλαίσιο του Θησαυρού αναπτύχθηκε ενότητα με εξειδικευμένη ιατρική ορολογία και έχει ως στόχο την οργάνωση και ανάκτηση πληροφοριών που σχετίζονται με τις επιστήμες υγείας. Σε εξέλιξη βρίσκεται η ανάπτυξη ενοτήτων εξειδικευμένης ορολογίας και για άλλους επιστημονικούς κλάδους.

Ανάπτυξη του Θησαυρού

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, μετά την ολοκλήρωση της ελληνικής μετάφρασης της 13^{ης} συνοπτικής έκδοσης της Δεκαδικής Ταξινόμησης Dewey, συνέχισε στις αρχές του 2002 με το επόμενο εγχείρημα, το Θησαυρό Ελληνικών Όρων. Η δημιουργία του Θησαυρού όμως δε θα έπρεπε να βασίζεται στη μετάφραση ενός ξενόγλωσσου θησαυρού ή στην ανάλογη προσαρμογή του σύμφωνα με τα ελληνικά δεδομένα. Και αυτό γιατί οι σχέσεις μεταξύ των εννοιών σε κάθε γλώσσα και κουλτούρα είναι διαφορετικές και μοναδικές και δεν μπορούν απλά να μεταφερθούν ή να προσαρμοστούν. Επομένως αποφασίστηκε η δημιουργία ενός νέου θησαυρού, που θα προέκυπτε από την αξιοποίηση υλικού που προϋπήρχε, όπως οι θεματικές επικεφαλίδες της Εθνικής Βιβλιοθήκης αλλά και άλλοι θεματικοί όροι που χρησιμοποιούν ελληνικές βιβλιοθήκες και την προσθήκη του υλικού αυτού σ' ένα πρωτότυπο και καινούριο προϊόν.

Για την κατασκευή του Θησαυρού συστάθηκε η Επιτροπή Ανάπτυξης Θησαυρού, με μέλη έμπειρους βιβλιοθηκονόμους από το χώρο των βιβλιοθηκών και της εκπαίδευσης. Τα μέλη της ΕΑΘ ανέλαβαν την επεξεργασία θεματικών ενοτήτων και η ολομέλεια στις συνεδριάσεις της εξέταζε τα μεθοδολογικά προβλήματα και έπαιρνε τις σχετικές αποφάσεις. Στα πλαίσια της δημιουργίας του Θησαυρού, εξετάστηκαν διεθνή και ελληνικά πρότυπα σχετικά με τη συγκρότηση θησαυρών, καθώς χρησιμοποιήθηκε και σχετική βιβλιογραφία.

Το ΕΚΤ προμηθεύτηκε ειδικό λογισμικό διαχείρισης θησαυρών (SIS-TMS), από το Ινστιτούτο Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας στο Ηράκλειο Κρήτης και σε συνεργασία με το Ινστιτούτο, προσαρμοσε το συγκεκριμένο λογισμικό ανάλογα με τις ανάγκες του Θησαυρού. Σχετική αναφορά στο συγκεκριμένο λογισμικό θα γίνει σε επόμενο κεφάλαιο.

Η πρώτη έκδοση του Θησαυρού κυκλοφόρησε με τη μορφή CD-ROM, ως ηλεκτρονική εφαρμογή που αναπτύχθηκε σε συνεργασία με την «iLang Γλωσσική Καινοτομία», εταιρία – τεχνοβλαστό του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου. Η πρώτη αυτή έκδοση περιλάμβανε τις βασικές έννοιες ενός μεγάλου πλαισίου θεματικών κατηγοριών, δίνοντας περισσότερη έμφαση σε θέματα που αφορούσαν την Ελλάδα και την Ευρώπη, χωρίς όμως ιδιαίτερη κάλυψη σε βάθος.

Στην αρχή της κατασκευής του Θησαυρού, οι δημιουργοί του έδωσαν περισσότερη σημασία στην όσο το δυνατόν πιο κατάλληλη επιλογή των όρων και στη σωστή δόμηση μεταξύ των εννοιών. Στη συνέχεια προχώρησε και η περαιτέρω ανάπτυξη και εξειδίκευση του Θησαυρού με συγκεκριμένα θεματικά πεδία, τα οποία επιλέχθηκαν με βάση τις ανάγκες των χρηστών.⁴

⁴ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (2005) *Θησαυρός Ελληνικών Όρων: μεθοδολογία ανάπτυξης*, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Αθήνα.

Μετά την πρώτη έκδοση του Θησαυρού Ελληνικών Όρων που ολοκληρώθηκε το 2005, ακολουθεί η ενημέρωση και ο εμπλουτισμός του Θησαυρού με αυτόματο τρόπο, με τη χρήση τεχνολογιών του Διαδικτύου. Ο Θησαυρός Ελληνικών όρων διατίθεται πλέον μόνο σε ηλεκτρονική μορφή μέσω του διαδικτυακού κόμβου του ΕΚΤ. Η σημερινή μορφή του Θησαυρού περιλαμβάνει 3.500 νέους όρους στις θεματικές περιοχές: α) εκπαίδευση, β) έρευνα και τεχνολογία και γ) ιατρική. Η διάθεση του Θησαυρού γίνεται τώρα μέσω Διαδικτύου σε πραγματικό χρόνο. Η σημαντική αυτή εξέλιξη στη λειτουργία του Θησαυρού απαιτεί την ανάπτυξη δύο εφαρμογών. Αυτές είναι:

1. Η εφαρμογή διαχείρισης της ορολογίας: Η εφαρμογή ασχολείται με τη διαχείριση του μεγάλου αριθμού όρων που έχουν προκύψει: α) από την συνοπτική έντυπη έκδοση του Dewey (17.000 όροι), β) από την πρώτη έκδοση του Θησαυρού Ελληνικών Όρων (6.000 όροι) και γ) από τους πολλούς νέους όρους. Με την εφαρμογή αυτή επιδιώκεται:

- η τεκμηρίωση όλων των πληροφοριών του κάθε όρου
- η ενιαία αναζήτηση των όρων μέσα στο σύστημα, ανεξάρτητα από τα χαρακτηριστικά, την προέλευσή και τις πληροφορίες που διαθέτει κάθε όρος
- η παρακολούθηση των σταδίων επεξεργασίας του κάθε όρου από την εισαγωγή του στο σύστημα έως την οριστική ένταξη του στο Θησαυρό

2. Η εφαρμογή διάθεσης στο Διαδίκτυο

Η εφαρμογή της διάθεσης του Θησαυρού μέσω του Διαδικτύου:

- επιτρέπει τη διαρκή ενημέρωση και τον εμπλουτισμό του Θησαυρού
- παρέχει πρόσβαση στο περιεχόμενο του Θησαυρού σε πραγματικό χρόνο, από οποιονδήποτε χρήστη που είναι συνδεδεμένος με το Διαδίκτυο
- δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να προτείνει στους ειδικούς του ΕΚΤ που έχουν την ευθύνη διαχείρισης του υλικού, τη χρήση νέων όρων, την τροποποίηση υπαρχόντων όρων, την αντικατάσταση χρησιμοποιούμενων όρων με άλλους ή ακόμη και την κατάργησή τους. Μ' αυτό τον τρόπο βελτιώνεται το περιεχόμενο του Θησαυρού και ανταποκρίνεται σε πραγματικές ανάγκες όπως αυτές προκύπτουν από τη χρήση του.

Παρουσίαση του Θησαυρού

Η παρουσίαση του Θησαυρού γίνεται ιεραρχικά και αλφαβητικά.

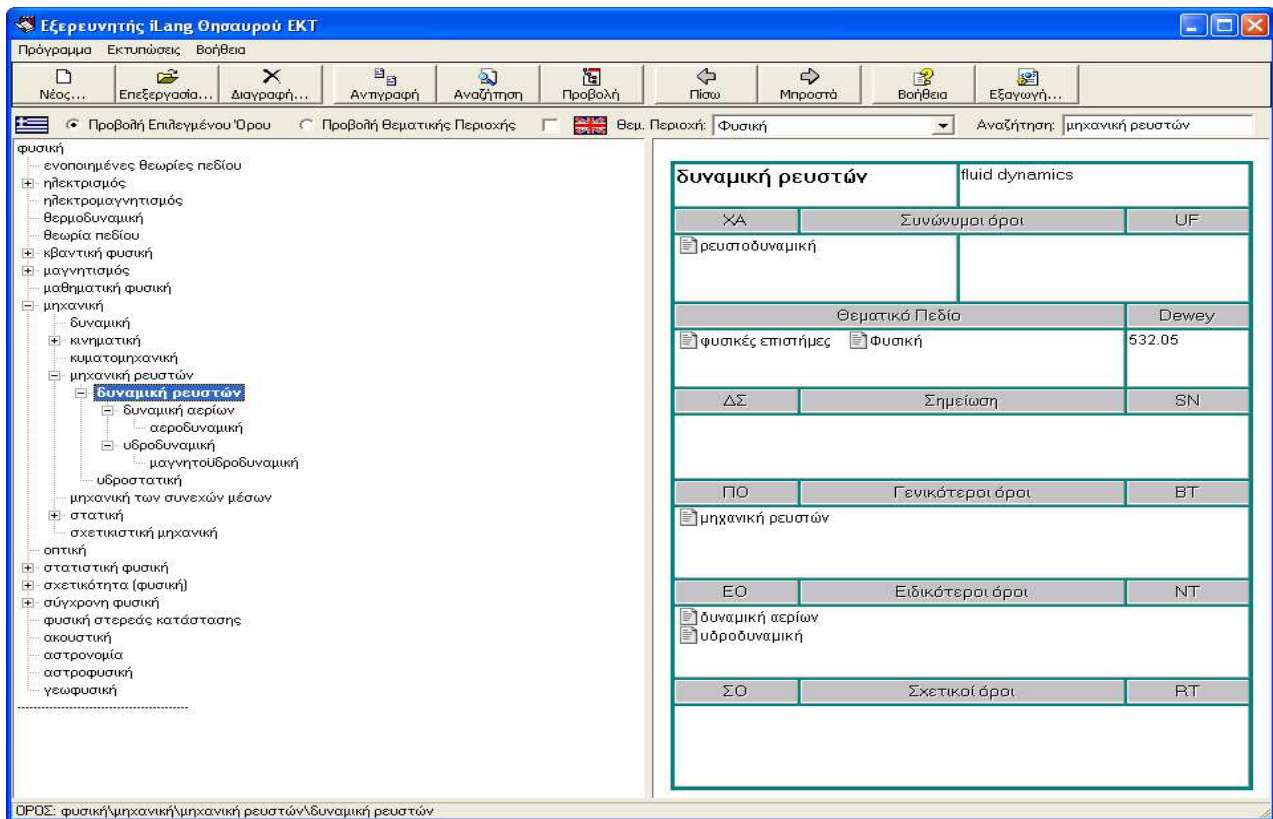
Ιεραρχική παρουσίαση

Στην ιεραρχική παρουσίαση, στην αναζήτηση κάποιου όρου εμφανίζονται και οι σχέσεις του. Για παράδειγμα στον όρο «αγρότες» παρουσιάζονται στο διπλανό παράθυρο ο ειδικότερος όρος (NT) «γεωργοί» και οι σχετικοί όροι (RT) που περιλαμβάνονται στο Θησαυρό: 1. αγροτική κοινωνιολογία με συνώνυμο την γεωργική κοινωνιολογία, 2. αγροτική οικογένεια, 3. αγροτικό

Σχέσεις όρου	αγρότες
<ul style="list-style-type: none">• αγρότες<ul style="list-style-type: none">◦ γεωργοί• αγροτικές ενώσεις<ul style="list-style-type: none">• αγώνες• άδειες• αθλήματα• αθλητικές εγκαταστάσεις<ul style="list-style-type: none">• αθλητισμός• Αμερική• αμοιβή• άμυνα• αναιμία• αναπνευστικό σύστημα	<p>ET</p> <p>DDC</p> <p>N 1. γεωργοί</p> <p>T 1. αγροτική κοινωνιολογία SYN: γεωργική κοινωνιολογία 2. αγροτική οικογένεια 3. αγροτικό κίνημα</p> <p>T R</p>

κίνημα. Στην αναζήτηση του όρου «γεωργοί» εμφανίζεται ο πλατύτερος όρος (BT) «αγρότες».

Η ιεραρχική παρουσίαση εμφανίζει με τον πιο άμεσο και παραστατικό τρόπο την βασική δομή των εννοιών και πως αυτή αναπτύσσεται. Για την καλύτερη κατανόηση ενός όρου και την πιο πλήρη παρουσίασή του, θα πρέπει στην εμφάνιση του να είναι ορατοί όλοι οι γενικότεροι όροι έως τον όρο κορυφής και τουλάχιστον δύο επίπεδα ιεραρχίας κάτω απ' αυτόν. Ένα παράδειγμα ιεραρχικής απεικόνισης του Θησαυρού Ελληνικών Όρων παρουσιάζεται στην παρακάτω εικόνα. Η εμφάνιση γίνεται μέσω του «Windows Explorer», που προσφέρει ένα γραφικό περιβάλλον περισσότερο οικείο και κατάλληλο για τους μη έμπειρους χρήστες.

Στο αριστερό μέρος της οθόνης αναπτύσσεται ο επιλεγμένος όρος, από τον όρο κορυφής μέχρι το πρώτο επίπεδο ειδικότερων όρων. Ο χρήστης με την επιλογή των συμβόλων + και - που βρίσκονται μπροστά από τον όρο, έχει την δυνατότητα να αναπτύξει ή να μειώσει την ανάλυση του όρου σε όποιον βαθμό επιθυμεί. Στο δεξιό μέρος της οθόνης εμφανίζονται όλες οι σχετικές πληροφορίες του επιλεγμένου όρου, όπως ο γενικότερος όρος, ο ειδικότερος όρος, η διευκρινιστική σημείωση, οι συνώνυμοι όροι κτλ. Μ' αυτό τον τρόπο ο χρήστης έχει την ολοκληρωμένη εικόνα του όρου με όλες τις λεπτομέρειες.

Αλφαβητική παρουσίαση

Στην αλφαβητική παρουσίαση, οι επιλεγμένοι όροι προβάλλονται με αλφαβητική σειρά. Στον επιλεγμένο όρο «Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος» δίνεται ο όρος και στην αγγλική γλώσσα, ο πλατύτερος όρος «Βαλκανικοί Πόλεμοι» και οι ειδικότεροι όροι όπως: 1. μάχη του Σαρανταπόρου, 2. απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης κτλ. Εικόνα του παραδείγματος δίνεται παρακάτω:

Επιλεγμένος όρος

A' Βαλκανικός πόλεμος

ET

1. First Balkan War

DDC

E

1. βαλκανικοί πόλεμοι

T

1

1. μάχη του Σαρανταπόρου
2. απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης
3. μάχη στο Μπιζάνι
4. ένωση της Κρήτης
5. δολοφονία Γεωργίου του Α'
6. απελευθέρωση των Ιωαννίνων
7. Συνθήκη του Λονδίνου

T

Εξαιτίας του μεγάλου αριθμού των θεμάτων που καλύπτει ο Θησαυρός, η οργάνωση των όρων γίνεται κατά θεματικά πεδία. Οι όροι ενός θεματικού πεδίου μπορούν να συνδεθούν με όρους ενός άλλου θεματικού πεδίου με τη σχέση συσχέτισης. Αρκετοί είναι επίσης οι όροι που περιέχονται σε δύο ή περισσότερα θεματικά πεδία.

Η παρουσίαση των σχέσεων μεταξύ των όρων γίνεται καλύτερα με την τεχνική του υπερκειμένου. Το υπερκείμενο είναι χρήσιμο όταν υπάρχει μεγάλη ποσότητα πληροφορίας, η οποία είναι οργανωμένη σε τμήματα που συνδέονται μεταξύ τους και ο χρήστης επιθυμεί μόνο ένα συγκεκριμένο μέρος της πληροφορίας.

Η ευελιξία επιτυγχάνεται σε μεγάλο βαθμό με τη χρήση του υπερκειμένου. Ο χρήστης μπορεί να κινηθεί όπου και όπως θέλει και έχει την δυνατότητα να πλοηγείται ανάμεσα στους όρους χρησιμοποιώντας τις διασυνδέσεις τους, είτε για άμεση εμφάνιση της πληροφορίας, είτε για μελλοντική χρήση, χωρίς να είναι απαραίτητη η πληκτρολόγηση για δεύτερη φορά.

Η χρήση υπερκειμένου εφαρμόζεται και στον Θησαυρό Ελληνικών Όρων. Η πλοήγηση γίνεται με ένα απλό κλικ στον όρο που εμφανίζεται στην οθόνη. Το σύστημα αλλάζει την οθόνη εμφάνισης του Θησαυρού και μεταβαίνει απευθείας στην πληροφορία που σχετίζεται με τον όρο.⁵

Γλώσσες που χρησιμοποιούνται στο Θησαυρό

⁵ Μπρίντζη, Χ. Γιαννίπας, Δ. (2005) «Θησαυροί και συστήματα ανάκτησης πληροφοριών σε στενή σχέση αλληλεπίδρασης», *πρακτικά του 14^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, 1-3 Δεκεμβρίου, Αθήνα, σελ 272-273.

Ο Θησαυρός χρησιμοποιεί ως δεύτερη γλώσσα την αγγλική. Κάθε προτιμώμενος ελληνικός όρος μπορεί να αντιστοιχεί με πάνω από έναν ισοδύναμο αγγλικό όρο, ένας από τους οποίους εμφανίζεται ως προτιμώμενος. Σε πολλές περιπτώσεις η επιλογή ενός αγγλικού όρου συμβάλλει στην διευκρίνιση της έννοιας και διευκολύνει το χρήστη.

Πρέπει να επισημανθεί ότι ο Θησαυρός Ελληνικών Όρων δεν είναι ένας δίγλωσσος θησαυρός, στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα, γιατί οι αγγλικοί όροι εξαρτώνται από τους αντίστοιχους ελληνικούς και μόνο, οπότε δεν αποτελούν έναν αυτόνομο θησαυρό αγγλικών όρων. Για το λόγο αυτό, ο χρήστης του Θησαυρού δεν πρέπει να συσχετίζει δυο αγγλικούς όρους μεταξύ τους επειδή τυχαίνει να αντιστοιχούν σε κάποιον ελληνικό.

Πηγές και βοηθήματα του Θησαυρού

Συνήθως οι Θησαυροί συγκροτούνται για την θεματική περιγραφή συγκεκριμένων τεκμηρίων και ειδικών κατηγοριών. Ο Θησαυρός Ελληνικών Όρων αντίθετα δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένη θεματική περιοχή και δεν απευθύνεται σε περιορισμένο κοινό. Το περιεχόμενο του είναι πιο γενικό και στηρίζεται σε πηγές διαφόρων μορφών.

Ο Θησαυρός χρησιμοποίησε σε μεγάλο βαθμό ορολογία από τον Κατάλογο Θεματικών Επικεφαλίδων της Εθνικής Βιβλιοθήκης και τον Κατάλογο Καθιερωμένων Τύπων του Συλλογικού Καταλόγου των Δημόσιων Βιβλιοθηκών. Χρησιμοποίησε ακόμη λεξιλόγια ευρετηρίασης μεμονωμένων καταλόγων βιβλιοθηκών, που περιλαμβάνουν θεματικές επικεφαλίδες πρωτογενείς ή μεταφρασμένες.

Πολύ σημαντικό βοήθημα στην ορολογία του Θησαυρού αποτέλεσε και η ελληνική μετάφραση της 13^{ης} συνοπτικής έκδοσης της Δεκαδικής Ταξινόμησης Dewey, που συνέβαλλε στον βαθμό εξειδίκευσης των όρων του Θησαυρού. Βασικές πηγές ορολογίας του Θησαυρού ήταν τα λεξικά και τα γλωσσάρια στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα, ειδικά τα δίγλωσσα λεξικά που χρησιμοποιήθηκαν στην απόδοση των όρων στην αγγλική γλώσσα. Στην αντιστοίχιση ελληνικών και αγγλικών όρων απαραίτητο εργαλείο ήταν και ο θησαυρός Eurovoc.

Πολύτιμες πηγές ήταν επίσης εγκυκλοπαίδειες και βιβλία που λειτουργούν ως εισαγωγή σε συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, αφού σε αυτού του είδους τις πηγές παρουσιάζονται με οργανωμένο τρόπο οι βασικές έννοιες.

Για την τεκμηρίωση των σχέσεων μεταξύ των όρων και ουσιαστικά για την ίδια την ορολογία, συνέβαλλαν θησαυροί κάθε είδους, σε οποιαδήποτε γλώσσα. Οι περισσότεροι ήταν διεθνείς αγγλόγλωσσοι ή πολύγλωσσοι θησαυροί που καλύπτουν ειδικές θεματικές κατηγορίες.

Χρησιμοποιήθηκαν επιπλέον και άλλα δομημένα λεξιλόγια όπως ταξινομικά συστήματα, κατάλογοι θεματικών επικεφαλίδων και σημασιολογικά δίκτυα.

Φυσικά σημαντικό ρόλο στη δημιουργία του Θησαυρού είχαν και οι ειδικοί των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων που περιλαμβάνονται στο Θησαυρό, κυρίως στην τεκμηρίωση των εννοιών εκείνων που αφήνουν περιθώριο να αποδοθούν και να ερμηνευτούν με μια πιο υποκειμενική προσέγγιση. Άλλωστε η υποκειμενικότητα είναι αναπόσπαστο στοιχείο στη δημιουργία κάθε θησαυρού και είναι δύσκολο να αποφευχθεί. Ο συγκεκριμένος Θησαυρός δεν έχει ως στόχο την γνησιότητα και την μοναδικότητα του σε σχέση με άλλους θησαυρούς, αλλά επιδίωξη του είναι η συνέπεια, η λειτουργικότητα και η ευχρηστία.

Σχέσεις μεταξύ των όρων του Θησαυρού

▪ Σχέσεις ισοδυναμίας

Στη σχέση αυτή ισοδύναμοι όροι θεωρούνται τα συνώνυμα. Στο Θησαυρό στην κατηγορία των συνώνυμων ανήκουν και οι συντομογραφίες και οι εναλλακτικές ορθογραφίες.

Συνήθως για την επιλογή του προτιμώμενου όρου, σημαντικό στοιχείο είναι το πόσο καλά γνωρίζουν οι χρήστες τον όρο και πόσο εύκολα μπορούν να τον χρησιμοποιήσουν. Στο Θησαυρό Ελληνικών Όρων όμως το κριτήριο αυτό δεν μπορεί να εφαρμοστεί πλήρως, γιατί το κοινό στο οποίο απευθύνεται δεν έχει όμοια χαρακτηριστικά.

Κάποια άλλα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την επιλογή του προτιμώμενου όρου στο Θησαυρό είναι η συχνότητα εμφάνισης του όρου και το πόσο χρησιμοποιείται από τους επιστήμονες και τους ειδικούς.

Ο μεγάλος αριθμός συνώνυμων όρων σε έναν θησαυρό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχουν περισσότερα σημεία θεματικής πρόσβασης και φυσικά καλύτερα αποτελέσματα στην ανάκτηση της πληροφορίας. Για το λόγο αυτό στον Θησαυρό συμπεριλαμβάνονται ως προτιμώμενοι όροι και οι αδόκιμοι.

▪ Σχέσεις ιεραρχίας

Όσον αφορά τις ιεραρχικές σχέσεις στο Θησαυρό θα πρέπει οι όροι που συνδέονται με αυτή τη σχέση να ανήκουν στην ίδια γενική κατηγορία και να εκφράζουν ίδιες έννοιες. Η πιο σημαντική σχέση στις σχέσεις ιεραρχίας του Θησαυρού είναι αυτή του γένους – είδους, και δεν χρησιμοποιείται η σχέση της εξατομικευμένης περίπτωσης, γιατί στη σχέση αυτή οι ειδικότεροι όροι είναι σχεδόν πάντα κύρια ονόματα.

Το γεγονός ότι ένας όρος ανήκει σ' ένα συγκεκριμένο θεματικό πεδίο δεν σημαίνει ότι πρέπει να συνδέεται υποχρεωτικά με την σχέση πλατύτερου – ειδικότερου όρου, δηλαδή την ιεραρχική σχέση. Η σύνδεση του όρου με το πεδίο στο οποίο ανήκει λειτουργεί σαν ένας «θεματικός δείκτης», που επιτρέπει στο χρήστη να ομαδοποιεί τους όρους και να επιλέγει με βάση τι τον ενδιαφέρει. Για παράδειγμα ο όρος «ηλιακό σύστημα» ανήκει στο θεματικό πεδίο «αστρονομία», αλλά δεν είναι ειδικότερος όρος του πεδίου αυτού.

- Σχέσεις συσχέτισης

Κύριο μέλημα του Θησαυρού είναι να καλύψει όσον το δυνατό καλύτερα τις σχέσεις συσχέτισης, γιατί αυτές οι σχέσεις συνδέουν τις έννοιες με τρόπους που δεν βασίζονται στο λογικό στοιχείο και χρησιμοποιούν λιγότερο προφανείς και συνεπώς πιο πολύτιμους συσχετισμούς μεταξύ των όρων.⁶

Διαδικασία της αναζήτησης στο Θησαυρό

Ο συγκεκριμένος θησαυρός βοηθά στον εντοπισμό συγγενικών λέξεων με το θέμα που ενδιαφέρει το χρήστη, έτσι ώστε να τις αξιοποιήσει καταλλήλως για να έχει περισσότερα και καλύτερα αποτελέσματα. Οι συγγενικές λέξεις μπορεί να είναι συνώνυμος όρος, γενικότερος όρος, ειδικότερος όρος ή σχετικός όρος.

Στην αναζήτηση ενός όρου δίνεται η επιλογή από τον Θησαυρό να γίνει είτε με την αρχή του όρου, είτε με μέρος του όρου, είτε με τον ακριβή όρο. Ο μηχανισμός αναζήτησης του Θησαυρού βασίζεται σε τεχνικές συγχώνευσης λέξεων (conflation), δηλαδή τεχνικές που περιλαμβάνουν τη διαδικασία συγκέντρωσης και αναγνώρισης λέξεων, που μπορεί να είναι μορφολογικές παραλλαγές του ίδιου περιεχομένου.

Στο Θησαυρό Ελληνικών Όρων εφαρμόζεται η τεχνική της αφαίρεσης της κατάληξης (stemming), για το λόγο ότι η μέθοδος αυτή ενδείκνυται περισσότερο για ένα σύστημα που επεξεργάζεται δεδομένα στην ελληνική γλώσσα, εξαιτίας της πλούσιας μορφολογίας της. Το μεγάλο πλεονέκτημα της μεθόδου αυτής σε σχέση με άλλες, είναι η ολοκληρωμένη κάλυψη των εξειδικευμένων όρων, που δεν περιλαμβάνονται στα λεξικά.

Πιο συγκεκριμένα, όταν εντοπίζεται ένας όρος αφαιρείται η κατάληξή του, απαλείφεται ο τόνος και γίνεται η μετατροπή του και σε κεφαλαία. Έτσι οι συγγενικές μορφολογικά λέξεις

⁶ Γιαννίμπας, Δ. (2005) «Ο Θησαυρός Ελληνικών Όρων: ένα εργαλείο για τη θεματική οργάνωση του περιεχομένου», *ΕΛΕΤΟ πρακτικά του 5^{ου} Συνεδρίου Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, 13-15 Νοεμβρίου, Λευκωσία, Κύπρος, σελ 5-12.

εντοπίζονται και αποθηκεύονται με την συγκεκριμένη μορφή, βάσει της οποίας ανακτώνται. Δηλαδή μια έννοια ανακτάται όταν έστω μία από τις λέξεις που την απαρτίζουν χρησιμοποιηθεί με οποιαδήποτε μορφή στην διαδικασία της αναζήτησης. Επίσης η μέθοδος αυτή εντοπίζει και όρους που περιέχουν την λέξη του ερωτήματος στην αναζήτηση. Αυτό συναντάται κυρίως σε σύνθετες λέξεις. Έτσι μειώνονται οι πιθανότητες να μην εντοπισθεί ένας συναφής όρος, χωρίς μάλιστα ο χρήστης να χρειάζεται να χρησιμοποιήσει την τεχνική της αποκοπής. Τα αποτελέσματα των όρων στην αναζήτηση εμφανίζονται από τον πιο σχετικό στον λιγότερο σχετικό.⁷

Βασικές λειτουργίες στη χρήση του Θησαυρού

Οι πιο βασικές λειτουργίες στη χρήση του Θησαυρού είναι:

- η λέξη ή ένα τμήμα της λέξης εντοπίζεται όπου και να βρίσκεται μέσα στο Θησαυρό
- παρατίθενται όλοι οι όροι που συμφωνούν με τα στοιχεία της αναζήτησης και παρουσιάζονται κατά σειρά συνάφειας
- υποδεικνύεται ο προτιμώμενος όρος, όταν κατά την αναζήτηση χρησιμοποιήθηκε ως μη προτιμώμενος
- υπάρχει η δυνατότητα αναζήτησης με βάση τον ταξινομικό αριθμό
- οι όροι εμφανίζονται με ή χωρίς την αγγλική απόδοση
- γίνεται πλοήγηση με τη χρήση υπερσυνδέσμων σε οποιονδήποτε όρο
- υπάρχει η δυνατότητα προβολής και εκτύπωσης του συνόλου των δεδομένων ή μέρος αυτών
- δίνεται η πρωτοβουλία εμπλουτισμού των όρων του Θησαυρού από τον ίδιο το χρήστη και στη συνέχεια γίνεται η παρουσίαση των νέων αυτών υποψήφιων όρων στους συντάκτες του Θησαυρού, για να κρίνουν αν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν

⁷ Μπρίντζη, Χ. Γιαννίμπας, Δ. (2005) «Θησαυροί και συστήματα ανάκτησης πληροφοριών σε στενή σχέση αλληλεπίδρασης», *πρακτικά του 14^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, 1-3 Δεκεμβρίου, Αθήνα, σελ 275.

Πλεονεκτήματα του Θησαυρού

Τα κύρια πλεονεκτήματα του Θησαυρού είναι:

- εκτός από ένα χρήσιμο εργαλείο θεματικής ευρετηρίασης αποτελεί και μια ολοκληρωμένη λύση στην όσο το δυνατόν πιο βελτιωμένη και σύγχρονη μέθοδο ανάκτησης της πληροφορίας
- είναι μια βάση εννοιών πάνω στην οποία μπορεί να στηριχτεί η δόμηση και η ανάπτυξη συγκεκριμένων θεματικών περιοχών
- η επιλογή του κατάλληλου όρου ως αποτέλεσμα της αναζήτησης, προέρχεται από το ανάλογο γνωστικό πεδίο και όχι από κάποιο τεκμήριο και στηρίζεται στις σχέσεις που απορρέουν από τις ίδιες τις έννοιες
- δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη κατά την αναζήτηση ενός όρου να βρει και συγγενικούς όρους με γενικότερη, ειδικότερη, σχετική ή ίδια σημασία με τον όρο που αναζητεί. Μ' αυτόν τον τρόπο μειώνεται ο αριθμός των αναζητήσεων και ο χρήστης διευκολύνεται περισσότερο στον εντοπισμό της κατάλληλης πληροφορίας
- χρήστης του Θησαυρού δεν είναι μόνο ο βιβλιοθηκονόμος, που τον χρησιμοποιεί ως εργαλείο ευρετηρίασης, αλλά και ένας απλός χρήστης που τον χρησιμοποιεί ως εργαλείο αναζήτησης πληροφοριών
- μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ένα ενιαίο σύστημα ευρετηρίασης δίνοντας την ευκαιρία επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των βιβλιοθηκών και κέντρων πληροφόρησης που τον εφαρμόζουν
- η καθιέρωση θεματικών όρων μέσω του Θησαυρού βοηθάει στην αντιμετώπιση του προβλήματος της μη ύπαρξης σημαντικών όρων στην ελληνική γλώσσα, με τη συνεχή δημιουργία νέων
- είναι ένα μέσο που υποδεικνύει με άμεσο τρόπο τις βασικές δεξιότητες που πρέπει να έχει ο σύγχρονος χρήστης και πως θα πρέπει να τις αξιοποιεί αποτελεσματικά, ώστε μπροστά στον τεράστιο αριθμό των πληροφοριών, να μπορεί να εντοπίζει, να αξιολογεί και να χρησιμοποιεί σωστά την πληροφορία που τον ενδιαφέρει
- όλη η υποδομή του Θησαυρού μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση, τόσο από άποψη μεθοδολογίας, όσο και από άποψη τεχνογνωσίας.⁸

⁸ Γιαννίμπας, Δ. (2005) «Ο Θησαυρός Ελληνικών Όρων: ένα εργαλείο για τη θεματική οργάνωση του περιεχομένου», *ΕΛΕΤΟ πρακτικά του 5^{ου} Συνεδρίου Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, 13-15 Νοεμβρίου, Λευκωσία, Κύπρος, σελ 5-12.

Ο διαρκής εμπλουτισμός, η ανάπτυξη εξειδικευμένων θεμάτων και η αδιάκοπη βελτίωση του Θησαυρού είναι σαφώς οι σημαντικότερες επιδιώξεις του ΕΚΤ. Η εξέλιξη έρχεται μέσα από την καθημερινή πρακτική εφαρμογή από τους βιβλιοθηκονόμους και τους επαγγελματίες των υπηρεσιών πληροφόρησης, έχοντας πάντα ως βασική προτεραιότητα την κάλυψη των σημερινών αλλά και των μελλοντικών πληροφοριακών αναγκών.

2.2 Ελληνικός Θησαυρός Θεματικών Επιστημονικών Όρων

Τι είναι ο Ελληνικός Θησαυρός Θεματικών Επιστημονικών Όρων

Ο Ελληνικός Θησαυρός Θεματικών Επιστημονικών Όρων δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της Οριζόντιας Δράσης των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και χρηματοδοτείται από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Ο Θησαυρός αυτός είναι ένα εργαλείο θεματικής επεξεργασίας, στην ελληνική και αγγλική γλώσσα και έχει ως σκοπό τη δημιουργία και ανάπτυξη μιας ενιαίας γλώσσας για την οργάνωση και ανάκτηση των πληροφοριών των συλλογικών καταλόγων, των κέντρων πληροφόρησης και των ελληνικών βιβλιοθηκών, τόσο από χρήστες του εσωτερικού όσο και από του εξωτερικού.

Ο Θησαυρός έχει ως στόχο:

- τη θεματική οργάνωση των συλλογών των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών,
- τον εντοπισμό πληροφοριών μέσω του Συλλογικού Καταλόγου αλλά και των άλλων καταλόγων των Βιβλιοθηκών της Κοινοπραξίας
- την οργάνωση των Δημοσίων Καταλόγων Ανοικτής Πρόσβασης των Βιβλιοθηκών της Κοινοπραξίας
- τη διαχείριση ψηφιακού περιεχομένου και την περαιτέρω ανάπτυξη των ψηφιακών βιβλιοθηκών και των θεματικών πυλών της Ελλάδας
- την αναζήτηση πληροφοριών σε ψηφιακά αποθετήρια
- τη θεματική οργάνωση των βάσεων δεδομένων
- την παρουσίαση της ελληνικής πνευματικής παραγωγής στο εξωτερικό, μέσω των ελληνικών επιστημονικών εργασιών⁹

Ανάπτυξη του Θησαυρού

Στην αρχική φάση δημιουργίας του Θησαυρού αποφασίστηκε να χρησιμοποιηθούν θεματικές επικεφαλίδες άλλων βιβλιοθηκών, οι οποίες θα μετατραπούν αναλόγως σε όρους θησαυρού και θα συμπληρωθούν από όρους άλλων έτοιμων θησαυρών.

Για να είναι ο Θησαυρός πιο εύχρηστος και άμεσος, οι δημιουργοί του προτίμησαν να κατασκευαστούν μικροθησαυροί με όρους που να ανήκουν σε θεματικά πεδία ικανά να

⁹ www.unioncatalog.gr/ucportal

εξυπηρετήσουν πρωτίστως τον Συλλογικό Κατάλογο και τους καταλόγους των Βιβλιοθηκών της Κοινοπραξίας.

Επειδή τα θεματικά πεδία της βιβλιοθήκης του Πάντειου Πανεπιστημίου ήταν τα πρώτα που καταχωρήθηκαν στο Συλλογικό Κατάλογο, θεωρήθηκε ότι τα συγκεκριμένα θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση για την οργάνωση του υλικού του Θησαυρού. Τα πέντε αυτά θεματικά πεδία ήταν: Περιφερειακή Ανάπτυξη, Οικονομία, Διεθνείς Σχέσεις, Ψυχολογία και Κοινωνιολογία. Ανήκουν σε θεμελιώδη επιστημονικά πεδία και είναι βέβαιο ότι θα υπάρχουν ως θεματικές κατηγορίες στις περισσότερες Βιβλιοθήκες της Κοινοπραξίας. Ακόμη, είναι πιο εύκολη η συνεργασία με ειδικούς πάνω στα συγκεκριμένα θέματα και φυσικά υπάρχουν τα κατάλληλα εργαλεία για βοήθεια και υποστήριξη.

Μ' αυτό τον τρόπο ήταν πιο εύκολο να γίνει μια δοκιμαστική εφαρμογή της χρήσης του Θησαυρού από πολλές βιβλιοθήκες. Ο Θησαυρός δημιουργήθηκε για να χρησιμοποιηθεί αρχικά από το Πάντειο Πανεπιστήμιο και στη συνέχεια από τις βιβλιοθήκες που ανήκουν στην Κοινοπραξία Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Με την ολοκλήρωση της πιλοτικής εφαρμογής, ο Θησαυρός περιείχε συνολικά 3.000 ελληνικούς όρους οι οποίοι ανήκαν σε 9 μικροθησαυρούς και 34 ιεραρχίες. Ένα παράδειγμα μπορούμε να δούμε στον παρακάτω πίνακα:

Αριθμός Ιεραρχιών, Όρων, ΧΑ, ΛΟ και ΥΦ ανά μικροθησαυρό					
Μικροθησαυρός	Ιεραρχίες	Όροι	ΧΑ	ΛΟ	ΥΦ
ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	1	50	11	55	1
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1	31	6	32	1
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	2	85	6	84	2
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	1	109	9	109	4
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	5	644	106	652	150
ΝΕΡΟ	3	34	3	33	0
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΔΙΟΙΚΗΣΗ	12	1209	182	1205	119
ΟΡΦΑΝΟΙ ΟΡΟΙ	2	534	37	508	54
ΦΥΣΙΚΟ ΚΑΙ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	7	508	91	511	8

Κατά τη διάρκεια δημιουργίας του Θησαυρού προέκυψαν νέα θεματικά πεδία που οδηγούσαν διαδοχικά σε άλλα, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν θεματικές κατηγορίες που δεν είχαν προγραμματιστεί αρχικά. Γι' αυτό το λόγο οι βασικές θεματικές κατηγορίες διαιρέθηκαν σε νέες ιεραρχίες. Κάποια από αυτά τα πεδία ήταν: η εκπαίδευση, η εργασία, η αρχιτεκτονική, το εμπόριο, η βιομηχανία, το περιβάλλον κ.α.

Από το θεματικό πεδίο της «Οικονομίας» για παράδειγμα, αναπτύχθηκαν 12 νέες ιεραρχίες με όρους σχετικούς με το εμπόριο, την εργασία, τη βιομηχανία κ.α. Οι συγκεκριμένες ιεραρχίες δεν έχουν αναπτυχθεί πλήρως, μόνο στο επίπεδο που μπορούν να συσχετιστούν με άλλους όρους, όμως

η ανάπτυξή τους είναι βαθμιαία. Επίσης κατά την διαδικασία κατασκευής του θεματικού πεδίου «Περιφερειακή Ανάπτυξη», προέκυψαν όροι που ανήκαν σε άλλες θεματικές περιοχές, που όμως θα έπρεπε να συμπεριληφθούν και στο συγκεκριμένο πεδίο. Γι' αυτό δημιουργήθηκε ένας μικροθησαυρός που ονομάστηκε «Φυσικό και δομημένο περιβάλλον», ο οποίος περιλαμβάνει και άλλες ιεραρχίες εκτός του αρχικού θέματος, όπως για παράδειγμα περιβάλλον, μεταφορές κ.λπ. Έτσι με τις απαραίτητες μετατροπές ο Θησαυρός πήρε την εξής μορφή:

Μικροθησαυρός	Ιεραρχίες
ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	αγροτική παραγωγή – γεωργία
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	θέματα παιδείας
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	επικοινωνία, τεχνολογίες πληροφοριών – πληροφόρηση
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	θεσμικό πλαίσιο
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	διεθνείς σχέσεις – διεθνής πολιτική, κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, κοινωνικοοικονομική πολιτική, πολιτική επιστήμη – πολιτική, ψυχολογία
ΝΕΡΟ	διεργασίες νερού – επεξεργασία νερού, επεξεργασία – διάθεση υγρών αποβλήτων, υδατικοί πόροι – επιστήμες νερού
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ – ΔΙΟΙΚΗΣΗ	βιομηχανία, δημόσια οικονομικά – τραπεζική, εμπόριο – υπηρεσίες – αγορά, ενέργεια – ενεργειακοί πόροι, εργασία – απασχόληση, μάντζμεντ, οικονομία – οικονομική, οικονομικές επιστήμες – οικονομική, οργάνωση και διοίκηση, παραγωγή – παραγωγική διαδικασία, προϊόντα, τεχνολογία
ΟΡΦΑΝΟΙ ΟΡΟΙ	επιστήμες, Ορφανοί όροι
ΦΥΣΙΚΟ ΚΑΙ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	γεωγραφία – χαρτογράφηση, γη – περιουσία – ιδιοκτησία – κατοχή, δομημένο περιβάλλον – κτίρια – αρχιτεκτονική, μεταφορές – συγκοινωνιακά έργα – οδοποιία, οικισμοί – οικισμοί ανθρώπων, περιβάλλον – φυσικοί πόροι, περιφερειακή πολιτική – περιφερειακότητα

10

Μετά από κάποιες δοκιμές λογισμικών για τη δημιουργία του Θησαυρού, αποφασίστηκε ότι το καταλληλότερο πρόγραμμα διαχείρισης του είναι το «Thesaurus Management System SIS-TMS», λόγω του καλύτερου χειρισμού της ελληνικής γλώσσας και της δυνατότητας αναπροσαρμογής της. Για το συγκεκριμένο λογισμικό θα γίνει λόγος σε επόμενο κεφάλαιο.

¹⁰ Χατζημαρή Σ., Τοράκη Κ., Τσάφου Σ. (2009) « Παρουσίαση του Ελληνικού Θησαυρού Επιστημονικών Όρων», *πρακτικά του 18ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, 5-6 Νοεμβρίου, Πανεπιστήμιο Πάτρας, Πάτρα, σελ. 3-6.

Τα πρότυπα που εφαρμόστηκαν στον Ελληνικό Θησαυρό Θεματικών Επιστημονικών Όρων είναι το 1321 του ΕΛΟΤ, για τη συγκρότηση και ανάπτυξη μονόγλωσσων θησαυρών και το 5964 του ISO, για την συγκρότηση και ανάπτυξη πολύγλωσσων θησαυρών. Τα πρότυπα ορολογίας είναι ο ΕΛΟΤ 402: Ορολογική εργασία - Αρχές και μέθοδοι (ISO 704) και ΕΛΟΤ 561-1 και 2: Ορολογική εργασία - Λεξιλόγιο (ISO 1087-1 και 2).

Η διαδικασία δημιουργίας του Θησαυρού χωρίστηκε σε δυο στάδια. Το πρώτο στάδιο περιελάμβανε την αρχική μορφή του Θησαυρού με την οργάνωση των ιεραρχιών και την επεξεργασία των όρων. Όσον αφορά την οργάνωση και την ταξινόμηση των ιεραρχιών, εξετάστηκαν πολλοί διεθνείς θησαυροί όπως της Unesco, του ΟΟΣΑ, του Unbis κ.α. Μετά τον έλεγχο αυτό οι δημιουργοί του Θησαυρού κατέληξαν στον θησαυρό της Unesco γιατί έχει περισσότερα θέματα, δεν είναι τόσο εξειδικευμένος και γιατί κατηγοριοποιεί τις πληροφορίες σε ενότητες με τη μορφή μικροθησαυρών και στη συνέχεια σε ιεραρχίες.

Στο δεύτερο στάδιο δημιουργίας, οι Βιβλιοθήκες της Κοινοπραξίας χρησιμοποίησαν το Θησαυρό, με τη μορφή που ήδη είχε αποκτήσει. Σε περίπτωση που ο διαμορφωμένος Θησαυρός δεν περιελάμβανε τους όρους του θεματικού πεδίου που ενδιέφεραν τη συγκεκριμένη βιβλιοθήκη, τότε η ίδια η βιβλιοθήκη πρότεινε τους πιο κατάλληλους κατά τη δική της προσέγγιση. Οι όροι αυτοί αποθηκεύονταν προσωρινά και ύστερα από έλεγχο και επεξεργασία μιας ειδικής επιτροπής του Συλλογικού Καταλόγου, εγκρίνονταν ποιοι θα ενταχθούν στον Θησαυρό ως νέοι όροι και θα είναι στη διάθεση όλων των Βιβλιοθηκών της Κοινοπραξίας.

Γλώσσες που χρησιμοποιούνται στο Θησαυρό

Η κύρια γλώσσα του Θησαυρού είναι η ελληνική και δίνεται η απόδοση όλων των όρων στην αγγλική. Η επιλογή της αγγλικής γλώσσας ως δεύτερης έγινε με βάση τα κριτήρια ότι είναι η γλώσσα που χρησιμοποιούν οι περισσότεροι θησαυροί διεθνώς, ότι στη γλώσσα αυτή είναι γραμμένος ο μεγαλύτερος αριθμός των πληροφοριών σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και ότι οι περισσότερες βιβλιοθήκες στην Ελλάδα δανείζονται αγγλικούς θεματικούς όρους στη διαδικασία της θεματικής επεξεργασίας του υλικού τους.

Πρέπει να τονιστεί ότι ο Θησαυρός αυτός δεν αφορά έναν θησαυρό στην αγγλική γλώσσα, δηλαδή θεματικούς όρους στα αγγλικά και ανάπτυξη των σχέσεων των όρων αυτών. Είναι ένας θησαυρός στην ελληνική γλώσσα που απλά μεταφράζονται οι όροι του στα αγγλικά, με βάση άλλους θησαυρούς ή θεματικά ευρετήρια, για να γίνεται ταυτόχρονα η αναζήτηση των όρων και στις δυο γλώσσες, για περισσότερη ευκολία και καλύτερη χρήση.

Πηγές και βοηθήματα του Θησαυρού

Οι θεματικές επικεφαλίδες της Εθνικής Βιβλιοθήκης καθώς και αυτές της Βιβλιοθήκης του Πάντειου Πανεπιστημίου, ύστερα από μετατροπή σε μορφή θεματικών όρων, χρησιμοποιήθηκαν ως η βάση για τη δημιουργία των όρων του Θησαυρού. Επειδή όμως ο αριθμός των όρων μετά από αυτή τη διαδικασία δεν ήταν αρκετός, χρησιμοποιήθηκαν και όροι από τους θεματικούς καταλόγους άλλων ελληνικών βιβλιοθηκών, εξειδικευμένων σε συγκεκριμένα θέματα, όπως π.χ. η βιβλιοθήκη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ) σε θέματα τεχνικής ορολογίας, η βιβλιοθήκη του Οικονομικού Πανεπιστημίου σε θέματα οικονομίας κ.α.

Κάθε θεματικό πεδίο από τα πέντε που απαρτίζουν τη βάση και το σκελετό του Θησαυρού, χρησιμοποίησε ξεχωριστά διεθνείς θησαυρούς, ειδικούς για τα συγκεκριμένα θέματα. Κάποιοι θησαυροί απ' αυτούς είναι μονοθεματικοί, κατασκευασμένοι να ασχολούνται μόνο με έναν επιστημονικό κλάδο. Για παράδειγμα το πεδίο της Οικονομίας συμβουλευτήκε τον θησαυρό του ΟΟΣΑ, το πεδίο της Περιφερειακής Ανάπτυξης το θησαυρό της Unesco, το πεδίο της Ψυχολογίας το θησαυρό του APA και ούτω καθεξής. Σε οποιαδήποτε περίπτωση που χρειάστηκε περαιτέρω ανάλυση ή περισσότερες πληροφορίες, έγινε χρήση και άλλων σχετικών θησαυρών, αλλά και αναζήτηση στο Διαδίκτυο, καθώς και σε ηλεκτρονικές σελίδες Πανεπιστημίων και ΤΕΙ με ανάλογο περιεχόμενο.

Για τη σωστή και ακριβή απόδοση των όρων στην αγγλική γλώσσα χρησιμοποιήθηκαν λεξικά, με γενικό και ειδικό περιεχόμενο, εγκυκλοπαίδειες, άλλοι θησαυροί, ταξινομικά συστήματα, ευρετήρια όρων, αλλά και όπου ήταν αναγκαία υπήρξε και η βοήθεια ειδικών και επιστημόνων.¹¹

Χαρακτηριστικά στοιχεία του Θησαυρού

Ο Θησαυρός είναι σχεδιασμένος με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται τόσο σε χρήστες που ενδιαφέρονται για γενικά θέματα, όσο και για χρήστες που θέλουν να κάνουν έρευνα πάνω σε πιο εξειδικευμένα θέματα.

Η διαδικασία της ευρετηρίασης γίνεται στο Θησαυρό σε όλα τα είδη της συλλογής, όπως πλήρη κείμενα, άρθρα, μονογραφίες, ιστοσελίδες και ψηφιακό υλικό. Δίνεται η δυνατότητα εκτός

¹¹ Τσάφου, Σ., Χατζημαρή, Σ., Τοράκη, Κ. (2007) «Δίγλωσσος Ελληνικός Θησαυρός θεματικών όρων», *πρακτικά της Διημερίδας Συλλογικός Κατάλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών- Υπηρεσίες και εργαλεία στη διάθεση χρηστών βιβλιοθηκονόμων*, 7-8 Μαΐου, ΕΜΠ, Αθήνα, σελ. 4-9.

φυσικά από τρέχουσα έρευνα να γίνεται και αναδρομική. Επίσης ο Θησαυρός παρουσιάζεται και σε ηλεκτρονική και σε έντυπη μορφή.

Κάθε όρος όπως έχει αναφερθεί, δημιουργείται με βάση τις εγγραφές των επικεφαλίδων των καταλόγων των βιβλιοθηκών καθώς και της Εθνικής Βιβλιοθήκης, αλλά και των άλλων βοηθημάτων. Για κάθε όρο του Θησαυρού υπάρχει ατομική εγγραφή. Ο όρος αποθηκεύεται σε προσωρινό αρχείο και στη συνέχεια ακολουθεί ο έλεγχος στις σχέσεις του με τους άλλους όρους, στην ακρίβεια και στη συνάφεια του και όταν δοθεί η έγκριση εισάγεται στον σύστημα του Θησαυρού.

Ως προτιμώμενος όρος-περιγραφέας επιλέγεται ο καθιερωμένος όρος σε κάθε επιστημονικό πεδίο. Ο προτιμώμενος όρος συνδέεται με τους μη προτιμώμενους, οι οποίοι αποτελούνται εκτός των άλλων και από μη δόκιμους επιστημονικούς όρους αλλά και από ανάλογους όρους της καθημερινής γλώσσας. Η σύνδεση του προτιμώμενου και του μη προτιμώμενου όρου διευκολύνει το χρήστη γιατί μπορεί να χρησιμοποιήσει στην ανάκτηση της πληροφορίας όποιον από τους δύο όρους επιθυμεί.

Η πρώτη επαφή με το Θησαυρό γίνεται με την οθόνη υποδοχής, στην οποία γράφεται το όνομα του χρήστη και ο κωδικός πρόσβασης. Μετά εμφανίζεται η εισαγωγική οθόνη των λειτουργιών και των αναζητήσεων του Θησαυρού.

Η εισαγωγική οθόνη των όρων του Θησαυρού:

Ελληνικός Θησαυρός Επιστημονικών Όρων

Αλφαριθμητικό Συστηματικό Αποτελέσματα Αναζήτησης Κριτήρια Αν

Γρήγορη Αναζήτηση

Αναζήτηση στο Δημιουργό Θησαυρού:

Αναζήτηση Όρων

Κριτήρια Αναζήτησης

Πεδίο	Τελεστής	Τιμή
Όρος	Ίσα με	

Επιλογή όλων των όρων:

Συνδυαστικός Τελεστής Κριτηρίων: ΚΑΙ

Πεδία Εμφάνισης

☒ ΑΟ	☐ ΧΑ	☐ Μικροθησαυροί	☐ Ημερομηνία δημιουργίας
☒ ΠΟ	☐ UF	☐ Ελλην.Πηγή	☐ Ημερομηνία Τροποποίησης
☒ ΕΟ	☐ TK	☐ Αγγλ.Πηγή	☐ Κατάσταση
☒ ΟΚ	☐ ΔΣ	☐ Δημιουργός	
☐ ΣΟ	☐ SN	☐ Τροποποιητής	

Αριστερά της οθόνης εμφανίζονται οι λειτουργίες του Θησαυρού. Αυτές είναι:

- η δημιουργία, αναζήτηση και συνολική εμφάνιση των όρων, των ιεραρχιών, των μικροθησαυρών και των πηγών
- η εμφάνιση στατιστικών στοιχείων
- οι εργασίες διαχείρισης του θησαυρού
- οι εργασίες διαχείρισης της βάσης δεδομένων
- η διαδικασία δημιουργίας, αναζήτησης και συνολικής εμφάνισης των χρηστών
- η εμφάνιση της βοήθειας
- η εμφάνιση υπομνήματος με την επεξήγηση των συντομογραφιών

Το υπόμνημα με την επεξήγηση των συντομογραφιών:

Υπόμνημα	
TK	Ταξινομικός κωδικός
AO	Αγγλικός όρος
ΔΣ	Διευκρινιστική Σημείωση
SN	Αγγλική Διευκρινιστική Σημείωση
XP	Χρησιμοποίησε
XA	Χρησιμοποίησε Αντι: Μη Προτιμώμενος, Συνώνυμο
UF	Used For Term
OK	Όρος 'Κορυφή', δηλώνει Ιεραρχία
ΠΟ	Πλατύτερος Όρος
ΠΟ1	Πλατύτερος Όρος - 1
ΠΟ2	Πλατύτερος Όρος - 2
ΠΟ3	Πλατύτερος Όρος - 3
ΕΟ	Ειδικότερος Όρος
ΕΟ1	Ειδικότερος Όρος - 1
ΕΟ2	Ειδικότερος Όρος - 2
ΕΟ3	Ειδικότερος Όρος - 3
ΣΟ	Σχετικός Όρος
Πηγή	Πηγή (ελληνικού και αγγλικού όρου)
Πηγή (ελλ.)	Πηγή (ελληνικού όρου)
Πηγή (αγγλ.)	Πηγή (αγγλικού όρου)

Στη διαδικασία δημιουργίας ενός όρου, ο όρος αρχικά εντάσσεται στην υπάρχουσα ιεραρχία και ακολουθούν οι σχέσεις του με άλλους όρους και τα υπόλοιπα στοιχεία που τον αφορούν.

Η οθόνη δημιουργίας νέου όρου:

Δημιουργία νέου Όρου

Νέο Όνομα:

<p>Πλατύτεροι Όροι:</p> <p>Ορφανοί όροι</p>	<p>Προσθήκη</p> <p>Αφαίρεση</p>	<p>Υπάρχοντες Όροι:</p> <ul style="list-style-type: none"> αγγειοπλαστική αγγελιοφόροι αγορά (προϊόντων) αγοραστική δύναμη αγορές αγορές αγροτικών προϊόντων αγορές γης αγορές εμπορευμάτων αγορές εργασίας αγορές κατοικίας αγορές κεφαλαίων αγορές ξένου συναλλάγματος
---	---------------------------------	--

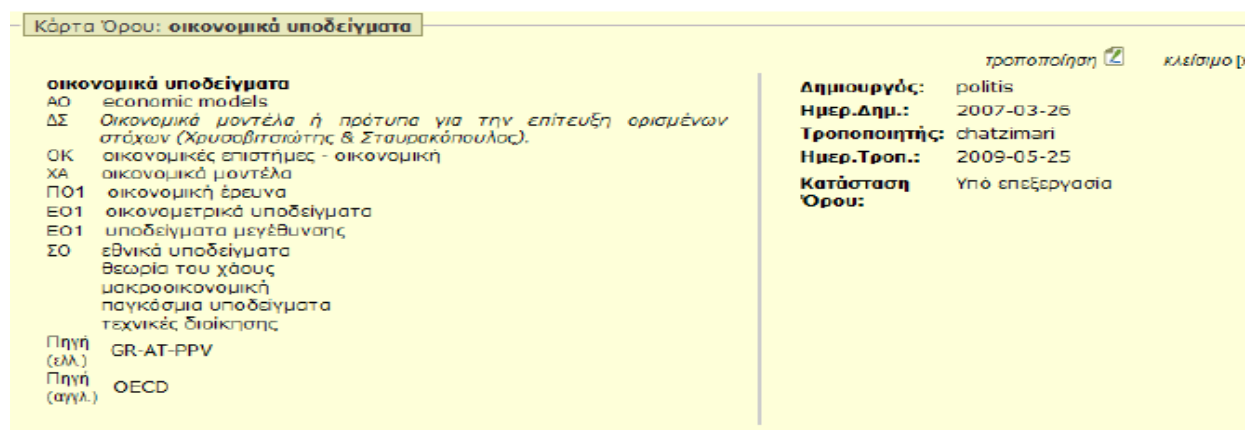
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Το όνομα του όρου δεν πρέπει να ξεπερνάει τους 96 χαρακτήρες.

Στη διαδικασία επεξεργασίας ενός όρου οι δημιουργοί του Θησαυρού μπορούν να τροποποιήσουν στοιχεία του όρου όπως τις σχέσεις του, την απόδοσή του στα αγγλικά, τον ταξινομικό αριθμό κ.τ.λ.

Το παράθυρο επεξεργασίας νέου όρου:

Στον παρακάτω πίνακα δίνεται παράδειγμα προβολής της κάρτας ενός όρου. Στην αριστερή πλευρά της κάρτας εμφανίζεται ο περιγραφέας με όλα τα στοιχεία της θεματικής περιγραφής του και στην δεξιά πλευρά δίνονται στοιχεία που αφορούν τη δημιουργία και την τροποποίησή του.

¹² Χατζημαρή Σ., Τοράκη Κ., Τσάφου Σ. (2009) « Παρουσίαση του Ελληνικού Θησαυρού Επιστημονικών Όρων», πρακτικά του 18ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 5-6 Νοεμβρίου, Πανεπιστήμιο Πάτρας, Πάτρα, σελ 8-11.

Ο παράγοντας συνάφεια είναι ένα πολύ σημαντικό στοιχείο στην αποδοτικότητα ενός θησαυρού. Για το λόγο ότι ο συγκεκριμένος Θησαυρός είναι πολυθεματικός, έγινε χρήση προσδιοριστών στις περιπτώσεις των συνώνυμων αλλά και των πολύσημων όρων, για την εξασφάλιση της συνάφειας.

Όσο πιο πλήρης και ολοκληρωμένη είναι η περιγραφή ενός όρου τόσο περισσότερο αυξάνεται και η ακρίβεια. Συνεπάγεται ότι η ανάκληση της πληροφορίας στην έρευνα είναι πιο αποτελεσματική. Για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια θεωρήθηκε απαραίτητη από τους δημιουργούς του Θησαυρού η χρήση προσυνδυασμένων όρων σε κάθε θεματική περιοχή.

Οι προτιμώμενοι όροι εκτός από τις σχέσεις των όρων, περιλαμβάνουν πολλές φορές και διευκρινιστική σημείωση, η οποία αναφέρει τον ορισμό του όρου, καθώς και κάποιες άλλες πληροφορίες για τον συγκεκριμένο όρο. Ακόμη σημειώνεται και η πηγή του όρου και φυσικά στο τέλος υπάρχει και η μετάφραση του όρου στην αγγλική γλώσσα.

Οι σχέσεις των όρων του Θησαυρού είναι σχέσεις ιεραρχίας, που καθορίζουν τις σχέσεις γένους-είδους και όλου-μέρους, σχέσεις ισοδυναμίας, που αναφέρονται σε παραδείγματα συνωνυμίας, σημασιολογικής σχέσης καθώς και μετάβασης από μη καθιερωμένους σε καθιερωμένους όρους, αλλά και σχέσεις συσχέτισης, όπου οι σχέσεις μεταξύ των όρων δεν έχουν ιεραρχική μορφή αλλά σχετίζονται νοητικά.

Σε πολλές περιπτώσεις στην ανάλυση των όρων γίνεται χρήση των σχετικών όρων, κάποιοι όμως απ' αυτούς δεν ανήκουν στα θεματικά πεδία του Θησαυρού. Έτσι, είτε αναπτύσσονται νέες ιεραρχίες με την ένταξη αυτών των νέων όρων στο Θησαυρό, είτε μια ειδική κατηγορία με την ονομασία «ορφανοί όροι». Οι όροι αυτοί έχουν συνδεθεί με τους περιγραφείς με σχέση συσχέτισης αλλά δεν έχουν ακόμη συνδεθεί ιεραρχικά και χρειάζονται περισσότερη επεξεργασία.

Κατά τη διαδικασία δημιουργίας του Θησαυρού προέκυψαν κάποια προβλήματα. Αφορούσαν κυρίως στην απόδοση των όρων στην αγγλική γλώσσα. Ιδιαίτερη δυσκολία είχε η περίπτωση όπου δεν υπήρχε ακριβής όρος που να αντιστοιχεί στην άλλη γλώσσα. Επίσης όταν ο ανάλογος όρος στην άλλη γλώσσα δεν ήταν μια λέξη αλλά μπορούσε να δοθεί μόνο περιφραστικά. Μια άλλη δυσκολία ήταν όταν εντοπιζόνταν διαφορές στην ανάλυση ενός όρου σε διαφορετικούς θησαυρούς, ή ακόμη όταν ένας όρος δεν περιλαμβανόταν σε κάποιο θησαυρό.

Παρουσίαση του Θησαυρού

Στην παρουσίαση των όρων του Θησαυρού εφαρμόζεται η αλφαβητική, η ιεραρχική και η γραφική παρουσίαση. Οι διαδικασίες για τη λειτουργία της συστηματικής παρουσίασης δεν έχουν ακόμη ξεκινήσει. Κατά τη διάρκεια και των τριών τύπων παρουσίασης οι χρήστες μπορούν να

εμφανίσουν την εικόνα του επιλεγμένου όρου, να κάνουν αποθήκευση σε αρχείο, να εκτυπώσουν τα αποτελέσματα, να μεταβούν στις ιεραρχίες του όρου και να επιστρέψουν στην αρχική σελίδα.

Στην αλφαβητική παρουσίαση οι όροι ευρετηρίασης, και οι προτιμώμενοι και οι μη προτιμώμενοι, εμφανίζονται με αλφαβητική σειρά. Δίνονται οι παραπομπές από τους μη προτιμώμενους όρους στους προτιμώμενους και παρουσιάζονται οι σχέσεις μεταξύ των όρων με τη μορφή συμβόλων. Τα στοιχεία του όρου που εμφανίζονται είναι: αγγλικός όρος (ΑΟ), διευκρινιστική σημείωση (ΔΣ), αγγλική διευκρινιστική σημείωση (SN), όρος κορυφή (ΟΚ), χρησιμοποίησε - προτιμώμενος όρος (ΧΡ), χρησιμοποίησε αντί - μη προτιμώμενος όρος (ΧΑ), πλατύτερος όρος (ΠΟ), ειδικότερος όρος (ΕΟ), σχετικός όρος (ΣΟ), πηγή του ελληνικού και του αγγλικού όρου. Τα σύμβολα ΕΟ1, ΕΟ2, ΕΟ3 και ΠΟ1, ΠΟ2, ΠΟ3 δείχνουν τα διαφορετικά επίπεδα υπαγωγής στην ιεραρχία. Επίσης δίνεται η δυνατότητα αποθήκευσης και εκτύπωσης.

Παράδειγμα αλφαβητικής παρουσίασης στο Θησαυρό

Κριτήρια αναζήτησης:	
Αλφαβητική παρουσίαση όρων της ιεραρχίας: δομημένο περιβάλλον - κτίρια - αρχιτεκτονική.	
αγροτικά κτίρια	
ΑΟ	agricultural buildings farm buildings
ΟΚ	δομημένο περιβάλλον - κτίρια - αρχιτεκτονική
ΧΑ	αγροτικά οικοδομήματα
ΠΟ1	κτίρια
ΠΟ2	δομημένο περιβάλλον - κτίρια - αρχιτεκτονική
ΣΟ	αγροκτήματα αγροτικό περιβάλλον
Πηγή (ελλ.)	GR-AT-PPV
Πηγή (αγγλ.)	IATE OECD
αγροτικά οικοδομήματα	
ΧΡ	αγροτικά κτίρια
άλοη	
ΑΟ	planted rides spinneries
ΔΣ	Γινεύσιμες πρασίνου μεσαίου μεγέθους
ΟΚ	δομημένο περιβάλλον - κτίρια - αρχιτεκτονική
ΠΟ1	χώροι πρασίνου
ΠΟ2	ανοιχτοί χώροι
ΣΟ	πάρκα
Πηγή (αγγλ.)	IATE
αναπτυσσόμενες περιοχές	
ΧΡ	περισσικοί χώροι περιφερειακές ανισότητες
αναστήλωση μνημείων	
ΑΟ	restoration restoration of monuments
ΔΣ	Στους θησαυρούς AAT, Gernet, Unesco καθιερώνεται ο αγγλικός όρος restoration.
SN	Definition 1: Refers to the process of making changes to an object or structure so that it will closely approximate its state at a specific time in its history. (Πηγή: AAT Thesaurus) / Definition 2: The process of renewing or returning something to its original, normal or unimpaired condition, particularly works of art, cultural artefacts, furniture or buildings. (Πηγή: AAT Thesaurus)
ΟΚ	δομημένο περιβάλλον - κτίρια - αρχιτεκτονική
ΠΟ1	δομημένο περιβάλλον - κτίρια - αρχιτεκτονική
ΣΟ	αποκατάσταση κτιρίων διατήρηση μνημείων συντήρηση μνημείων
Πηγή (αγγλ.)	AAT Unesco
ανθόκηποι	
ΑΟ	flower gardens
ΟΚ	δομημένο περιβάλλον - κτίρια - αρχιτεκτονική
ΠΟ1	κήποι
ΠΟ2	χώροι πρασίνου
Πηγή	

Στην ιεραρχική παρουσίαση, προβάλλεται η θέση ενός όρου στην ιεραρχία ή στις ιεραρχίες όπου ανήκει. Τα διαφορετικά επίπεδα υπαγωγής στην ιεραρχία απεικονίζονται με το σύμβολο «--». Δίνεται και σε αυτήν την παρουσίαση η δυνατότητα αποθήκευσης και εκτύπωσης.

Παράδειγμα ιεραρχικής παρουσίασης στο Θησαυρό

Κριτήρια αναζήτησης :
 Ιεραρχική παρουσίαση όρου: **αγορές εμπορευμάτων**. [Αποθήκευση αρχείου ως...](#) [Εκτύπωση αρχείου...](#)

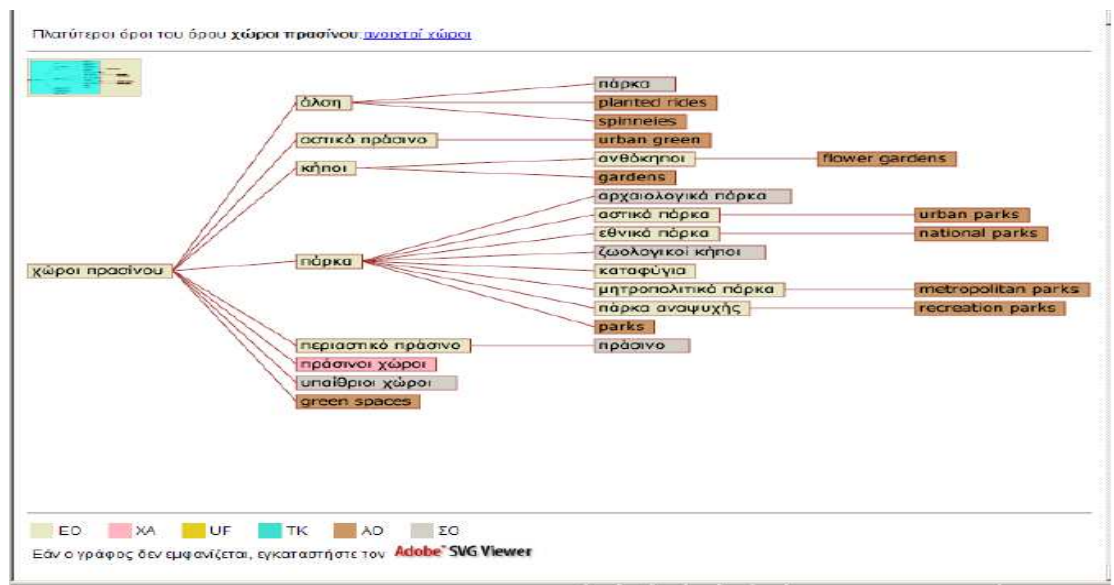
Βρέθηκαν οι παρακάτω αναφορές:
 1 αναφορά στην ιεραρχία: εμπόριο - υπηρεσίες - αγορά. [Μετάβαση στην αναφορά:](#) 1

εμπόριο - υπηρεσίες - αγορά

- αγορές
- -- αγορές γης
- -- **αγορές εμπορευμάτων** ([επιστροφή στην αρχή της σελίδας](#))
- -- -- αγορές αγροτικών προϊόντων
- -- -- πετρελαϊκές αγορές
- -- -- αγορές εργασίας
- -- -- -- κατομερισμός εργασίας
- -- -- -- κινητικότητα εργασίας
- -- -- -- σπολύσεις
- -- -- αγορές κατοικίας
- -- -- αγορές κεφαλαίων
- -- -- διεθνείς αγορές
- -- -- εγχώριες αγορές

Στην γραφική παρουσίαση οι όροι ευρετηρίασης και οι σχέσεις μεταξύ τους εμφανίζονται με τη μορφή σχήματος. Σ' αυτή την παρουσίαση εμφανίζεται όλο το δένδρο μίας ιεραρχίας, περιλαμβάνοντας τους όρους και τη θέση τους στην ιεραρχία, καθώς και τους αντίστοιχους αγγλικούς όρους και χρησιμοποιεί διαφορετικά χρώματα στην προβολή των σχέσεων.

Παράδειγμα γραφικής παρουσίασης στο Θησαυρό

13

¹³ Τσάφου Σ., Χατζημαρή Σ., Τοράκη Κ. (2009) «Θησαυρός Επιστημονικών Όρων: Εργαλείο θεματικής επεξεργασίας υλικού», *πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου Δημοτικών Βιβλιοθηκών*, 4-5 Δεκεμβρίου, Δήμος Αμαρουσίου, Αθήνα, σελ 8-10.

Διαδικασία της αναζήτησης στο Θησαυρό

Η αναζήτηση του όρου στο Θησαυρό μπορεί να γίνει με απλή διαδικασία, αλλά και με σύνθετη, χρησιμοποιώντας σύνθετους όρους, τμήματα όρων, όρους με σύνθετα κριτήρια όπως π.χ. πλατύτερους ή ειδικότερους όρους, όρους που ανήκουν στο ίδιο θεματικό πεδίο, αντίστοιχους όρους σε άλλη γλώσσα. Στη σύνθετη αναζήτηση ο χρήστης έχει την δυνατότητα να αναζητήσει έναν καθιερωμένο όρο και να τον συνδυάσει με μία τιμή από αυτές που παρέχει ο Θησαυρός όπως π.χ. αγγλικός όρος, ευρύτερος όρος, στενότερος όρος, όρος κορυφής κ.λ.π. Αναζήτηση μπορεί να γίνει ακόμη σε συγκεκριμένα πεδία της εγγραφής με διάφορες τεχνικές αναζήτησης, όπως π.χ. την αποκοπή, τη χρήση λογικών τελεστών, την τεχνική της εγγύτητας. Κατά την εμφάνιση των αποτελεσμάτων ο χρήστης έχει την ευχέρεια να κάνει ξανά αναζήτηση με την ίδια διαδικασία, όταν δεν είναι ικανοποιημένος με τα αποτελέσματα. Οι χρήστες μπορούν να προβάλουν τα αποτελέσματα της αναζήτησης με όποια παρουσίαση επιθυμούν και να τα αποθηκεύσουν ή να τα εκτυπώσουν. Επίσης κάνοντας κλικ επάνω σε κάποιον όρο εμφανίζεται η κάρτα του όρου.

Παράδειγμα πίνακα με αποτελέσματα αναζήτησης όρου:

Όρος	ΔΟ	ΠΟ	ΕΟ	ΟΚ	ΣΟ	ΧΛ	Ενέργειες
ανθρώπινα δικαιώματα	human rights	θεσμικό πλαίσιο	δικαίωμα στην σπερνία, δικαίωμα στην εκπαίδευση, δικαίωμα στην εργασία, δικαίωμα στον πολιτισμό, δικαιώματα γυναικών, δικαιώματα παιδιών, ιδιωτικότητα, πολιτικά δικαιώματα	θεσμικό πλαίσιο	διεθνείς σχέσεις, πόλεμοι	-	🔍 📄 📖
αντισταθμιστικά δικαιώματα	countervailing rights	εμπορικοί φραγμοί	-	εμπόριο - υπηρεσίες αγορά	διεθνές εμπόριο, εμπορική πολιτική, επιδοτήσεις εξαγωγών	-	🔍 📄 📖

¹⁴ Χατζημαρή Σ., Τοράκη Κ., Τσάφου Σ. (2009) « Παρουσίαση του Ελληνικού Θησαυρού Επιστημονικών Όρων», *πρακτικά του 18ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, 5-6 Νοεμβρίου, Πανεπιστήμιο Πάτρας, Πάτρα, σελ. 10-11.

Πρόσβαση στον Θησαυρό έχουν τέσσερις κατηγορίες χρηστών:

- ο διαχειριστής του Θησαυρού, που έχει την ευθύνη για όλες τις λειτουργίες του, καθώς και την αρμοδιότητα για τη σωστή και ασφαλή χρήση του
- η επιτροπή του Θησαυρού, υπεύθυνη για τη δημιουργία και εφαρμογή των κανόνων κατασκευής του Θησαυρού, για την εκπαίδευση στη χρήση του καθώς και για την τελική ένταξη των όρων στο Θησαυρό
- η ομάδα Θησαυρού, στην οποία ανήκουν οι βιβλιοθηκονόμοι που κάνουν τη θεματική καταλογογράφηση και την επεξεργασία των όρων
- οι τελικοί χρήστες, όλοι εκείνοι δηλαδή που έχουν πρόσβαση στο Θησαυρό και μπορούν να αναζητήσουν, να εντοπίσουν, να αποθηκεύσουν και να εκτυπώσουν περιεχόμενα του Θησαυρού, χωρίς όμως να μπορούν να παρεμβαίνουν στον τρόπο διαχείρισης και λειτουργίας του.

Βασικές λειτουργίες στη χρήση του Θησαυρού

Οι βασικές λειτουργίες του Θησαυρού είναι:

- δίνεται η δυνατότητα εμφάνισης, αποθήκευσης και εκτύπωσης όλου του περιεχομένου ή κάποιου μέρους του Θησαυρού, τοπικά από κάθε βιβλιοθήκη. Αυτή η λειτουργία είναι πολύ σημαντική για τις βιβλιοθήκες, γιατί αναλαμβάνουν να ελέγχουν τους όρους του Θησαυρού και έτσι μπορούν να τον επεξεργαστούν αυτόνομα κάθε μία χωριστά.
- η κατασκευή του Θησαυρού είναι τέτοια ώστε να μπορεί να προσαρμόζεται στις μεταβολές και στις εξελίξεις που μπορεί να δεχτεί ένας θησαυρός
- ο Θησαυρός επιτρέπει την εισαγωγή δεδομένων από άλλα πληροφοριακά συστήματα, ακόμη και όταν δεν έχουν τη μορφή ενός θησαυρού, αφού μπορούν να δεχτούν την ανάλογη επεξεργασία
- ο Θησαυρός είναι ικανός να ενσωματωθεί στο σύστημα ανάκτησης πληροφοριών μιας οποιαδήποτε βιβλιοθήκης. Αυτή η λειτουργία είναι πολύ σημαντική για τις βιβλιοθήκες εκείνες που θα χρησιμοποιήσουν το Θησαυρό ως εργαλείο για τη θεματική επεξεργασία του υλικού τους, γιατί εξασφαλίζεται η κατάλληλη επιλογή των όρων, με αποτέλεσμα την καλύτερη ανάκτηση της πληροφορίας.
- το σύστημα δεν επιτρέπει να εισάγονται στο Θησαυρό όροι όπου οι μεταξύ τους σχέσεις είναι περίπλοκες ή αντιφατικές, με σκοπό να υπάρχει μεγαλύτερη ευκολία στη χρήση του

Πλεονεκτήματα του Θησαυρού

Τα πλεονεκτήματα του Θησαυρού είναι:

- ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα του συγκεκριμένου Θησαυρού που το κάνει να ξεχωρίζει από του υπόλοιπους, είναι ότι δίνεται η δυνατότητα συμμετοχής και συνεργασίας των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στη δημιουργία και στη λειτουργία του
- ο Θησαυρός έχει δύο παραμέτρους: Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως εργαλείο για τη θεματική επεξεργασία του υλικού των βιβλιοθηκών, αλλά και ως εργαλείο για την αναζήτηση και την ανάκτηση πληροφοριών
- δίνεται η δυνατότητα σε όλες τις βιβλιοθήκες της Κοινοπραξίας να προβάλλουν τις απόψεις τους και να παρεμβαίνουν στη διαδικασία ρύθμισης και μετατροπής της λειτουργίας του Θησαυρού όπου υπάρχει πρόβλημα ή απαιτείται κάποια αλλαγή.

Ο Θησαυρός δεν χρησιμοποιείται προς το παρόν από καμιά Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη γιατί είναι ακόμη υπό κατασκευή. Μόλις ολοκληρωθεί, θα αποτελέσει ένα πολύ σημαντικό εργαλείο για όλες τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της χώρας και όχι μόνο.

2.3 Σύστημα Διαχείρισης Πολύγλωσσων Θησαυρών /

Semantic Index System - Thesaurus Management System (SIS-TMS)

(Σύστημα Σημασιολογικού Ευρετηριασμού – Σύστημα Διαχείρισης Θησαυρού)

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει αναφορά στο σύστημα διαχείρισης όρων θησαυρού SIS-TMS, το οποίο χρησιμοποιούν και ο Θησαυρός Ελληνικών Όρων και ο Ελληνικός Θησαυρός Θεματικών Επιστημονικών Όρων.

Τι είναι το σύστημα διαχείρισης όρων θησαυρού SIS-TMS

Το πρόγραμμα αυτό είναι ένα ειδικό λογισμικό διαχείρισης πολύγλωσσων θησαυρών του Ινστιτούτου Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας του Πανεπιστημίου Κρήτης και υποστηρίζεται από την ερευνητική ομάδα Πολιτισμικής Πληροφορικής του Πανεπιστημίου.

Χρησιμοποιήθηκε σε ερευνητικά προγράμματα στο εξωτερικό όπως το ευρωπαϊκό πρόγραμμα AQUARELLE αλλά και στη δημιουργία θησαυρών όπως ο Art and Architecture Thesaurus του Αμερικανικού Πολιτιστικού Οργανισμού Getty Information Institute, ο MERIMEE του Υπουργείου Πολιτισμού της Γαλλίας και ο English Heritage Thesaurus του ιδρύματος National Monuments Records της Αγγλίας. Στη χώρα μας, εκτός από τους θησαυρούς που αναφέρθηκαν, εφαρμόστηκε και από το Υπουργείο Πολιτισμού, στη Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων καθώς και από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων στη Θεσσαλονίκη. Βασίζεται στα πρότυπα ISO 2788 και ISO 5964 για μονόγλωσσους και πολύγλωσσους θησαυρούς.

Σκοπός του συγκεκριμένου εργαλείου είναι η ανάπτυξη, η αποθήκευση και η πρόσβαση σε διάφορους θησαυρούς όρων, μέσα στο πλαίσιο μιας κοινής βάσης δεδομένων. Πιο εξελιγμένο προϊόν του SIS-TMS είναι το Web-TMS, το οποίο λειτουργεί σε γραφικό περιβάλλον διαδικτύου και υποστηρίζει τη δημιουργία και διαχείριση πολύγλωσσων πολυθεματικών θησαυρών.

Με τον πρότυπο και ειδικό σχεδιασμό του συστήματος SIS-TMS και το κατάλληλο γραφικό του περιβάλλον, προσφέρεται:

1. η σημασιολογική προσέγγιση των εννοιών, με επακόλουθο την κατηγοριοποίησή τους και την εφαρμογή των επερωτήσεων

2. η δυνατότητα μετάφρασης και χρήσης συνώνυμων όρων, για την αποτελεσματικότερη ανάκτηση της πληροφορίας
3. η εύκολη και λειτουργική σύνδεση των διαφορετικών θησαυρών μεταξύ τους σ' ένα κοινό σύστημα
4. ο ποιοτικός έλεγχος του συστήματος

Τα χαρακτηριστικά στοιχεία του SIS-TMS είναι:

- δίνει τη δυνατότητα συνύπαρξης και συνεργασίας πολλών πολύγλωσσων θησαυρών σε μία βάση δεδομένων
- χρήστες που εφαρμόζουν διαφορετικά συστήματα πληροφόρησης μπορούν μέσω του SIS-TMS να εισάγουν, να διατηρήσουν και να ενοποιήσουν στοιχεία και έννοιες σ' ένα κοινό σύνολο, καθώς και να προσθέτουν νέες
- το σωστά οργανωμένο γραφικό του περιβάλλον ενισχύει τη διεπαφή του χρήστη με το σύστημα και διευκολύνει την πλοήγηση μέσα στον ίδιο τον θησαυρό αλλά και μεταξύ των άλλων
- εξασφαλίζει στους χρήστες την παρατήρηση και την κατανόηση των αντιθέσεων στη δομή των διαφόρων θησαυρών
- ο σχεδιασμός του συστήματος παρέχει τη δυνατότητα της άμεσης ενσωμάτωσης και της εύκολης πρόσβασης σε ένα καινούριο περιβάλλον
- με την δυνατότητα να διακρίνει και να κατηγοριοποιεί τα στοιχεία καθώς και με τον αποτελεσματικό προγραμματισμό του, το σύστημα καθίσταται κατάλληλο για την εφαρμογή του σε βιβλιοθήκες και σε βάσεις δεδομένων υπηρεσιών πληροφόρησης
- διασφαλίζει την επιτυχή και οργανωμένη διαχείριση των όρων, όπως επέκταση και μετάφραση, αποτέλεσμα της σωστής χρήσης των σχέσεων ισοδυναμίας μεταξύ των όρων ¹⁵

¹⁵ <http://www.ics.forth.gr>

2.4 Θησαυρός «Πολυδεύκης» του Υπουργείου Πολιτισμού

Ο Θησαυρός «Πολυδεύκης» είναι έργο του Πληροφοριακού Συστήματος του Εθνικού Αρχείου Μνημείων «Πολέμων», πρόγραμμα ηλεκτρονικής καταγραφής μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού. Το πρόγραμμα αυτό εκπονήθηκε από τη Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας στα πλαίσια του INTERREG II, έργο «Πληροφοριακή λεωφόρος διασύνδεσης οργανισμών Κρήτης, Κύπρου και χωρών νοτιοανατολικής Μεσογείου», υποέργο «Πολιτισμικές Εφαρμογές Τηλεματικής». Η ανάπτυξη του προγράμματος έγινε με την εφαρμογή του Συστήματος Σημασιολογικού Ευρετηριασμού (SIS).

Αποσκοπεί στη δημιουργία ενός πληροφοριακού συστήματος μουσείου και ενός συστήματος για το Εθνικό Αρχείο Μνημείων. Είναι κατασκευασμένο για την ολοκληρωμένη διαχείριση Μνημείων και Συλλογών καθώς και για τη σύνδεση μεταξύ τους. Προορίζεται να εφαρμοστεί σε όλη τη χώρα, επιδιώκει να καλύψει πλήρως όλες τις ανάγκες των υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού και να λειτουργήσει ως διάυλος επικοινωνίας μεταξύ των ανάλογων φορέων.

Η διαχείριση των πληροφοριών στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων καθώς και στα Τοπικά Αρχεία, γίνεται πιο εύκολη και πιο γρήγορη, χάρη στις υπηρεσίες αναζήτησης και ευρετηρίασης αλλά και των στατιστικών στοιχείων των Αρχείων που παρέχει το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Μπορεί επίσης να εφαρμοστεί σε ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα με το ίδιο περιεχόμενο βοηθώντας μ' αυτό τον τρόπο στην συνεχή και πλήρη αρχαιολογική έρευνα.

Αποστολή του προγράμματος είναι η ηλεκτρονική καταγραφή των μνημείων όλης της χώρας. Το εγχείρημα αυτό θα δώσει τη δυνατότητα για πιο γρήγορη και πιο αποτελεσματική διαχείριση των μνημείων και θα διευκολύνει περισσότερο την ιστορική καταγραφή και την προστασία τους.

Η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων, μέσω του προγράμματος «Πολέμων», δημιούργησε το Πρόγραμμα Ηλεκτρονικής Αποδελτίωσης Μνημείων. Το πρόγραμμα αποτελείται από ένα Πρότυπο Πίνακα Ηλεκτρονικής Αποδελτίωσης Μνημείων, όπου δίνονται σημαντικές και μοναδικές πληροφορίες για κάθε μνημείο, όπως χάρτες, σχέδια, φωτογραφίες, ημερολόγια, έγγραφα και διαμορφώνεται αυτόματα ο αριθμός της ταυτότητας του κάθε μνημείου.

Μαζί με το πρόγραμμα του «Πολέμων», η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων επεξεργάζεται και Πρόγραμμα Θησαυρού Όρων των μνημείων με το όνομα «Πολυδεύκης». Ο Θησαυρός αυτός δημιουργείται με σκοπό το σύστημα του «Πολέμων» να λειτουργεί χωρίς

αντιφάσεις, διαφωνίες και παρερμηνείες ως προς την ορολογία, από όλες τις Εφορείες Αρχαιοτήτων στη χώρα.¹⁶

Στο Θησαυρό καταγράφεται το είδος κάθε μνημείου και κατηγοριοποιείται αναλόγως. Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο του Θησαυρού είναι ότι κάθε όρος περιγράφεται σε σχέση με το πώς συνδέεται και πώς χρησιμοποιείται στις διάφορες εκδηλώσεις της καθημερινής ζωής. Σημειώνονται όλες οι παραλλαγές στην ορολογία των μνημείων ανάλογα με την περιοχή και την χρονική περίοδο. Επίσης μια ειδική επιτροπή κάνει τις αντιστοιχίες της ορολογίας του Θησαυρού με την ορολογία της καθομιλουμένης.

Κατά τη διάρκεια δημιουργίας του Θησαυρού, η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων έστειλε σε όλες τις Εφορείες Αρχαιοτήτων πίνακες με τα είδη των μνημείων, τα οποία περιλαμβάνονται στο Τεύχος Ευρετηρίων Κατάταξης των Μνημείων και είναι ευρετηριασμένα αλφαβητικά. Στη συνέχεια κάθε υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού πρότεινε τους δικούς της όρους για να συμπεριληφθούν στο Θησαυρό, σύμφωνα με τους κανόνες του συγκεκριμένου Τεύχους, για να υπάρχει ομοιομορφία. Τέλος η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων συγκέντρωσε τους όρους απ' όλες τις υπηρεσίες και ανάλογα με τη δική της κρίση, τους ενσωμάτωσε στο Θησαυρό.

Ο Θησαυρός εμπλουτίζεται συνεχώς και κάθε πληροφορία που καταχωρείται είναι υπογεγραμμένη από το συντάκτη της για να διασφαλίζεται η εγκυρότητα. Κατά την αναζήτηση ενός μνημείου, η διαφορετική διατύπωσή του μειώνει τις πιθανότητες εντοπισμού όλων των μνημείων αυτού του είδους που έχουν καταγραφεί. Επίσης, επειδή η ορολογία των μνημείων κάποιες φορές μπορεί να διαφέρει, καθιερώθηκε οι όροι των μνημείων να διατυπώνονται σύμφωνα με την ιστορική τους γραφή. Συνεπώς, η συνέπεια και η ακρίβεια στην ορολογία των μνημείων παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην σωστή και αποτελεσματική εφαρμογή του Θησαυρού.

Τη στιγμή αυτή ο Θησαυρός περιλαμβάνει 2.000 περίπου δομημένους όρους οι οποίοι έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί κατά την καταγραφή 110.000 κινητών μνημείων. Η πλήρης εφαρμογή του «Πολυδέυκη» δεν έχει ολοκληρωθεί, γιατί μέχρι πρόσφατα δεν ήταν επαρκή τα διαθέσιμα αντίστοιχα εργαλεία λογισμικού. Προγραμματίζεται, με τις χρηματοδοτήσεις της Ψηφιακής Σύγκλησης να ολοκληρωθεί και να είναι σε κοινή χρήση στο Διαδίκτυο για το ευρύ κοινό και στο ενδοδίκτυο για τις ανάγκες των αρμόδιων Υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού.

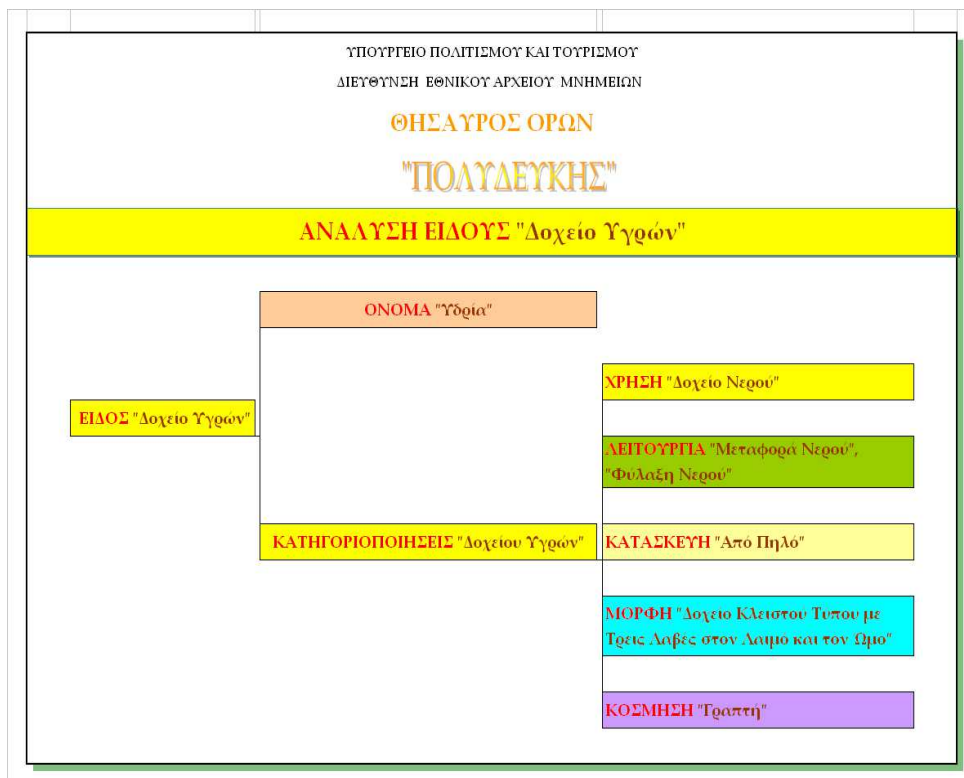
Η ύπαρξη ενός θησαυρού με αυτού του είδους το περιεχόμενο είναι πολύ σημαντική και απαραίτητη, γιατί εκτός ότι αποτελεί ένα εύχρηστο εργαλείο για τον εντοπισμό των μνημείων της χώρας μας, συμβάλλει και στην έκδοση εγχειριδίου όρων των μνημείων της ελληνικής γλώσσας.

¹⁶ www.yppo.gr

Πίνακας ανάλυσης ενός όρου με βάση το είδος στο Θησαυρό «Πολυδεύκη»:

Παράδειγμα ανάλυσης του όρου «Δοχείο Υγρών»:

Πίνακας ανάλυσης ενός όρου με βάση το όνομα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΜΝΗΜΕΙΩΝ	
ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΟΡΩΝ "ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ"	
ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΝΟΜΑΤΟΣ	
ΟΝΟΜΑ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΝΟΜΑΤΟΣ
	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΟΝΟΜΑΤΟΣ
	ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΟΝΟΜΑΤΟΣ
	ΕΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΟΝΟΜΑΤΟΣ
	ΕΙΔΟΣ

Πίνακας ανάλυσης του ονόματος «Υδρία»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΜΝΗΜΕΙΩΝ	
ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΟΡΩΝ "ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ"	
ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρίας"	
ΟΝΟΜΑ "Υδρία"	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρίας"
	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρίας"
	ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρίας"
	ΕΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρίας"
	ΕΙΔΟΣ "Δοχείο Υγρών"

Πίνακας με στοιχεία του ονόματος «Υδρία»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΜΝΗΜΕΙΩΝ		
ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΟΡΩΝ "ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ"		
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"		
ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"	ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΔΗΜΜΑ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"
		ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"
		ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"
		ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"
		ΙΤΑΛΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"
		ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"
		ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"
		ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΗΜΜΑΤΟΣ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"

Πίνακας με τους αντίστοιχους όρους του ονόματος «Υδρία»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΜΝΗΜΕΙΩΝ		
ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΟΡΩΝ "ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ"		
ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"		
ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ	ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"	ΜΕ ΧΡΗΣΗ "Λοχείο Νερού"
		ΜΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ "Μεταφορά Νερού", "Φύλαξη Νερού"
		ΜΕ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ "Από Πηλό"
		ΜΕ ΜΟΡΦΗ "Λοχείο Κλειστού Τοπου με Τρεις Λαβές στον Λαμό και τον Ώμο"
		ΜΕ ΚΟΣΜΗΣΗ "Τραπή"
		ΣΥΝΩΝΥΜΟ "η Υδρεία", "η Λάγηνος", "το Λαίνι", "η Στάμιος", "η Στάμινα", "το Σταμνιον", "το Σταμνί", "το Κανάτι"
		ΜΕ ΟΜΩΝΥΜΟ

Πίνακας με παραπομπές του ονόματος «Υδρία»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΟΡΩΝ "ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ" ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"		
ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ	ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"	ΣΕ ΑΛΛΟΓΛΩΣΣΟΥΣ ΘΗΣΑΥΡΟΥΣ
		ΣΕ ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
		ΣΕ ΚΕΙΜΕΝΑ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Πίνακας με σχετικούς όρους του ονόματος «Υδρία»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΟΡΩΝ "ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ" ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "Υδρία"	
ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΟΝΟΜΑΤΟΣ	"Υδρία"
	ΜΕ ΕΝΔΕΧΟΛΗΞΗ
	ΜΕ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ
	ΜΕ ΤΟΠΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ
	ΜΕ ΕΘΝΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ
	ΜΕ ΕΘΝΟΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ
	ΜΕ ΚΡΑΤΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ
	ΜΕ ΚΡΑΤΟΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ
	ΜΕ ΡΥΘΜΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ
	ΜΕ ΟΝΤΑ
	ΜΕ ΠΕΡΙΟΧΗ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ
	ΜΕ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ
	ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

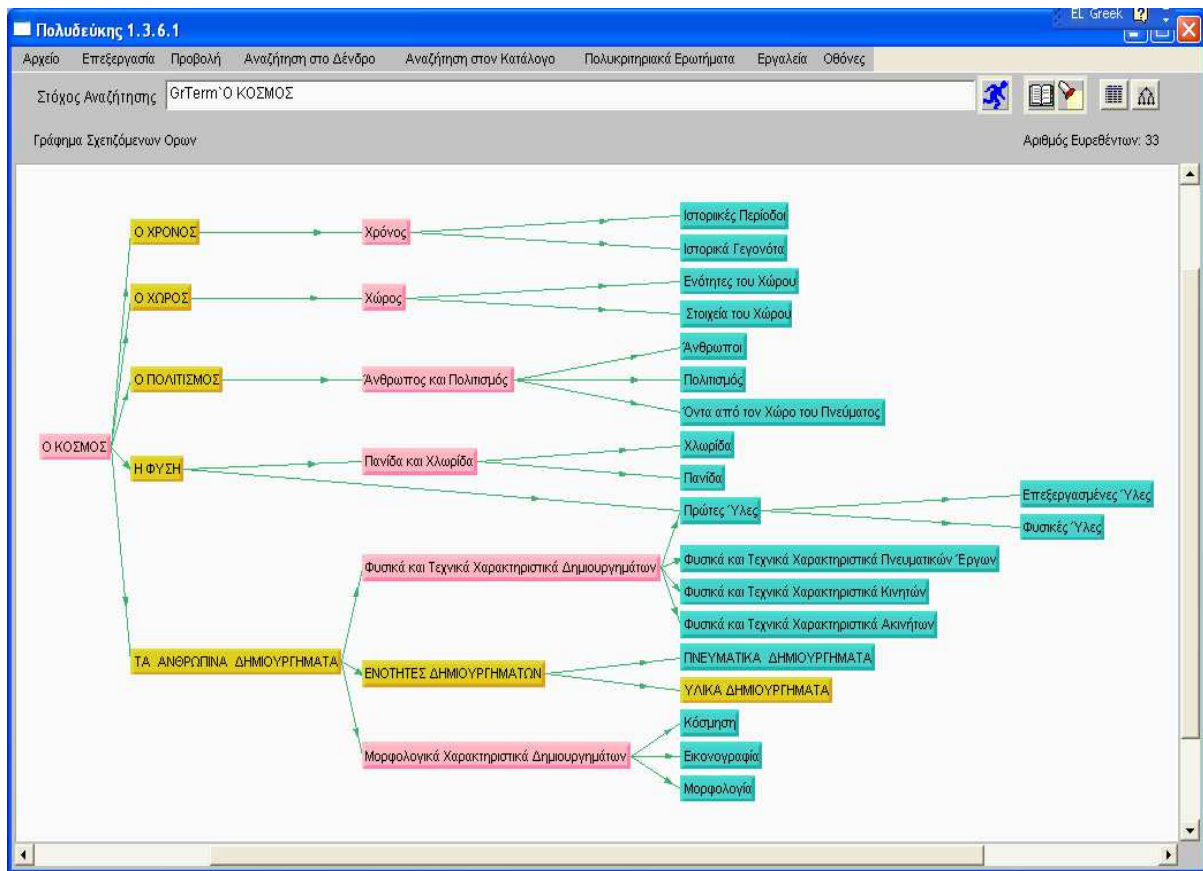
Πίνακας με κατηγοριοποιήσεις του είδους

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΟΡΩΝ "ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ" ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΕΙΔΟΥΣ		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΕΙΔΟΥΣ	ΧΡΗΣΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ
		ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ
		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΧΡΗΣΕΩΣ
		ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΧΡΗΣΕΩΣ
		ΕΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΧΡΗΣΕΩΣ
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
		ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
		ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
		ΕΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
		ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΜΕ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
		ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
		ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
		ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
	ΜΟΡΦΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΟΡΦΗΣ
		ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΜΟΡΦΗΣ ΜΕ ΜΟΡΦΗ
		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΜΟΡΦΗΣ
		ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΜΟΡΦΗΣ
ΕΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΜΟΡΦΗΣ		
ΚΟΣΜΗΣΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΟΣΜΗΣΗΣ	
	ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΚΟΣΜΗΣΗΣ ΜΕ ΚΟΣΜΗΣΕΩΣ	
	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΚΟΣΜΗΣΕΩΣ	
	ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΟΣΜΗΣΕΩΣ	
	ΕΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΚΟΣΜΗΣΕΩΣ	

Πίνακας με κατηγοριοποιήσεις είδους του όρου «Δοχείο Υγρών»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΙΔΟΥΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΟΡΩΝ "ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ"		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΕΙΔΟΥΣ: "Δοχείο Υγρών"		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΕΙΣ "Δοχείο Υγρών"	ΧΡΗΣΗ "Δοχείο Νερού"	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ
		ΕΥΝΑΕΣΕΙΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ
		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΧΡΗΣΕΩΣ
		ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΧΡΗΣΕΩΣ
		ΕΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΧΡΗΣΕΩΣ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ "Μεταφορά, Φυλαξη Νερού"	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ "Μεταφορά, Φυλαξη Νερού"	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
		ΕΥΝΑΕΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
		ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
		ΕΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ "Από Πηλό"	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ "Από Πηλό"	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
		ΕΥΝΑΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΜΕ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
		ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
		ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
		ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
ΜΟΡΦΗ "Δοχείο Κλειστού Τύπου με Τρεις Λαβές στον Λαίμο και τον Ωμο"	ΜΟΡΦΗ "Δοχείο Κλειστού Τύπου με Τρεις Λαβές στον Λαίμο και τον Ωμο"	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΟΡΦΗΣ
		ΕΥΝΑΕΣΕΙΣ ΜΟΡΦΗΣ ΜΕ ΜΟΡΦΗ
		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΜΟΡΦΗΣ
		ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΜΟΡΦΗΣ
		ΕΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΜΟΡΦΗΣ
ΚΟΣΜΗΣΗ "Γραπτή"	ΚΟΣΜΗΣΗ "Γραπτή"	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΟΣΜΗΣΗΣ
		ΕΥΝΑΕΣΕΙΣ ΚΟΣΜΗΣΗΣ ΜΕ ΚΟΣΜΗΣΕΩΣ
		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΚΟΣΜΗΣΕΩΣ
		ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΟΣΜΗΣΕΩΣ
		ΕΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΚΟΣΜΗΣΕΩΣ

Γράφημα σχετιζόμενων όρων της έννοιας «Ο κόσμος»

17

¹⁷ Καλομοιράκης, Δ., Πάντου, Μ. (2001) «Πολυδεύκης: Προβληματική και σχέδιο ανάπτυξης θησαυρού όρων για το Εθνικό Αρχείο Μνημείων», *Πρακτικά της Δημερίδας του Προγράμματος Πολιτιστικά Δίκτυα*, 9-10 Μαρτίου, Ινστιτούτο Πληροφορικής Ηρακλείου Κρήτης, Ηράκλειο Κρήτης.

2.5 Θησαυροί του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) αποτελεί συνέχεια του Κέντρου Κοινωνικών Επιστημών που ιδρύθηκε το 1959. Εδρεύει στην Αθήνα και το ερευνητικό του προσωπικό αποτελείται από επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων. Σκοπός του ΕΚΚΕ είναι η επαφή και η συνεργασία του με την επιστημονική κοινότητα, με ανώτερα επιστημονικά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα, στην Ελλάδα και στις χώρες της Ευρώπης.

Το ΕΚΚΕ ίδρυσε την Ελληνική Τράπεζα Κοινωνικών Δεδομένων το 1988, για να προωθήσει και να στηρίξει την εμπειρική κοινωνική έρευνα στην Ελλάδα και να προβάλλει τα αποτελέσματά της. Η Ελλάδα ήταν μέχρι τότε από τις λίγες χώρες που δεν είχε προχωρήσει στη δημιουργία ενός τέτοιου έργου. Σκοπός της Ελληνικής Τράπεζας Κοινωνικών Δεδομένων είναι η συγκρότηση ενός έγκυρου και αξιόπιστου αρχείου που θα περιλαμβάνει κοινωνικά θέματα της χώρας και θα εξυπηρετεί τις ανάγκες, όχι μόνο του ΕΚΚΕ, αλλά και κάθε ερευνητικής προσπάθειας στον τομέα αυτό.¹⁸

Για την οργάνωση και την επεξεργασία των πληροφοριών της Ελληνικής Τράπεζας Κοινωνικών Δεδομένων κατασκευάστηκε ο Κόμβος Δευτερογενούς Επεξεργασίας, ένα ολοκληρωμένο σύστημα εργαλείων λογισμικού και ψηφιακού περιεχομένου, που επιδιώκει ένα ανώτερο επίπεδο επεξεργασίας και ανάλυσης της πληροφορίας. Οι βασικές λειτουργίες του Κόμβου Δευτερογενούς Επεξεργασίας είναι η οργάνωση των πληροφοριών που διαθέτει, σε θεματικές βάσεις και θησαυρούς.

Στις θεματικές βάσεις συγκεντρώνονται οι πληροφορίες, τα δεδομένα και τα μεταδεδομένα για ένα συγκεκριμένο ερευνητικό πεδίο και μετά από μια δευτερογενή επεξεργασία ολοκληρώνονται σε ένα ενιαίο σύνολο.¹⁹

Οι θησαυροί που δημιούργησε ο Κόμβος Δευτερογενούς Επεξεργασίας είναι τρεις: α) ο e-lexiss, β) ο TopTerm και γ) ο Topclass. Οι γλώσσες των Θησαυρών είναι η ελληνική και η αγγλική. Η μορφή και η δομή και των τριών Θησαυρών είναι κοινή. Αναζήτηση μπορεί να γίνει με την εμφάνιση όλων των όρων του κάθε Θησαυρού ή με την συμπλήρωση ενός συγκεκριμένου όρου ή τμήμα αυτού, στη φόρμα αναζήτησης.

Οι όροι παρατίθενται σε αλφαβητική σειρά. Σε κάθε κάρτα πρώτα εμφανίζεται ο τρέχων όρος, δηλαδή ο περιγραφέας και στη συνέχεια τα διευκρινιστικά σχόλια, τα συνώνυμα, οι ευρύτερης σημασίας όροι, οι ειδικότερης σημασίας όροι και οι σχετικοί όροι. Δίνεται η δυνατότητα

¹⁸ www.ekke.gr

¹⁹ www.gsdb.gr/komvos/gr/

σε κάθε όρο που εμφανίζεται στις παραπάνω κατηγορίες, να γίνεται μετάβαση μέσω υπερσύνδεσης στην δική του κάρτα με τα αντίστοιχα αποτελέσματα.

- Ο Θησαυρός e-lexiss αποτελεί τον Ελληνικό Θησαυρό Όρων για τις Κοινωνικές Επιστήμες. Δημιουργήθηκε για να εξυπηρετεί τις ανάγκες τεκμηρίωσης και αναζήτησης του υλικού της Ελληνικής Τράπεζας Κοινωνικών Δεδομένων. Είναι ένα ολοκληρωμένο ταξινομικό σύστημα όρων που ταυτίζεται τόσο με την ελληνική ορολογία των κοινωνικών επιστημών, όσο και με τα αντίστοιχα ταξινομικά συστήματα που υπάρχουν σε άλλες γλώσσες, κυρίως τις ευρωπαϊκές.

Ο Θησαυρός αυτός επιτυγχάνει: α) την καθιέρωση της ελληνικής επιστημονικής ορολογίας που αφορά τις κοινωνικές επιστήμες, β) την ιεραρχική ταξινόμηση των όρων των κοινωνικών επιστημών και γ) την ταύτιση των ελληνικών όρων με τους αντίστοιχους όρους πολύγλωσσων ευρωπαϊκών θησαυρών όπως ο Elsst και ο Hasset. Δίνεται ένα παράδειγμα του Θησαυρού e-lexiss:

📌 Θησαυροί

Αποτελέσματα αναζήτησης Θησαυρού e-lexiss:

Τρέχων Όρος
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΙ ΡΟΛΟΙ (49689)
Διευκρινιστικά Σχόλια (Scope Notes)
Συνώνυμα (Used For)
Ευρύτερης Σημασίας Όροι (Broader Terms)
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΟΜΗ (ΤΤ)
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΤΤ)
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΟΜΗ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
Ειδικότερης Σημασίας Όροι (Narrower Terms)
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΜΕ ΤΑ ΟΙΚΙΑΚΑ
ΑΡΧΗΓΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

[ΑΡΧΗΓΟΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ](#)

[ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ](#)

[ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ](#)

Σχετικοί Όροι
(Related Terms)

[ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ](#)

[ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ](#)

- Ο Θησαυρός TopTerm αποτελεί συνέχεια του Θησαυρού e-lexiss και περιλαμβάνει γενικούς όρους των κοινωνικών επιστημών. Παρακάτω παρουσιάζεται παράδειγμα του Θησαυρού TopTerm:

Θησαυροί

Αποτελέσματα αναζήτησης Θησαυρού TopTerm:

Τρέχων Όρος
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (48256)
Διευκρινιστικά Σχόλια (Scope Notes)
Συνώνυμα (Used For)
Ευρύτερης Σημασίας Όροι (Broader Terms)
Ειδικότερης Σημασίας Όροι (Narrower Terms)
Σχετικοί Όροι (Related Terms)

- Ο Θησαυρός Topclass αποτελεί τον Κατάλογο Βασικών Όρων και Εννοιών των Κοινωνικών Επιστημών στην ελληνική γλώσσα. Είναι ένα ταξινομικό σύστημα που βασίζεται στις προδιαγραφές της Cessda (Council of European Social Science Data

Archives) και στοχεύει στην θεματική τεκμηρίωση των ερευνητικών έργων του ΕΚΚΕ. Σχεδιάστηκε ως το εργαλείο εισόδου για την θεματική αναζήτηση των περιεχομένων της Εθνικής Τράπεζας Κοινωνικών Δεδομένων. Παρουσίαση παραδείγματος του Θησαυρού:

Αποτελέσματα αναζήτησης Θησαυρού TOPCLASS:

Τρέχων Όρος
ΝΟΜΟΣ, ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ (48326)
Διευκρινιστικά Σχόλια (Scope Notes)
Συνώνυμα (Used For)
Ευρύτερης Σημασίας Όροι (Broader Terms)
Ειδικότερης Σημασίας Όροι (Narrower Terms)
Έγκλημα
Αποκατάσταση / επανένταξη στην κοινωνία
Εφαρμογή νόμων
Νομικά συστήματα
Νομοθεσία
Σχετικοί Όροι (Related Terms)

20

²⁰ www.gsdb.gr/scripts/gr/thesaurus.pl?

2.6. Θεματικό ευρετήριο ελεγχόμενων όρων (με σχέσεις θησαυρού) στη βιβλιοθήκη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας

Όσον αφορά τη θεματική ευρετηρίαση του υλικού που χρησιμοποιεί τεχνική ορολογία, οι δυσκολίες είναι ακόμη περισσότερες. Και αυτό γιατί οι θετικές και εφαρμοσμένες επιστήμες εξελίσσονται συνεχώς, δημιουργούνται νέα επιστημονικά πεδία, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται νέοι όροι. Οι νέοι αυτοί όροι προκαλούν την αλλαγή στις σχέσεις μεταξύ τους και οδηγούν στη δημιουργία καινούριων. Αποτέλεσμα είναι η κατασκευή συστημάτων θεματικής ευρετηρίασης σχετικών με την τεχνική ορολογία, όπως για παράδειγμα ο Thesaurus of Engineering and Scientific Terms και ο Inspec.

Στην Ελλάδα οι βιβλιοθήκες που καλύπτουν ειδικά τεχνικά θέματα έχουν σημαντικό πρόβλημα στη θεματική ευρετηρίαση του υλικού τους, γιατί δεν γίνεται πρωτίστως μια προσπάθεια επεξεργασίας της ορολογίας στους διάφορους τεχνικούς κλάδους, όπως για παράδειγμα των μηχανικών.

Λύση σε αυτό το πρόβλημα επιδίωξε να δώσει η Βιβλιοθήκη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας. Η Βιβλιοθήκη είναι μια καθαρά τεχνική βιβλιοθήκη, που ασχολείται για πολλά χρόνια με την ορολογία και την τυποποίηση. Για τη θεματική επεξεργασία της συλλογής της χρησιμοποιούνται δυο συστήματα που παράγονται και εμπλουτίζονται συνεχώς από το εξειδικευμένο προσωπικό της.

Το ένα σύστημα χρησιμοποιείται στην ευρετηρίαση των βιβλίων και έχει τη μορφή θεματικών επικεφαλίδων που κατασκευάζονται με τρόπο που δεν είναι καθιερωμένος. Το δεύτερο σύστημα είναι ένα αλφαβητικό ευρετήριο ελεγχόμενων όρων, στο οποίο γίνεται προσπάθεια να δημιουργηθούν σχέσεις θησαυρού.

Η απόδοση των κύριων όρων στο αλφαβητικό αυτό ευρετήριο γίνεται μέσω της συνεργασίας με ειδικούς, με τη χρήση σχετικής ορολογίας και τη χρήση θησαυρών ελληνικών και ξένων, αλλά και από τυχόν προσπάθειες άλλων βιβλιοθηκών. Για την καθιέρωση των νέων όρων κάποιες φορές η βιβλιοθήκη λαμβάνει υπόψη τους όρους που χρησιμοποιούν οι άμεσα ενδιαφερόμενοι, που θα είναι και οι πιθανοί χρήστες του ευρετηρίου.

Οι χρήστες παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του θεματικού ευρετηρίου γιατί είναι ειδικοί και ασχολούνται με εξειδικευμένα τεχνικά θέματα. Για την εύρεση όρων από τους χρήστες χρησιμοποιήθηκε η μηχανή αναζήτησης Freefind. Από την μηχανή αυτή οι κατασκευαστές μπορούν να παρατηρήσουν τους τεχνικούς όρους που χρησιμοποιούν οι ειδικοί

χρήστες και αναλόγως να τους εντάξουν στο ευρετήριο. Βλέπουν επίσης και ποιοι όροι χρησιμοποιούνται περισσότερο.

Σε πολλές περιπτώσεις οι όροι που συμπληρώνονται στη μηχανή αναζήτησης δεν υπακούουν στους κανόνες δημιουργίας όρων θησαυρού. Ορισμένοι όροι είναι για παράδειγμα πολύ εξειδικευμένοι και δεν μπορούν να αποτελέσουν μέρος ενός γενικότερου ευρετηρίου, ή ακόμη υπάρχουν όροι που δεν είναι ακριβώς συνώνυμοι, αλλά έχουν κάποια σχέση με άλλους. Σε κάποιες περιπτώσεις επίσης δεν ακολουθούνται γραμματικοί κανόνες όπως αυτοί του ενικού-πληθυντικού. Οι κατασκευαστές του θεματικού ευρετηρίου θα πρέπει να επέμβουν και να κάνουν τις απαραίτητες μετατροπές για την είσοδο των όρων αυτών.

Οι πηγές που χρησιμοποιούνται για τους όρους του θεματικού ευρετηρίου ελεγχόμενων όρων εκτός των χρηστών, είναι διάφοροι θησαυροί επιστημονικών κλάδων όπως των μηχανικών, η βάση δεδομένων της ΕΛΕΤΟ για τους όρους της πληροφορικής, τα ευρετήρια όρων που κατασκευάζουν οι Επιτροπές Τυποποίησης και οι εργασίες ορολογίας που έχουν δημοσιευτεί.

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί ότι η διαδικασία κατασκευής του είναι σε εξέλιξη, δεν έχει ολοκληρωθεί και δεν έχει χρησιμοποιηθεί ακόμη έτοιμο εργαλείο για τη δόμησή του.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται ένα παράδειγμα του θεματικού ευρετηρίου όρων, όπου φαίνονται η καθιερωμένη μορφή του όρου, οι σχέσεις μεταξύ των όρων και οι παραπομπές:

Absorption	ATM
[βλέπε επίσης> Απορρόφηση	[βλέπε > Asynchronous Transfer Mode
...
Associative Processing	Broadband Networks
[βλέπε επίσης> Συσχετιστική επεξεργασία	[βλέπε επίσης> Δίκτυα Ευρείας Ζώνης
.....
Asynchronous Transfer Mode	Wideband Networks
[βλέπε επίσης> Ασύγχρονος Τρόπος	[βλέπε > Broadband Networks
Μεταφοράς
.....	Απορρόφηση

[βλέπε επίσης> Absorption

 Γυψοσανίδες
 [βλέπε επίσης Π.Ο.] Στοιχεία Τοιχοποιίας

 Δάπεδα
 [βλέπε επίσης Π.Ο.] Δομικά Στοιχεία

 Δίκτυα Ευρείας Ζώνης
 [βλέπε επίσης>Broadband Networks

 Δομικά Στοιχεία
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Δάπεδα
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Δώματα
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Θεμελιώσεις
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Κλιμακοστάσια
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Κουφώματα
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Οροφές
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Παράθυρα
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Πατώματα
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Πόρτες

 Ευρυζωνικά Δίκτυα
 [βλέπε >Δίκτυα Ευρείας Ζώνης

Προσεταιριστική Επεξεργασία
 [βλέπε > Συσχετιστική Επεξεργασία

 Στοιχεία Τοιχοποιίας
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Γυψοσανίδες
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Κισσηρόλιθοι
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Κυψελωτό Σκυρόδεμα
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Πυρότουβλα
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Τούβλα
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Τιμμεντόλιθοι
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Υαλότουβλα

 Συνεργαζόμενη Επεξεργασία
 [βλέπε > Συσχετιστική Επεξεργασία

 Συσχετιστική Επεξεργασία
 [βλέπε επίσης>Associative Processing

 Τούβλα
 [βλέπε επίσης Ε.Ο.] Θερμομονωτικά
 Τούβλα
 [βλέπε επίσης Π.Ο.] Στοιχεία Τοιχοποιίας

 Τουβλέτες
 [βλέπε > Τούβλα

²¹ Τοράκη, Κ. (2003), «Θεματική Ευρετηρίαση και καθιέρωση ορολογίας στις τεχνικές βιβλιοθήκες: Η εμπειρία στο ΤΕΕ», *ΕΛΕΤΟ πρακτικά του 4^{ου} Συνεδρίου Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, 30-31 Οκτωβρίου, 1 Νοεμβρίου, Αθήνα, σελ 3-4, 6-9.

2.7. Θησαυρός του Ευρωπαϊκού Κέντρου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων

Το ΕΚΒΜΜ υπάγεται στο Υπουργείο Πολιτισμού, έχει έδρα του τη Θεσσαλονίκη και στεγάζεται σε χώρο του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού. Σκοπός του είναι η προώθηση της επιστημονικής έρευνας και εκπαίδευσης στους τομείς της αρχαιολογίας, της ανασκαφής, της ιστορίας, της αρχιτεκτονικής, της βυζαντινής και της μελέτης της μεσαιωνικής τέχνης, σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Το ΕΚΒΜΜ μελετά και επεξεργάζεται μεγάλο αριθμό πληροφοριών για τα μνημεία της βυζαντινής και μεταβυζαντινής τέχνης και ερευνά όλες τις περιοχές που έχουν μνημεία του βυζαντινού πολιτισμού.

Ο θησαυρός «Κυβερνήτης» του ΕΚΒΜΜ έχει να κάνει με τη συλλογή, την επεξεργασία και την προβολή πληροφοριών για τα μνημεία του βυζαντινού και μεταβυζαντινού κόσμου. Σκοπός του έργου είναι η καταγραφή μνημείων αρχιτεκτονικής και τέχνης του Βυζαντινού κόσμου με τη χρήση νέων τεχνολογιών. Το έργο μελετά 50 μνημεία και η απόδοση των πληροφοριών και των στοιχείων δίνεται σε τρεις γλώσσες, ελληνικά, αγγλικά και γαλλικά. Τα μνημεία συνοδεύουν τα απαραίτητα χαρακτηριστικά τους στοιχεία, όπως κείμενα, φωτογραφίες, σχέδια, βιβλιογραφία. Η περιγραφή και η παρουσίαση των μνημείων στο ευρύ κοινό γίνεται μέσω της πολύγλωσσης βάσης δεδομένων του ΕΚΒΜΜ με τίτλο «Βυζαντινά μνημεία στην κοινωνία της πληροφορίας».²²

Τα περισσότερα απ' αυτά τα μνημεία βρίσκονται στον Κατάλογο Μνημείων της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, κάποια όμως δεν έχουν δημοσιευτεί ή προβληθεί αρκετά. Στην καλύτερη διάδοση της γνώσης σχετικά με τα βυζαντινά μνημεία συνέβαλαν η βάση δεδομένων του ΕΚΒΜΜ, αλλά και το διαδίκτυο.

Το έργο «Άννα Κομνηνή» αντιμετώπιζε απ' την αρχή δυσκολίες, όπως η αντιστοίχιση της ορολογίας στις τρεις γλώσσες, η ακρίβεια που πρέπει να έχουν οι όροι για να αποδώσουν σωστά τα χαρακτηριστικά στοιχεία ενός μνημείου και η κατάλληλη επιλογή των όρων για την εισαγωγή της πληροφορίας στη βάση δεδομένων.

Γι' αυτό αποφασίστηκε η δημιουργία ενός πιλοτικού θησαυρού. Η διαδικασία δημιουργίας ενός θησαυρού και η επιλογή των όρων, όπως αποδείχθηκε δεν είναι μια απλή διαδικασία. Μελετήθηκε ο ελληνικός θησαυρός όρων «Πολυδεύκης» και διεθνείς θησαυροί, όπως ο Art and Architecture Thesaurus (AAT) και ο Thesaurus of Geographic Names (TGN), καθώς και άλλοι διεθνείς θησαυροί. Η κάλυψη του θέματος της ιστορικής αρχιτεκτονικής φάνηκε να είναι ελλιπής.

Παρόλα αυτά κατασκευάστηκε ένας πρότυπος θησαυρός για τη βάση δεδομένων του ΕΚΒΜΜ, με 20 βασικούς όρους και τρεις κατηγορίες μνημείων: α) αρχιτεκτονικά μνημεία, β) ιστορικά μνημεία

²² www.ekbmm.gr

Ο θησαυρός αυτός, αν και με περιορισμένο περιεχόμενο, έβαλε τη βάση για περισσότερη έρευνα και ενασχόληση με το θέμα καθώς και δυνατότητες προοπτικής για μελλοντική ανάπτυξή του.²³

²³ Σκουλαρίκη, Δ., Ζυγομαλάς, Δ., Δόβα, Ε. και Ντάφου, Ε. (2006) *Βυζαντινά μνημεία στην κοινωνία της πληροφορίας*, Θεσσαλονίκη, Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων.

2.8. Θησαυρός της Ευωνύμου Οικολογικής Βιβλιοθήκης

Η Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1994 και το περιεχόμενο της συλλογής έχει να κάνει με θέματα οικολογίας και περιβάλλοντος. Η συλλογή προέρχεται από τα μέλη, τους φίλους και τους συνεργάτες της βιβλιοθήκης και περιλαμβάνει 10.000 βιβλία, 10.000 περιοδικά (περίπου 1.100 διαφορετικοί τίτλοι), φυλλάδια, αποκόμματα τύπου, υλικά συνεδρίων, εργασίες ομάδων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, εκδόσεις Οικολογικών Κινήσεων, Συλλόγων, Δήμων, Επιχειρήσεων, Δημοσίων Υπηρεσιών και Οργανισμών, νομοθετικά κείμενα, μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, τεχνικές εκθέσεις, ειδικά λεξικά και εγκυκλοπαίδειες, πανεπιστημιακές και σχολικές εκδόσεις, ημερολόγια, αφίσες, slides, βιντεοταινίες, CD-ROM, χάρτες, γκραβούρες, καρτ ποστάλ, κ.α.

Οι εκδόσεις των βιβλίων και των περιοδικών της βιβλιοθήκης είναι των δύο τελευταίων αιώνων και ταξινομούνται με βάση τις θεματικές επικεφαλίδες. Μ' αυτό τον τρόπο καταχωρούνται και στον υπολογιστή.

Οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν δημιουργήσει έναν πρώτο κατάλογο με 1.800 περίπου λέξεις-κλειδιά με απώτερο σκοπό την δημιουργία ενός θησαυρού. Ο θησαυρός αυτός θα περιλαμβάνει όρους σχετικούς με την βιβλιοθήκη και θα ταξινομεί θεματικά το υλικό της με την μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια. Η βιβλιοθήκη επιδιώκει να δημιουργήσει ένα σύστημα θεματικής ταξινόμησης στο οποίο θα εντάσσεται το σύνολο της εκδοτικής παραγωγής που αναφέρεται και αναλύει οικολογικά θέματα.

Ο θησαυρός αυτός όπως επισημαίνει το προσωπικό της βιβλιοθήκης, δεν θα έχει τα τεχνικά χαρακτηριστικά ενός θησαυρού όρων, αλλά πιο φιλοσοφικό χαρακτήρα. Θα ασχολείται φυσικά με την ταξινόμηση και την κατάταξη του υλικού, αλλά θα εστιάζει και στις αξίες και τα οφέλη που προσφέρει η οικολογική επιστήμη.²⁴

²⁴ www.evonymos.org/greek/

2.9. Άλλοι Θησαυροί

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει ανάλυση κάποιων δικτυακών τόπων ή μηχανών αναζήτησης που αν και χρησιμοποιούν το όνομα «θησαυρός», ουσιαστικά δεν μπορούν να χαρακτηριστούν αυθεντικοί θησαυροί, γιατί δεν πληρούν τις προϋποθέσεις και τους κανόνες δημιουργίας και εφαρμογής που διέπουν ένα θησαυρό όρων. Κάποιοι από τους θησαυρούς αυτούς βρίσκονται ακόμη σε πιλοτικό στάδιο. Παραδείγματα τέτοιων θησαυρών είναι:

- «Πανδέκτης» Ψηφιακός Θησαυρός Ελληνικής Ιστορίας και Πολιτισμού

Ο Πανδέκτης είναι ένας δικτυακός τύπος που περιλαμβάνει συλλογές του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών σε ψηφιακή μορφή και αφορούν την ιστορία και τον πολιτισμό της Ελλάδας. Οι συλλογές αυτές προέρχονται από τα Ινστιτούτα Νεοελληνικών Ερευνών, Βυζαντινών Ερευνών και Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας και διατίθενται ηλεκτρονικά από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης σε ψηφιοποιημένη μορφή.

Στόχος του έργου αυτού είναι η ελεύθερη και ανοιχτή πρόσβαση στην ελληνική ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά, από την επιστημονική κοινότητα αλλά και από οποιοδήποτε άλλο χρήστη.

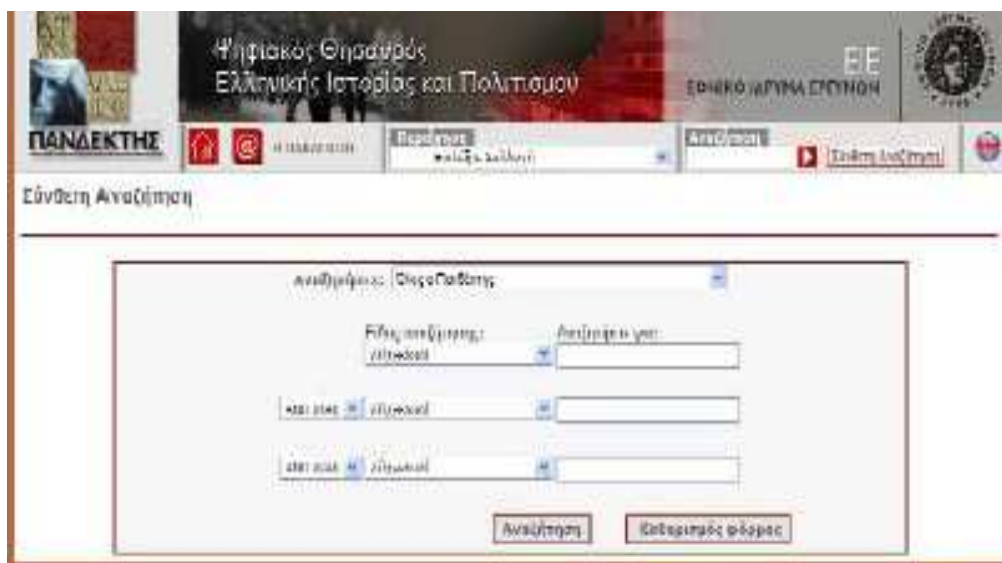
Οι συλλογές του Πανδέκτη είναι οι παρακάτω:

1. Νεοελληνική Εικονιστική Προσωπογραφία
2. Ταξιδιωτική Γραμματεία
3. Τεκμήρια Ελληνικής Χαρτογραφίας
4. Μετονομασίες Οικισμών της Ελλάδας
5. Αρχείο Εραλδικών Μνημείων του Ελλαδικού Χώρου
6. Έλληνες Ζωγράφοι μετά την Άλωση, 1450-1830
7. Οι Λειτουργοί της Ανώτατης, Μέσης και Δημοτικής Εκπαίδευσης (19ος αι.)
8. Ελληνικός Τύπος του Εξωτερικού
9. Βιομηχανικές και Βιοτεχνικές Επιχειρήσεις στο Αιγαίο
10. Μοναστηριακά αρχεία - Έγγραφα Αγίου Όρους και Πάτμου
11. Αρχαίες Ελληνικές και Λατινικές Επιγραφές

Η αναζήτηση του περιεχομένου του δικτυακού τόπου γίνεται μέσω μιας μηχανής αναζήτησης, εύκολη στη χρήση και προσαρμόσιμη στις ανάγκες του κάθε ερευνητή. Η μηχανή αναζήτησης περιέχει δυο τρόπους αναζήτησης, την απλή και την σύνθετη. Στην απλή, η αναζήτηση μπορεί να γίνει πληκτρολογώντας τις λέξεις-κλειδιά και πατώντας το κουμπί Αναζήτηση, όπως δείχνει η παρακάτω εικόνα:

Η σύνθετη αναζήτηση γίνεται με βάση τα κριτήρια που θέτει η μηχανή και επιλέγει ο ίδιος ο χρήστης (π.χ. συγγραφέας, τίτλος, θέμα, περίληψη, ημερομηνία κ.τ.λ.). Ο χρήστης μπορεί να μειώσει τον αριθμό των αποτελεσμάτων αποκλείοντας κάποια από τα κριτήρια. Παράδειγμα σύνθετης αναζήτησης:

Μια επιπλέον δυνατότητα του Πανδέκτη είναι η πλοήγηση. Ο χρήστης μπορεί να περιηγηθεί στο υλικό της βάσης επιλέγοντας το θέμα ή τον τίτλο του τεκμηρίου που επιθυμεί. Παράδειγμα πλοήγησης φαίνεται παρακάτω:

Ο Πανδέκτης ουσιαστικά δεν είναι ένας θησαυρός όρων, αφού η λειτουργία και ο σκοπός του δεν συνάδουν με αυτό. Πρόκειται για μια μηχανή αναζήτησης με εξειδικευμένο περιεχόμενο, εύχρηστη και λειτουργική, που προσφέρει πολλές δυνατότητες.

- Θησαυρός του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»

Η σύγχρονη και ολοκληρωμένη διαδικτυακή πύλη του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» λειτουργεί ως μέσο πρόσβασης και άμεσης πληροφόρησης του κοινού για όσα αφορούν το συγκεκριμένο Πρόγραμμα, μέσω του Παγκόσμιου Ιστού. Στόχος της πύλης είναι η όσο το δυνατόν πληρέστερη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων για το έργο, τους στόχους, τα σχέδια και τις χρηματοδοτήσεις του προγράμματος.

Η οργάνωση του ιστοχώρου έγινε με βάση το είδος των χρηστών του και τις συγκεκριμένες ανάγκες πληροφόρησης και ενημέρωσης του. Οι σελίδες είναι διαμορφωμένες έτσι ώστε να καλύπτουν κάθε είδους ανάγκη και η μορφή του περιεχομένου παρουσιάζεται με σαφή και

²⁵ www.ekt.gr/pandektis

²⁶ Αλεξανδράκη, Ξ. (2008) «Πανδέκτης Ψηφιακός Θησαυρός Ελληνικής Ιστορίας και Πολιτισμού», *Info-λόγιο*, τεύχος 3, τόμος 2, σελ 11-12.

εύχρηστο τρόπο.

Τα έγγραφα που περιέχονται στην ιστοσελίδα ταξινομούνται με βάση: α) τους τομείς δραστηριοποίησης, β) τους άξονες και τα μέτρα, γ) τα ενδιαφερόμενα κοινά και δ) τους θησαυρούς όρων. Αυτή η κατηγοριοποίηση των εγγράφων επιτρέπει μια πιο αποτελεσματική αναζήτηση στην εύρεση της σχετικής πληροφορίας. Για μεγαλύτερη ευκολία στο χρήστη, δίνεται το σχετικό θεσμικό πλαίσιο, δυνατότητα σύνδεσης με σχετικούς συνδέσμους και επεξήγηση των όρων που αναφέρονται.

Ο Θησαυρός Όρων ενσωματώνει το πρόγραμμα ονοματολογίας NACE που ήδη χρησιμοποιείται στο Πρόγραμμα και πρόσθετους μικροθησαυρούς που αναπτύσσονται για συγκεκριμένη ορολογία. Παράλληλα διατηρούνται οι υπάρχοντες όροι του Προγράμματος για να μπορούν οι χρήστες να έχουν πρόσβαση στην πληροφορία με όρους που έχουν ήδη χρησιμοποιήσει.

Ο Θησαυρός όρων του ΕΠΑΝ αποτελείται από 20 θεματικές κατηγορίες: 1) Πολιτική Ζωή, 2) Διεθνείς σχέσεις, 3) Ευρωπαϊκές Κοινότητες, 4) Δίκαιο, 5) Οικονομική Ζωή, 6) Οικονομικές και Εμπορικές Συναλλαγές, 7) Δημοσιονομικά, 8) Κοινωνικά Θέματα, 10) Επικοινωνία και Μόρφωση, 11) Επιστήμες, 12) Επιχειρήσεις και ανταγωνισμός, 13) Απασχόληση και εργασία, 14) Περιβάλλον, 15) Διατροφή και Γεωργικά Προϊόντα 16) Παραγωγή, Τεχνολογία και Έρευνα, 17) Ενέργεια, 18) Βιομηχανία, 19) Μεταφορές και 20) Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία.

Κάθε κατηγορία περιλαμβάνει έγγραφες προκηρύξεων σχετικές με το θέμα καθώς και προσκλήσεις. Οι προκηρύξεις που περιλαμβάνονται σε κάθε κατηγορία χωρίζονται σε τρέχουσες και σε πρόσφατες. Τα στοιχεία που εμφανίζονται για κάθε προκήρυξη είναι η ημερομηνία έκδοσης, η εκδούσα αρχή, μια σύντομη περιγραφή του θέματος της προκήρυξης, η καταληκτική ημερομηνία υποβολής προτάσεων, το ποσό της συνολικής δαπάνης, που διακρίνεται σε δημόσια και ιδιωτική, η πρώτη και η τελευταία μέρα υποβολής, καθώς και ο αριθμός των προκηρύξεων που υπάρχουν στο αρχείο κάθε θέματος. Διακρίνεται σύνδεσμος κάτω από αυτά τα στοιχεία που εμφανίζει περισσότερες πληροφορίες για την προκήρυξη και δίνει τη δυνατότητα εμφάνισης όλης της προκήρυξης. Μετά τις προκηρύξεις ο Θησαυρός προβάλλει τις προσκλήσεις οι οποίες έχουν ακριβώς τα ίδια χαρακτηριστικά με τις προκηρύξεις.

Κάτω από την κύρια θεματική κατηγορία εμφανίζονται κάποιες μικρότερες κατηγορίες, σχετικές με την κύρια. Για παράδειγμα κάτω από την πρώτη κύρια κατηγορία «Πολιτική ζωή», υπάρχουν οι κατηγορίες «Πολιτική ζωή και δημόσια ασφάλεια» και «Εκτελεστική εξουσία και δημόσια διοίκηση». Όλες οι κύριες κατηγορίες έχουν υποκατηγορίες οι οποίες έχουν ακριβώς την ίδια δομή και περιεχόμενο με τις κύριες κατηγορίες.

Από τη μορφή και τον τρόπο λειτουργίας του εργαλείου αυτού, συμπεραίνεται ότι δεν είναι ένας θησαυρός όρων αλλά ένας τρόπος ταξινόμησης για τον πιο εύκολο εντοπισμό της πληροφορίας, που στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν πρόκειται για όρους αλλά για εγγραφές προκηρύξεων.²⁷

- Πολιτιστικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας

Ο Πολιτιστικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας (ποθεγ) είναι ένας δικτυακός τόπος που περιλαμβάνει μια πολύ σημαντική ψηφιακή συλλογή κειμένων της νεοελληνικής γραμματείας. Η συλλογή του ποθεγ αποτελείται από αντιπροσωπευτικά κείμενα συγγραφέων όλων των λογοτεχνικών ειδών ξεκινώντας από την περίοδο του Νεοελληνικού Διαφωτισμού και φτάνοντας στη σημερινή εποχή.

Δημιουργήθηκε από το Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου στο πλαίσιο του Επιχειρηματικού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας» και απευθύνεται στο ευρύτερο αλλά και σε ένα πιο ειδικό κοινό. Ο δικτυακός τόπος σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί η συλλογή να ανταποκρίνεται σε όλες τις ανάγκες των χρηστών.²⁸

Σκοπός του ποθεγ είναι η ψηφιακή τεκμηρίωση και η παρουσίαση προτύπων τεκμηρίωσης συλλογών με πολιτιστικό περιεχόμενο, η προβολή και η κατανόηση του ελληνικού γλωσσικού πολιτισμού, η προώθηση της πολιτιστικής εκπαίδευσης.²⁹

Η ανθολογία της συλλογής περιλαμβάνει τους σημαντικότερους Έλληνες λογοτέχνες και τα σημαντικότερα έργα τους. Μετά από κάθε έργο ακολουθούν συνοδευτικά κείμενα που παρουσιάζουν τη βιογραφία και την εργογραφία του συγγραφέα, βιβλιογραφία, αποσπάσματα κριτικής, φωτογραφίες, έννοιες των διαφόρων λογοτεχνικών τάσεων, ρευμάτων και περιόδων, απόψεις των παρατάξεων της γλωσσικής διαμάχης καθώς και πρωτότυπο υλικό με πληροφορίες για το λογοτεχνικό ρεύμα και τη λογοτεχνική σχολή που ανήκει. Η τεκμηρίωση για κάθε έργο είναι απόλυτα πλήρης και ο χρήστης έχει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τα χαρακτηριστικά της γραφής κάθε εποχής και την εξέλιξη της γλώσσας.

Ο τρόπος αναζήτησης και ανάκτησης πληροφοριών που προσφέρει ο δικτυακός τόπος στο χρήστη είναι πολύπλευρος με πολλές δυνατότητες, όπως και ο μηχανισμός πρόσβασης στο περιεχόμενο (π.χ. αναζήτηση με τη χρήση μορφολογικού λεξικού, χρήση τεχνολογίας συνθετικής φωνής για εκφώνηση κειμένων, δυνατότητες πλοήγησης για άτομα με προβλήματα όρασης κ.α.).

²⁷ www.antagonistkotita.gr

²⁸ www.potheg.gr

²⁹ www.ilsp.gr/potheg.html

Προσφέρονται ακόμη και άλλες υπηρεσίες στο χρήστη, όπως στατιστικές πληροφορίες για την εμφάνιση λημμάτων στα λογοτεχνικά έργα, Θησαυρός Λογοτεχνικών Όρων, πρόσβαση σε σχετικούς συνδέσμους καθώς και κάποια εκπαιδευτικά παιχνίδια. Το περιεχόμενο του ποθεγ διατίθεται σε τρεις γλώσσες, ελληνικά, αγγλικά και γαλλικά.

Ο Θησαυρός Λογοτεχνικών Όρων του ποθεγ περιλαμβάνει όρους που σχετίζονται με τη λογοτεχνία. Η κύρια οθόνη του Θησαυρού χωρίζεται σε δύο στήλες, Στην αριστερή στήλη βρίσκεται η βάση της δομής του Θησαυρού δηλαδή οι κύριες κατηγορίες των όρων, κάτω από τις οποίες ξεδιπλώνονται οι υπόλοιποι όροι. Για παράδειγμα «αφηγηματικά είδη» με υποδεέστερους όρους «απομνημονεύματα», «βιογραφία», «διήγημα», «μυθιστόρημα» κ.α., «αφηγηματικές τεχνικές» οι οποίες αναλύονται σε «αναδρομή», «αυτόματη γραφή», «ροή συνείδησης» κ.α., «αφηγηματικοί τρόποι» στους οποίους ανήκουν η «αφήγηση», ο «διάλογος», η «περιγραφή» κ.α. Κάποιοι απ' αυτούς τους «μη βασικούς όρους» μπορούν να αναπτυχθούν ακόμη περισσότερο όπως π.χ. το «μυθιστόρημα» που αναλύεται σε «αστικό μυθιστόρημα», «ηθογραφικό μυθιστόρημα», «ιστορικό μυθιστόρημα» κτλ.

Στο δεξιό μέρος της οθόνης εμφανίζονται οι λειτουργίες του θησαυρού, όπως ο ορισμός, τα συνώνυμα και οι εννοιολογικά σχετιζόμενοι όροι. Κάνοντας κλικ πάνω στον όρο εφαρμόζονται αυτόματα αυτές οι λειτουργίες. Δίνεται επίσης η δυνατότητα αναζήτησης του συγκεκριμένου όρου στα λογοτεχνικά κείμενα του ποθεγ. Οι όροι του Θησαυρού είναι 155 και προβάλλονται με αλφαβητική σειρά, και αυτοί των βασικών κατηγοριών και οι υπόλοιποι.

Οι λειτουργίες του συγκεκριμένου Θησαυρού έχουν πολλές ομοιότητες με ένα θησαυρό όρων, όπως π.χ. ο ορισμός, που αντιστοιχεί με τη διευκρινιστική σημείωση, οι πλατύτεροι και οι ειδικότεροι όροι (σχέση ιεραρχίας), οι συνώνυμοι όροι (σχέση ισοδυναμίας) και οι σχετικοί όροι (σχέση συσχέτισης). Δεν είναι όμως ένας ολοκληρωμένος θησαυρός όρων γιατί αποτελείται από μικρό αριθμό όρων, έχει κάποιες ελλείψεις (δεν υπάρχουν για παράδειγμα μη προτιμώμενοι όροι, όροι κορυφής, πηγές) και δεν ταυτίζεται με τους κανόνες δημιουργίας και τα πρότυπα υλοποίησης ενός θησαυρού όρων.

Παρόλα αυτά όμως ο ιστότοπος του ποθεγ και το θεματικό του ευρετήριο καλύπτουν ένα πολύ σημαντικό μέρος του ελληνικού γλωσσικού πολιτισμού και της ελληνικής λογοτεχνίας. Προσφέρει τη δυνατότητα αξιοποίησης της συλλογής του με πολιτιστικό, επιστημονικό και εκπαιδευτικό τρόπο και ικανοποιεί τόσο τις πνευματικές και ερευνητικές ανάγκες του ειδικού κοινού, αλλά και τις ανάγκες γνώσης και αναγνώρισης του μεγαλύτερου κοινού, για την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό.³⁰

³⁰ www.potheg.gr

- Θησαυρός της Ελληνικής Μουσικής

Ο Θησαυρός της ελληνικής μουσικής είναι μια εφαρμογή πολυμέσων η οποία αποθησαυρίζει τεκμήρια που έχουν να κάνουν με τη μουσική και τον μουσικό πολιτισμό της Ελλάδας. Τα τεκμήρια συνοδεύονται από εικόνα, ήχο και μουσική, πληροφορίες, παραπομπές, ορολογία και ψηφιοποιημένα τεκμήρια. Δίνεται επίσης η δυνατότητα σύνδεσης με άλλους σχετικούς συνδέσμους.

Ο Θησαυρός αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος «Πολύμνια» από το Ινστιτούτο Έρευνας Μουσικής και Ακουστικής. Στοχεύει: α) στο να αποτελέσει ένα σημαντικό μέσο προβολής της ελληνικής μουσικής παγκοσμίως, β) στο να είναι ένα χρήσιμο βοήθημα για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και γ) στο να είναι κατάλληλο εργαλείο για όλες τις ομάδες χρηστών. Είναι δίγλωσσος, χρησιμοποιεί την ελληνική και την αγγλική γλώσσα.³¹

Μετά από κάποια χρόνια λειτουργίας της εφαρμογής αποφασίστηκε η μεταφορά της στην πλατφόρμα ανοιχτού κώδικα MediaWiki γιατί μ' αυτό τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα μιας πιο εύχρηστης λειτουργίας της από τους χρήστες, οι οποίοι μπορούν να διορθώσουν και να εμπλουτίσουν το Θησαυρό σε ένα πιο οικείο περιβάλλον. Στην αρχική του φάση περιελάμβανε 3.000 εγγραφές, ενώ σήμερα με την καινούρια αυτή εφαρμογή φτάνει τις 13.205 εγγραφές.³²

Οι όροι του Θησαυρού είναι όροι και θεωρίες της μουσικής, μουσικά όργανα, είδη μουσικής, πληροφορίες που αφορούν την μουσική της Αρχαίας Ελλάδας αλλά και της Βυζαντινής μουσικής, ονόματα μουσικών, συνθετών, στιχουργών, τραγουδιστών και οτιδήποτε άλλο αφορά το χώρο. Στο Θησαυρό διακρίνονται τρεις κατηγορίες: α) το λήμμα, β) τα συνώνυμα και γ) οι λέξεις κλειδιά.

Στην κατηγορία λήμμα παρουσιάζονται όλοι οι όροι του Θησαυρού, με αλφαβητική σειρά. Κάνοντας κλικ επάνω στον όρο, προβάλλονται οι πληροφορίες που αφορούν τον όρο, όπως ορισμοί εννοιών, ιστορικά και χρονολογικά στοιχεία, βιογραφικά στοιχεία καλλιτεχνών κ.α. Στα συνώνυμα εμφανίζονται συνώνυμες λέξεις, διαταγμένες επίσης αλφαβητικά. Με το «άνοιγμα» του όρου δίνεται η συνώνυμή του λέξη, ο ορισμός του και άλλες χρήσιμες πληροφορίες. Στην κατηγορία λέξεις-κλειδιά εμφανίζονται οι λέξεις που αναφέρονται στα περιεχόμενα μιας άλλης εγγραφής και που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διαδικασία της αναζήτησης. Με το πάτημα του ποντικιού πάνω σ' αυτή τη λέξη ο χρήστης μπορεί να μεταβεί απευθείας στη συγκεκριμένη εγγραφή.

Ο Θησαυρός της Ελληνικής Μουσικής είναι εύκολος στη χρήση και απευθύνεται στο

³¹ <http://thesaurus.iema.gr>

³² www.musipedia.gr

ευρύτερο κοινό. Ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για όλους εκείνους που θέλουν να γνωρίσουν και να ερευνήσουν την ελληνική μουσική, δεδομένου ότι ο συγκεκριμένος κλάδος περιέχει άπειρες πληροφορίες και εξελίσσεται συνεχώς. Δεν ανταποκρίνεται όμως στα πρότυπα δημιουργίας θησαυρού και δεν έχει όλα τα χαρακτηριστικά του.

- Θησαυρός Θεατρικών Έργων

Ο Θησαυρός Θεατρικών Έργων είναι προϊόν του Θεατρικού Μουσείου-Κέντρου Μελέτης και Έρευνας του Ελληνικού Θεάτρου. Το Θεατρικό Μουσείο ιδρύθηκε από την Εταιρία Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων το 1938. Στη διάθεσή του έχει ένα μεγάλο αρχείο χειρογράφων και η Βιβλιοθήκη του Μουσείου περιλαμβάνει μια πολυάριθμη συλλογή, σχετική με το θέατρο. Πολλοί μελετητές, θεατρολόγοι αλλά και γενικά άνθρωποι του θεάτρου καταφεύγουν στο Μουσείο για τις μελέτες και τις έρευνές τους.

Δεν περιέχει στοιχεία θησαυρού άλλα είναι μια μηχανή αναζήτησης θεμάτων που αφορούν το θέατρο. Διακρίνεται σε τρία πεδία. Τη μορφή, τον χρόνο και το γένος. Στο πεδίο μορφή εμφανίζονται όλες οι μορφές που μπορεί να έχει ένα θεατρικό έργο, όπως επιθεώρηση, θέατρο σκιών, παιδικό θέατρο, μιούζικαλ, πρόζα κτλ. Στο πεδίο του χρόνου περιλαμβάνονται όλες οι χρονικές περίοδοι της θεατρικής τέχνης, από το αρχαίο θέατρο έως και αυτό του 21^{ου} αιώνα και στο πεδίο γένος, όλα τα είδη του θεάτρου, όπως αρχαία ελληνική κωμωδία και τραγωδία, βυζαντινό θέατρο, θέατρο του 17^{ου} - 21^{ου} αιώνα, κωμωδία, ιστορικό δράμα κτλ.

Η αναζήτηση μπορεί να γίνει με τη συμπλήρωση ενός μόνο πεδίου, ή με το συνδυασμό περισσοτέρων ή και όλων. Το περιεχόμενο των αποτελεσμάτων περιλαμβάνει στοιχεία για το έργο, τα ονόματα των συντελεστών της παράστασης, φωτογραφίες, αφίσες, προγράμματα κτλ.³³

- Θρακικός Ηλεκτρονικός Θησαυρός

Πρόκειται για ένα ερευνητικό έργο που χρηματοδοτήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας & Τεχνολογίας και η περίοδος κατασκευής του είναι από το 1995-1998. Για την υλοποίηση του συνεργάστηκαν ειδικοί επιστήμονες καθώς και τεχνολόγοι, γλωσσολόγοι, ιστορικοί και καλλιτέχνες. Στόχος του έργου είναι η δημιουργία μιας βάσης δεδομένων με πλήρη συλλογή υλικού και αποτελεσματική εφαρμογή της τεχνολογίας, για την ολοκληρωμένη κάλυψη και τεκμηρίωση των στοιχείων που αφορούν τη Θράκη σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας της.

³³ www.theatremuseum.gr

Η παρουσίαση και η ανάλυση της Θρακικής περιοχής από τη συγκεκριμένη βάση δεδομένων γίνεται μέσα από τρεις κατηγορίες: περιβάλλον, τουρισμός και ιστορία/ πολιτισμός. Οι χρήστες αυτού του site μπορεί να είναι από απλοί τουρίστες που ενδιαφέρονται για τα τουριστικά μέρη της Θράκης, μέχρι επιστήμονες και ερευνητές που αναζητούν ιστορικές, πολιτιστικές ή περιβαλλοντικές πληροφορίες.

Η αναζήτηση στην κατηγορία «περιβάλλον» γίνεται μέσω τριών τρόπων: ανά γεωγραφική περιοχή, μέσω συγκεντρωτικών καταλόγων και μέσω της ανεύρεσης, με επιλογή λέξης-κλειδιού και με εισαγωγή λέξης-κλειδιού. Στον τομέα του «τουρισμού» η αναζήτηση γίνεται ανά γεωγραφική περιοχή και με τη μέθοδο της ανεύρεσης. Ανά γεωγραφική περιοχή και μέσω των ειδικών αρχείων ιστορίας και πολιτισμού γίνεται η αναζήτηση στην κατηγορία της «ιστορίας και του πολιτισμού».

Η βάση δεδομένων του Θρακικού Ηλεκτρονικού Θησαυρού είναι μια πολύ αξιόλογη προσπάθεια για την προβολή και ανάδειξη της Θράκης, αλλά η επιλογή της λέξης «θησαυρός» είναι λανθασμένη αφού δεν έχει τίποτα κοινό με ένα θησαυρό.³⁴

³⁴ <http://thesaurus.duth.gr>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Οι θησαυροί που χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα

Οι θησαυροί που είναι μεταφρασμένοι στην ελληνική γλώσσα είναι: 1) ο Θησαυρός Eurovoc και 2) ο Θησαυρός για τα Εκπαιδευτικά Συστήματα στην Ευρώπη (Thesaurus for Education Systems in Europe).

Κάποιες βιβλιοθήκες στις ιστοσελίδες τους δίνουν τη δυνατότητα σύνδεσης με γνωστούς θησαυρούς, όπως για παράδειγμα το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, με το Θησαυρό Eurovoc, το Πάντειο Πανεπιστήμιο, με το Getty Thesaurus of Geographic Names, το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών με το Θησαυρό Agrovoc, το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών με το Θησαυρό Eurovoc, μέσω της σελίδας της Eur-lex, η Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη της Χίου με το Θησαυρό Eurovoc κ.α.

Η χρήση των θησαυρών στις ελληνικές βιβλιοθήκες για τη θεματική ευρετηρίαση του δικού τους υλικού, δεν είναι συχνή. Εκτός από τους φορείς που κατασκεύασαν τους δικούς τους θησαυρούς, πολύ λίγοι είναι εκείνοι που χρησιμοποιούν διεθνείς θησαυρούς.

Από τις λίγες βιβλιοθήκες στην Ελλάδα που χρησιμοποιούν θησαυρό, είναι η βιβλιοθήκη του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ), που χρησιμοποιεί τον Θησαυρό του ILO και το Θησαυρό Eurovoc για τη θεματική της ευρετηρίαση.

Μια αντιπροσωπευτική έρευνα που απεικονίζει την κατάσταση της θεματικής επεξεργασίας υλικού στις ελληνικές βιβλιοθήκες, διεξήχθη από το ΕΚΕΒΙ και παρουσιάστηκε εκ μέρους του τμήματος Αρχειονομίας-Βιβλιοθηκονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου (Μπόκος, 2000). Η έρευνα αυτή έγινε το 1998 και συμμετείχαν 1.127 βιβλιοθήκες από όλη την Ελλάδα. Ως θέμα της είχε τους τρόπους με τους οποίους γίνεται η θεματική ευρετηρίαση του υλικού της κάθε βιβλιοθήκης. Οι 632 βιβλιοθήκες (ποσοστό 56,1%) δεν ευρετηριάζουν θεματικά το υλικό τους, οι 128 (11,4%) χρησιμοποιούν τις θεματικές επικεφαλίδες του Κογκρέσου, οι 57 (5,1%) τις θεματικές επικεφαλίδες SEARS, οι 129 (11,4%) χρησιμοποιούν τις θεματικές επικεφαλίδες της Εθνικής Βιβλιοθήκης, οι 36 (3,2%) χρησιμοποιούν συνδυασμούς των παραπάνω συστημάτων και οι 145 (12,9%) αναφέρουν πως η θεματική ευρετηρίαση γίνεται με κάποιο άλλο σύστημα, χωρίς περισσότερες διευκρινίσεις. Ο όρος «θησαυρός» δεν αναφέρεται πουθενά στα αποτελέσματα της έρευνας.³⁵

³⁵ Τσάφου, Σ., Χατζημαρή, Σ. (2002) «Θησαυροί και θεματική ευρετηρίαση στις ελληνικές βιβλιοθήκες», *πρακτικά του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών Το Management στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες*, 15-17 Οκτωβρίου, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, σελ 238.

Η προσωπική έρευνα για την πτυχιακή εργασία, οδηγεί στην πλήρη ταύτιση των στοιχείων με την έρευνα του ΕΚΕΒΙ. Οι βιβλιοθήκες που ευρετηριάζουν θεματικά το υλικό τους είναι περισσότερο οι ακαδημαϊκές, οι ερευνητικές και οι ειδικές και σχεδόν καθόλου οι δημόσιες βιβλιοθήκες. Οι θεματικές επικεφαλίδες του Κογκρέσου είναι αυτές που επικρατούν και ακολουθούν οι θεματικές επικεφαλίδες της Εθνικής Βιβλιοθήκης, οι θεματικές επικεφαλίδες SEARS και ο Συλλογικός Κατάλογος.

Οι θησαυροί που χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα είναι ο Θησαυρός Eurovoc, ο Θησαυρός Agrovoc, ο Θησαυρός για τα Εκπαιδευτικά Συστήματα στην Ευρώπη και ο Θησαυρός Τέχνης και Αρχιτεκτονικής. Επιπλέον και ο Θησαυρός ILO (ΟΜΕΔ), όπως αναφέρθηκε, αλλά και ο Macrothesaurus. Παρακάτω αναλύεται ξεχωριστά ποια είναι η χρήση του κάθε θησαυρού στη χώρα και επιπλέον δίνονται στοιχεία για τη χρήση τους σε βιβλιοθήκες και κέντρα πληροφόρησης του εξωτερικού:

3.1 Θησαυρός Eurovoc

Ο Θησαυρός Eurovoc είναι ένας πολύγλωσσος και πολυθεματικός θησαυρός που χρησιμοποιείται από όλες τις Κοινοότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δημιουργήθηκε μέσω της συνεργασίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Γραφείου Επίσημων Δημοσιεύσεων, το οποίο είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση του Θησαυρού σε διεθνές επίπεδο.

Καλύπτει όλους τους τομείς δραστηριότητας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και επιτρέπει την ευρετηρίαση των πληροφοριών στα συστήματα τεκμηρίωσης των Ευρωπαϊκών οργάνων. Πρόκειται για ένα μέσο τεκμηρίωσης το οποίο χρησιμοποιείται σήμερα από τη Βιβλιοθήκη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, την Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τα Ευρωπαϊκά Κέντρα Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης, τα Εθνικά και Περιφερειακά Κοινοβούλια της Ευρώπης, τις Εθνικές Αρχές, τα Ανώτατα Όργανα Ελέγχου. Ο Eurovoc μπορεί να χρησιμοποιηθεί κυρίως από βιβλιοθήκες και κέντρα πληροφόρησης που εξειδικεύονται σε θέματα δικαίου, νομοθεσίας και πολιτικής, καθώς και από βιβλιοθήκες και κέντρα τεκμηρίωσης κυβερνητικών και ιδιωτικών οργανισμών, μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μη.

Ο Eurovoc (έκδοση 4.2) διατίθεται σε 21 επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βουλγαρικά, ισπανικά, τσέχικα, δανικά, γερμανικά, εσθονικά, ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά, ιταλικά, λετονικά, λιθουανικά, ουγγρικά, ολλανδικά, πολωνικά, πορτογαλικά, ρουμανικά,

σλοβενικά, σλοβακικά, φιλανδικά και σουηδικά). Έχει μεταφραστεί επίσης από τα κοινοβούλια της Αλβανίας, της Ουκρανίας και της Ρωσίας.

Παρόλο που ο Eurovoc είναι ένας θησαυρός που ασχολείται με θέματα νομοθεσίας, καλύπτει και άλλα θεματικά πεδία, όπως: την πολιτική, τις διεθνείς σχέσεις, τις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες, το δίκαιο, την οικονομία, το εμπόριο, τα κοινωνικά ζητήματα, την εκπαίδευση, τις επικοινωνίες, την επιστήμη, τις επιχειρήσεις και τον ανταγωνισμό, την απασχόληση και τις συνθήκες εργασίας, τις μεταφορές, το περιβάλλον, τη γεωργία, τη δασοκομία και την αλιεία, τα γεωργικά προϊόντα, τη διατροφή, την παραγωγή, την τεχνολογία και την έρευνα, την ενέργεια, τη βιομηχανία, τη γεωγραφία, τους διεθνείς οργανισμούς. Τα θεματικά πεδία του Eurovoc είναι 21 και διαιρούνται σε 127 μικροθησαυρούς. Η τελευταία έκδοση περιέχει 6.645 περιγραφείς, 6.669 σχέσεις ιεραρχίας και 3.636 σχέσεις συσχέτισης.³⁶

Κάποιοι από τους φορείς που χρησιμοποιούν το Θησαυρό Eurovoc στην Ευρώπη είναι: το Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο και η Βουλή των Αντιπροσώπων του Βελγίου, το Κοινοβούλιο της Πορτογαλίας, το Κοινοβούλιο της Σουηδίας, το Κογκρέσο και η Βουλή των Αντιπροσώπων της Ισπανίας, το Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο της Ελβετίας, το Κοινοβούλιο της Τσεχίας, της Λιθουανίας, της Ρουμανίας, της Ρωσίας, της Σλοβενίας, της Αλβανίας, της Κροατίας και της Ουκρανίας.

Ο Θησαυρός Eurovoc χρησιμοποιείται και για την θεματική ευρετηρίαση των περιεχομένων της EUR-Lex. Η EUR-Lex είναι η ευρωπαϊκή βάση δεδομένων που παρέχει πρόσβαση στη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προέκυψε μετά τη συγχώνευση της ιστοσελίδας EUR-Lex και της βάσης δεδομένων CELEX, σχετική με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία. Σκοπός της είναι η παροχή άμεσης, εύκολης και δωρεάν πρόσβασης σε νομοθετικά θέματα της Ευρώπης.

Η EUR-Lex δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης στα τελευταία τεύχη της Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και της αναζήτησης σε όλα τα τεύχη της Εφημερίδας από το 1998. Παρουσιάζει επίσης την μηνιαία επισκόπηση της ισχύουσας νομοθεσίας. Η βάση αυτή περιλαμβάνει τις συνθήκες, τις διεθνείς συμφωνίες και όλες τις νομοθετικές πράξεις από το 1952, τη νομολογία από το 1954, νομοθετικές προτάσεις και ερωτήσεις των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ενημερώνεται συνεχώς, διατίθεται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι καθημερινές εκδόσεις της Εφημερίδας κυκλοφορούν αμέσως.³⁷

³⁶ <http://europa.eu/eurovoc/>

³⁷ <http://eur-lex.europa.eu>

Στην Ελλάδα, όσον αφορά τις χρήσεις του Θησαυρού Eurovoc που έχουν αναφερθεί παραπάνω, πρόσβαση στο Θησαυρό γίνεται μόνο από κάποια Κέντρα Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης της χώρας και μέσω της σελίδας του EUR-Lex.

Τα Κέντρα Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης ιδρύθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 1963. Αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου φάσματος κέντρων και δικτύων που δημιουργήθηκαν με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για να υποστηρίξουν την ευρωπαϊκή ιδέα. Υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Τύπου και Επικοινωνίας και ο συντονισμός τους γίνεται από την Αντιπροσωπεία της Επιτροπής στο κάθε κράτος-μέλος. Ανέρχονται σε 600 και τα 400 λειτουργούν σε κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα ΚΕΤ στεγάζονται σε χώρους πανεπιστημίων και ιδρυμάτων ανώτερης εκπαίδευσης και έρευνας.

Σκοπός των ΚΕΤ στην αρχή της εφαρμογής τους ήταν η εδραίωση των ευρωπαϊκών σπουδών στα πανεπιστήμια των κρατών-μελών αλλά και στη διεθνή πανεπιστημιακή κοινότητα, καθώς και η διάθεση των κοινοτικών δημοσιευμάτων. Ένας σκοπός δηλαδή καθαρά εκπαιδευτικός, που προϋπόθετε, το πανεπιστήμιο που είχε έδρα το ΚΕΤ, να περιλαμβάνει τμήμα ευρωπαϊκών σπουδών. Αργότερα όμως, με τις αποφάσεις κάποιων συνθηκών έπαυε να ισχύει αυτή η προϋπόθεση. Τα ΚΕΤ είναι πλέον κέντρα-φορείς πληροφόρησης και κάθε πανεπιστήμιο οφείλει να δημιουργήσει ένα.

Τα ΚΕΤ με τη σημερινή τους μορφή στοχεύουν στο:

- να υποστηρίζουν τα πανεπιστημιακά ιδρύματα στην προώθηση και την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και της έρευνας σε θέματα που αφορούν την Ευρώπη
- να ενθαρρύνουν τα πανεπιστημιακά ιδρύματα για τη συμμετοχή τους στη δημόσια συζήτηση για την Ευρώπη
- να υποστηρίζουν την ελεύθερη και αποτελεσματική πρόσβαση του ακαδημαϊκού και του ευρύτερου κοινού σε έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης, με θέματα σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τους θεσμούς, τη νομοθεσία και τις πολιτικές της

Οι έντυπες συλλογές των ΚΕΤ αποτελούνται από τις επίσημες εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποστέλλονται δωρεάν στην ελληνική και αγγλική γλώσσα.

Οι δημοσιεύσεις είναι οι εξής:

- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
- έγγραφα COM της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- γνωμοδοτήσεις και εκθέσεις
- μονογραφίες
- ενημερωτικά φυλλάδια
- CD-Roms

- στατιστικές εκδόσεις Eurostat
- περιοδικές εκδόσεις

Τα ΚΕΤ δέχονται δημοσιεύσεις από διάφορους άλλους Ευρωπαϊκούς φορείς, όπως από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, από την Επιτροπή Περιφερειών, από το Ελεγκτικό Συνέδριο, από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, από τον Ευρωπαϊκό Διαμεσολαβητή και άλλους.

Στην Ελλάδα τα Κέντρα Τεκμηρίωσης λειτουργούν σε ακαδημαϊκά ιδρύματα και σε ιδρύματα έρευνας και ανήκουν στο Ελληνικό Δίκτυο Κέντρων Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης. Κάποια απ' αυτά είναι: το ΚΕΤ του Πανεπιστημίου Αθηνών Σπουδαστήριο «Ευρώπη», το ΚΕΤ του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, το ΚΕΤ του Πάντειου Πανεπιστημίου, το ΚΕΤ του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ευρωπαϊκών Μελετών, το ΚΕΤ του Κέντρου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου, το ΚΕΤ του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, το ΚΕΤ του Πανεπιστημίου Πατρών, το ΚΕΤ του Πανεπιστημίου Πειραιώς, το ΚΕΤ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, το ΚΕΤ της Βουλής των Ελλήνων, το ΚΕΤ του Πανεπιστημίου Αιγαίου, το ΚΕΤ του Πανεπιστημίου Κρήτης και το ΚΕΤ του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Έχουν ως στόχο την ενίσχυση του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου, παρέχοντας πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για την θεματική τους ευρετηρίαση χρησιμοποιούν εργαλεία, όπως τους θεματικούς όρους της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας και τον θησαυρό Eurovoc. Τα ΚΕΤ που χρησιμοποιούν το Θησαυρό Eurovoc για τη θεματική ευρετηρίασή τους είναι:

- Το Κέντρο Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης του Κέντρου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου

Η συλλογή του συγκεκριμένου ΚΕΤ, αποτελείται από τις επίσημες εκδόσεις των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και περιλαμβάνει περίπου 15.000 τόμους μονογραφιών και εκθέσεων, 115 περίπου τίτλους περιοδικών εκδόσεων, ενημερωτικά φυλλάδια και CD-Roms.

Οι πιο σημαντικές εκδόσεις που διαθέτει το ΚΕΤ είναι: οι Συνθήκες, η Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η Γενική Έκθεση επί των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ετήσια), το Δελτίο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μηνιαίο), τα Έγγραφα της Επιτροπής: σειρά COM και οι Εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Οι περισσότερες από τις εκδόσεις της συλλογής διατίθενται σε τρεις γλώσσες, ελληνικά και γαλλικά ή αγγλικά και γαλλικά, ενώ η Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και η

Νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διατίθενται σε τέσσερις γλώσσες: ελληνικά, γαλλικά, αγγλικά και γερμανικά. Το υλικό της συλλογής δε δανείζεται και η θεματική του ευρετηρίαση γίνεται με βάση το Θησαυρό Eurovoc.³⁸

▪ Το Κέντρο Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Το ΚΕΤ της Βιβλιοθήκης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών ιδρύθηκε το 1992 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σκοπός του είναι να υποστηρίξει το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του Πανεπιστημίου σε ότι αφορά τα ευρωπαϊκά θέματα με την οργάνωση, τη συντήρηση και την προώθηση της έντυπης και ηλεκτρονικής πληροφόρησης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τους θεσμούς, τη νομοθεσία και τις πολιτικές της. Χρήστες του ΚΕΤ μπορεί να είναι τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας αλλά και κάθε άλλος ενδιαφερόμενος πολίτης. Στη συλλογή του ΚΕΤ υπάρχουν οι παρακάτω επίσημες ευρωπαϊκές εκδόσεις:

- Επίσημη Εφημερίδα του Κέντρου Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης από το 1981 και μετά
- έγγραφα COM από το 1992 και μετά
- 6.000 μονογραφίες για όλες τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- 1.000 στατιστικές εκδόσεις της Eurostat
- 40 τίτλους περιοδικών εκδόσεων
- 60 CDs

Το συγκεκριμένο ΚΕΤ συμμετέχει ενεργά στις δράσεις του Ελληνικού Δικτύου Κέντρων Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με τις εξής δραστηριότητες:

- λαμβάνει μέρος σε εκπαιδευτικά σεμινάρια και ετήσιες συναντήσεις
- αποτελεί μέλος σχετικών ευρωπαϊκών forum (Eurodoc, EIA),
- συμμετέχει στον εμπλουτισμό της Βάσης Δεδομένων ArchiDok για ηλεκτρονικές εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στην Πύλη Κοινωνικών Επιστημών
- συντάσσει μελέτες για την ευρωπαϊκή τεκμηρίωση
- δημοσιοποιεί σημαντικές ευρωπαϊκές εξελίξεις στα διάφορα δίκτυα ελληνικών βιβλιοθηκών

Η θεματική ευρετηρίαση του ΚΕΤ του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών γίνεται με τους θησαυρούς Eurovoc και Macrothesaurus.³⁹

³⁸ www.cieel.gr

³⁹ www.edc-network.gr

3.2. Θησαυρός Agrovoc

Ο Θησαυρός Agrovoc είναι ένα πολύγλωσσο δομημένο λεξιλόγιο που καλύπτει τομείς όπως η γεωργία, η δασοκομία, η αλιεία, τα τρόφιμα και άλλους συναφείς, όπως το περιβάλλον και η διατροφή. Περιλαμβάνει 36.000 όρους και είναι οργανωμένος με βάση τις σχέσεις ιεραρχίας και συσχέτισης. Ο θησαυρός Agrovoc δημιουργήθηκε από τον διεθνή οργανισμό FAO (Food and Agriculture Organisation) στις αρχές του 1980 και από τότε ενημερώνεται συνεχώς από το συγκεκριμένο οργανισμό κάθε τρεις μήνες. Ο Θησαυρός διατίθεται σε πάνω από 10 γλώσσες, όπως στα αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά, κινέζικα, αραβικά, τσέχικα, γερμανικά, ιαπωνικά, πορτογαλικά, σλοβακικά και ταϊλανδέζικα. Η μετάφραση και η αναθεώρηση του και σε άλλες γλώσσες είναι σε εξέλιξη.⁴⁰

Ο οργανισμός FAO ανέπτυξε το 1971 το Διεθνές Σύστημα Πληροφόρησης των Αγροτικών Επιστημών και της Τεχνολογίας (AGRIS – The International Information System of the Agricultural Sciences and Technology). Είναι ένα σύστημα πληροφόρησης που καλύπτει τη διεθνή αγροτική βιβλιογραφία και διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών. Πολύ σημαντικό έργο του Agris είναι η προσπάθειά του να φέρει σε επαφή και συνεργασία όλες τις χώρες, μικρές ή μεγάλες, αναπτυγμένες ή αναπτυσσόμενες.

Σκοπός του Agris είναι να βοηθήσει όσους ασχολούνται με τη γεωργία και τους σχετικούς κλάδους, να εντοπίσουν εύκολα και γρήγορα τις πληροφορίες που επιθυμούν. Ο Θησαυρός Agrovoc είναι εκείνος που ευρετηριάζει θεματικά το υλικό και τις εγγραφές του συστήματος Agris και που είναι υπεύθυνος για την ταξινόμηση, την άντληση πληροφοριών και την εύρεση των καταλλήλων λέξεων-κλειδιών του συστήματος.

Η διεύθυνση του Agris γίνεται από το Agris Coordinating Centre (ACC), που βρίσκεται στο Τμήμα Τεκμηρίωσης και Βιβλιοθήκης στα κεντρικά γραφεία του FAO στη Ρώμη. Έχει την ευθύνη για την ανάπτυξη, συντήρηση και μεθοδολογία του συστήματος, καθώς και για την εκπαίδευση και την παροχή εκπαιδευτικού υλικού.

Για την κάλυψη των αναγκών των χρηστών έχουν αναπτυχθεί σε κάθε κράτος-μέλος τα εθνικά κέντρα τεκμηρίωσης με την υπόδειξη και τη βοήθεια του FAO. Τα κέντρα αυτά μπορεί να είναι τμήμα Υπουργείου Γεωργίας, ή βιβλιοθήκη Γεωργικού Πανεπιστημίου ή Γεωργική Βιβλιοθήκη. Αποτελούν το σύνδεσμο με το Agris, δίνουν πληροφορίες και εφοδιάζουν το σύστημα με δεδομένα. Στο σύστημα συμμετέχουν 158 εθνικά και 29 περιφερειακά και διεθνή κέντρα τεκμηρίωσης και υποβάλλουν κάθε μήνα περίπου 14.000 θέματα. Κάθε χρόνο κατά μέσο όρο

⁴⁰ www.fao.org/agrovoc

εισάγονται 120.000 βιβλιογραφικές εγγραφές. Η βάση δεδομένων του Agris περιείχε μέχρι πρόσφατα πάνω από 2.500.000 εγγραφές.

Στην Ελλάδα το Agris εκπροσωπείται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, μέσω του τμήματος Τεκμηρίωσης της Διεύθυνσης Αγροτικής Πολιτικής. Το τμήμα αυτό ιδρύθηκε το 1983 και λειτουργεί ως εθνικό κέντρο που συλλέγει την αγροτική πληροφόρηση μέσα στα όρια της χώρας, την επεξεργάζεται, την τεκμηριώνει και την αποστέλλει στο FAO.⁴¹

Ο Θησαυρός Agρονος όμως χρησιμοποιείται και σε άλλα συστήματα εκτός του FAO. Ευρετηριάζει για παράδειγμα έγγραφα και αντικείμενα σε ψηφιακές βιβλιοθήκες που έχουν να κάνουν με το γεωργικό τομέα. Εφαρμόζεται και σε βιβλιοθήκες Υπουργείων Γεωργίας, σε βιβλιοθήκες γεωργικών σχολών, αλλά και σε βιβλιοθήκες γεωπονικών πανεπιστημίων, όπως π.χ. αυτή της Σουηδίας.

Στην Ελλάδα ο θησαυρός Agρονος εφαρμόζεται μέσω της βάσης δεδομένων Asig. Πρόκειται για τη Θεματική Πύλη Γεωπονικών Επιστημών του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών και περιλαμβάνει ιστοσελίδες που έχουν να κάνουν με την επιστήμη της γεωπονίας και άλλες σχετικές επιστήμες. Σκοπός της Asig είναι να εντοπίσει σελίδες στο Διαδίκτυο που να καλύπτουν τις επιστημονικές, εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών και να αποθηκεύει και να οργανώνει τις ανάλογες πληροφορίες, ώστε να είναι προσβάσιμες από όλους τους ενδιαφερόμενους χρήστες. Αυτοί μπορεί να είναι τα μέλη της Κοινότητας του Πανεπιστημίου, αλλά και χρήστες που δεν ανήκουν σ' αυτή.

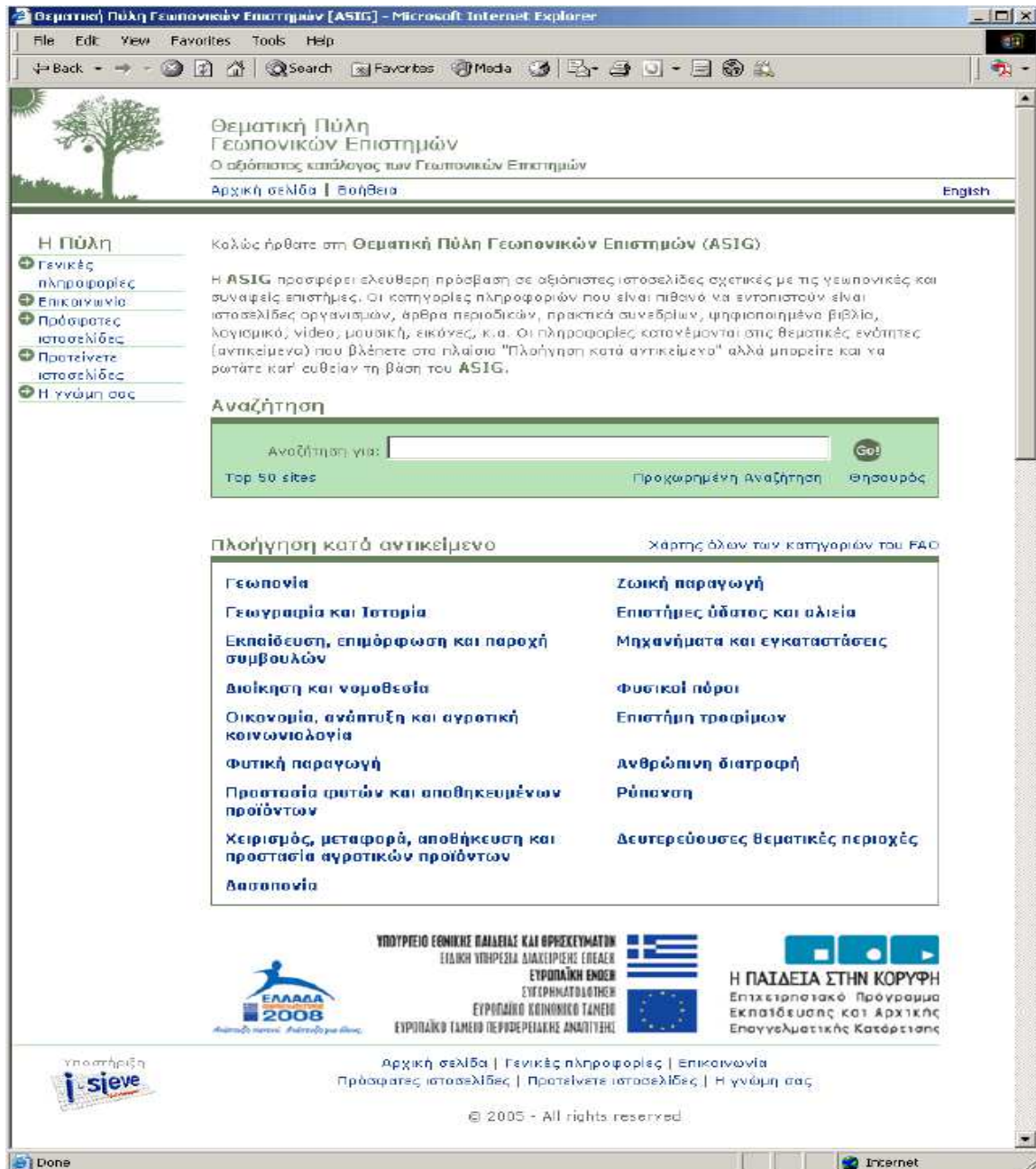
Η βάση στοχεύει στο να υποστηρίξει τον εκπαιδευτικό και ερευνητικό ρόλο του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών αλλά και να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για πληροφορίες σχετικές με γεωπονικά θέματα στη χώρα, αλλά και διεθνώς. Τα θέματα που καλύπτει η βάση Asig είναι: γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, τεχνολογία τροφίμων, γεωργική και πολιτική οικονομία, οινολογία, γαλακτοκομία, γεωλογία, μαθηματικά, φυσική, χημεία, βιολογία, πληροφορική κ.α. Οι πηγές πληροφοριών της Asig μπορεί να έχουν τη μορφή άρθρων περιοδικών, ψηφιοποιημένων βιβλίων, πρακτικών συνεδρίων, εικόνων, λογισμικών κ.α. Οι γλώσσες της πηγής δεν περιορίζονται, αλλά περισσότερη έμφαση δίνεται στην αγγλική γλώσσα και στις ευρωπαϊκές ιστοσελίδες.

Η ταξινόμηση και η θεματική ευρετηρίαση των ιστοσελίδων της Asig βοηθούν στην καλύτερη πρόσβαση του χρήστη στην πληροφορία. Η ταξινόμηση γίνεται με το ταξινομικό

⁴¹ Θεοφιλίδου, Κ., Καζάζης, Ε. (1996) «Αγροτική πληροφόρηση, πληροφοριακό σύστημα Agris (FAO). Προοπτικές για καλύτερη εκμετάλλευση και ευρύτερη ελληνική συμμετοχή», *πρακτικά του 5^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, 4-6 Νοεμβρίου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, σελ 168-170, 174.

σύστημα Agris/Caris, δημιουργία του FAO, το οποίο περιλαμβάνει 17 θεματικά πεδία με τις υποδιαιρέσεις τους. Η θεματική ευρετηρίαση γίνεται με το Θησαυρό Agrovoc. Οι όροι αναζήτησης, δηλαδή οι λέξεις-κλειδιά του συγκεκριμένου Θησαυρού ταυτίζονται με το ταξινομικό σύστημα Agris/Caris, γεγονός που συμβάλλει περισσότερο στον πετυχημένο εντοπισμό της πληροφορίας.⁴²

Η θεματική Πύλη Γεωπονικών Επιστημών Asig

⁴² <http://asig.aua.gr>

3.3. Θησαυρός για τα Εκπαιδευτικά Συστήματα στην Ευρώπη (Thesaurus for Education Systems in Europe)

Ο Θησαυρός αυτός προέρχεται από το Δίκτυο «Ευρυδίκη», ένα Δίκτυο Πληροφόρησης για την Εκπαίδευση στην Ευρώπη. Ιδρύθηκε το 1980 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Αποτελείται από τις Εθνικές Υπηρεσίες που συγκροτούνται από τα αντίστοιχα Υπουργεία Παιδείας και από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων του Δικτύου.

Σκοπός του είναι η ανάπτυξη και η πρόοδος στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, στηριζόμενο στην κατανόηση και την καλύτερη ενημέρωση των εκπαιδευτικών συστημάτων και στις εκπαιδευτικές πολιτικές των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Καλύπτει τα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και των χωρών της Ισλανδίας, Νορβηγίας, Λιχτενστάιν και Τουρκίας.

Το Δίκτυο «Ευρυδίκη» συμβάλλει στην ευρωπαϊκή συνεργασία στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ως εξής:

- με την εκπόνηση συγκριτικών μελετών για θέματα κοινού ενδιαφέροντος
- με την ανάπτυξη χρήσιμων δεικτών
- με την τακτική ενημέρωση των βάσεων δεδομένων «Eurybase» και «National Summary Sheets», για τα εθνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα
- με τη δημιουργία των εργαλείων ορολογίας «The European Glossary on Education» και του «Θησαυρού για τα Εκπαιδευτικά Συστήματα στην Ευρώπη (Thesaurus for Educational Systems in Europe)». ⁴³

Ο Θησαυρός αυτός είναι ένα πολύγλωσσο ελεγχόμενο λεξιλόγιο που περιλαμβάνει υλικό για τα εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης. Κατασκευάστηκε από το Δίκτυο «Ευρυδίκη» με σκοπό την οργάνωση των περιεχομένων του κατά θέμα και την πιο εύκολη ανάκληση των πληροφοριών. Η δεύτερη έκδοση του Θησαυρού το 2009 είναι μια συλλογική προσπάθεια των ειδικών της εκπαίδευσης και της πληροφόρησης και αφορά τις πιο πρόσφατες εξελίξεις στα εκπαιδευτικά συστήματα και τις πολιτικές της εκπαίδευσης στην Ευρώπη.

Είναι διαθέσιμος σε 15 γλώσσες, τσέχικα, ολλανδικά, αγγλικά, εσθονικά, φιλανδικά, γαλλικά, γερμανικά, ελληνικά, ιταλικά, λιθουανικά, πολωνικά, πορτογαλικά, ρουμανικά, ισπανικά και τουρκικά. Η δεύτερη αυτή έκδοση βασίζεται στην έκδοση του 2006. Ορισμένοι περιγραφείς της πρώτης έκδοσης έχουν ληφθεί από τον Ευρωπαϊκό Θησαυρό Εκπαίδευσης (European Education

⁴³ www.ypepth.gr/el_ec_page 1088.htm

Thesaurus), που δεν ισχύει πια.

Κατά την περιήγηση στον Θησαυρό, κάνοντας κλικ πάνω στον περιγραφέα εμφανίζονται όλες οι σχετικές πληροφορίες, όπως η διευκρινιστική σημείωση, οι μη περιγραφείς, ο μεταφρασμένος όρος σε άλλη γλώσσα, οι ευρύτεροι, στενότεροι και σχετικοί όροι και οι πηγές. Κάνοντας κλικ πάνω στον μικροθησαυρό εμφανίζονται οι ιεραρχικές σχέσεις του όρου.

Η αναζήτηση μπορεί να γίνει είτε με την συμπλήρωση του όρου, όπου εμφανίζονται οι περιγραφείς και οι μη περιγραφείς και μπορεί να χρησιμοποιηθεί και η τεχνική της αποκοπής, είτε με την πλοήγηση στις ιεραρχίες.

Η ελληνική υπηρεσία του Δικτύου «Ευρυδίκη» μελετά και παρέχει πληροφορίες σχετικά με τους στόχους και τη λειτουργία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και αναλαμβάνει τη διάδοση της αντίστοιχης πληροφόρησης για τα εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης στους αρμόδιους φορείς. Ανάμεσα στα καθήκοντα της ελληνικής υπηρεσίας του Δικτύου «Ευρυδίκη» είναι και η συμμετοχή της στην έκδοση του Θησαυρού για τα Εκπαιδευτικά Συστήματα στην Ευρώπη, στην ελληνική γλώσσα.⁴⁴

⁴⁴ <http://eacea.ec.europa.eu/eurydice/portal/page/portal/Eurydice/TESEHome>

3.4. Θησαυρός Τέχνης και Αρχιτεκτονικής (Art & Architecture Thesaurus)

Ο Θησαυρός Τέχνης και Αρχιτεκτονικής (Art & Architecture Thesaurus), είναι ένα εργαλείο ευρετηρίασης που χρησιμοποιείται παγκοσμίως για την πρόσβαση σε θέματα τέχνης και αρχιτεκτονικής και καλύπτει τη συλλογή μουσείων, βιβλιοθηκών, αρχείων και ιδρυμάτων έρευνας και τεκμηρίωσης.

Η δημιουργία του ξεκίνησε από το Πολυτεχνείο του Rensselaer στη Νέα Υόρκη το 1979, δημοσιεύτηκε το 1990 και το 1994 εμφανίστηκε και σε ηλεκτρονική μορφή. Υποστηρίζεται από το Ινστιτούτο Πληροφόρησης Getty (Getty Information Institute) των Η.Π.Α. Αποτελείται από ένα ελεγχόμενο λεξιλόγιο 131.000 όρων και περιγράφει αντικείμενα, εικόνες και άλλα υλικά της πολιτιστικής κληρονομιάς, της τέχνης και της αρχιτεκτονικής. Το υλικό του Θησαυρού διαιρείται σε επτά κύριες κατηγορίες, οι οποίες υποδιαιρούνται σε άλλες 33 μικρότερες. Οι επιπρόσθετες πληροφορίες που δίνονται για κάθε όρο είναι επεξήγηση εννοιών, ιστορικές περιόδους και περιόδους πολιτισμών, περιγραφή δραστηριοτήτων, υλικών και τεχνοτροπιών.

Στην Ελλάδα η εφαρμογή του Θησαυρού δεν είναι συχνή. Τον συναντούμε στο έργο της Ψηφιακής Πινακοθήκης της Ανώτερης Σχολής Καλών Τεχνών, όπου χρησιμοποιήθηκε για την κατηγοριοποίηση και τη δημιουργία ευρετηρίων του ψηφιοποιημένου υλικού της.⁴⁵

Ο Art and Architecture Thesaurus εφαρμόζεται σε όλες τις χώρες του κόσμου, όπως για παράδειγμα στην ευρετηρίαση των εθνικών βάσεων δεδομένων που αφορούν τα μουσεία και τα έργα τέχνης του Καναδά, σε συνεργασία με το Δίκτυο Πληροφόρησης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της χώρας. Ο Θησαυρός ευρετηριάζει και το υλικό του Ολλανδικού Ινστιτούτου για την Ιστορία της Τέχνης, ένα από τα πιο σημαντικά κέντρα πληροφόρησης σε θέματα έργων τέχνης. Με τη συνεργασία μάλιστα του συγκεκριμένου Ινστιτούτου μεταφράστηκε ο Θησαυρός στην ολλανδική γλώσσα. Επίσης οι ιστορικοί κατάλογοι της Εθνικής Βιβλιοθήκης Τέχνης της Μ. Βρετανίας, εκτός των άλλων εργαλείων για τη θεματική τους ευρετηρίαση, χρησιμοποιούν και το Θησαυρό Τέχνης και Αρχιτεκτονικής.^{46, 47}

⁴⁵ Ζαχιώτη, Ν., Κομπολύτη, Μ. (2010) «Οι πολιτικές ψηφιοποίησης και οι εφαρμογές που ανέπτυξαν για τη διαχείριση και την παρουσίαση του ψηφιακού περιεχομένου η Βιβλιοθήκη και η Πινακοθήκη της ΑΣΚΤ», *πρακτικά 3ου Συνεδρίου Βιβλιοθηκών Τέχνης*, 5-6 Φεβρουαρίου, Βιβλιοθήκη Μουσείου Μπενάκη, Αθήνα.

⁴⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Art_&_Architecture_Thesaurus

⁴⁷ www.getty.edu/research/conducting_research/vocabularies/aat/

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Λόγοι της περιορισμένης χρήσης των θησαυρών στην Ελλάδα

Κάποιες βιβλιοθήκες στην Ελλάδα χρησιμοποιούν τη λέξη «θησαυρός» αλλά δεν αναλύουν περισσότερο το θέμα. Όπως για παράδειγμα η βιβλιοθήκη του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, όπου αναφέρει ότι χρησιμοποιεί διεθνή πρότυπα για τη θεματική ευρετηρίαση της συλλογής της (θεματικές επικεφαλίδες του Κογκρέσου, θησαυρούς, θεματικούς όρους), χωρίς όμως να περιγράφει ποιους. Και η βιβλιοθήκη του τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ευρετηριάζει θεματικά το υλικό της με θεματικούς όρους, αλλά δεν δίνει περισσότερες λεπτομέρειες.

Άλλες βιβλιοθήκες βρίσκονται στην προσπάθεια δημιουργίας θησαυρού, όπως η βιβλιοθήκη της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών. Η ομάδα της θεματικής καταλογογράφησης της συγκεκριμένης βιβλιοθήκης, διερευνά τη δυνατότητα κατασκευής ενός κεντρικού θησαυρού θεματικών όρων στην ελληνική γλώσσα. Το έργο όμως αυτό εκτιμάται ότι είναι αρκετά δύσκολο λόγω της ανυπαρξίας σχετικών εργαλείων, δηλαδή θησαυρών ορολογίας στις διάφορες επιστήμες, στην ελληνική γλώσσα. Επιπλέον, η βιβλιοθήκη της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών είναι στη διαδικασία κατασκευής θησαυρού ελληνικών νομικών όρων.

Η βιβλιοθήκη του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών από την άλλη, δημιούργησε ένα πλήρες ευρετήριο νομικών όρων που οδηγεί στην εύρεση ειδικών θεμάτων που υπάρχουν ήδη στα βιβλία. Η θεματική επεξεργασία των βιβλίων γίνεται αναλυτική, ξεκινώντας από το γενικό όρο και καταλήγοντας στους ειδικούς όρους, με δενδρική μορφή.

Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η θεματική ευρετηρίαση ήταν και εξακολουθεί να είναι η βιβλιοθηκονομική εκείνη εργασία που παρουσιάζει τα περισσότερα προβλήματα, ειδικά στις ελληνικές βιβλιοθήκες και αποτελεί ίσως το πιο σημαντικό εμπόδιο στην εξέλιξή τους. Η θεματική ευρετηρίαση μέσω των θησαυρών στην Ελλάδα διαπιστώνεται ότι είναι πολύ περιορισμένη. Οι λόγοι όλης αυτής της κατάστασης αναλύονται παρακάτω:

- σημαντικότερη αιτία είναι η έλλειψη βοηθημάτων στην ελληνική γλώσσα. Γι' αυτό το λόγο οι βιβλιοθήκες στην Ελλάδα είναι αναγκασμένες να χρησιμοποιούν ξενόγλωσσα βοηθήματα ή να δημιουργούν καταλόγους θεματικών επικεφαλίδων που βασίζονται σε ξενόγλωσσους
- η εφαρμογή ενός συστήματος ευρετηρίασης σε ξένη γλώσσα δυσκολεύει την εξυπηρέτηση χρηστών από το προσωπικό της βιβλιοθήκης, γιατί οι χρήστες είναι πιθανόν να μην γνωρίζουν ή ακόμη δεν είναι υποχρεωμένοι να γνωρίζουν τη γλώσσα που χρησιμοποιείται στη θεματική ευρετηρίαση. Γι' αυτό το λόγο, οι ξεχωριστοί θεματικοί κατάλογοι που

χρησιμοποιεί κάθε βιβλιοθήκη δημιουργούν προβλήματα στην επικοινωνία μεταξύ των χρηστών και της βιβλιοθήκης, αλλά και μεταξύ των βιβλιοθηκών

- τα αυξημένα καθήκοντα των βιβλιοθηκονόμων, λόγω του περιορισμένου τους αριθμού, δεν τους επιτρέπουν να ασχοληθούν διεξοδικά με την δημιουργία εργαλείων θεματικής ευρετηρίασης
- ο σχετικά μικρός αριθμός συλλογής κάποιων βιβλιοθηκών στη χώρα δεν απαιτεί τη χρήση εργαλείων θεματικής ευρετηρίασης
- τεκμήρια της ελληνικής πνευματικής παραγωγής συνήθως δεν ευρετηριάζονται, γιατί οι περισσότερες βάσεις πληροφοριών αφορούν την ξένη πνευματική παραγωγή
- τα λογισμικά επεξεργασίας πληροφοριών, τα οποία έχουν κατ' εξοχήν δημιουργηθεί στο εξωτερικό, δεν έχουν προβλέψει τη χρήση αλφαβήτου εκτός του λατινικού, στην οργάνωση των βάσεων πληροφοριών
- ο μικρός αριθμός υπολογιστικών συστημάτων που υπάρχουν στην ελληνική αγορά, καθώς και η δυσλειτουργία τους στον παράλληλο χειρισμό του ελληνικού και λατινικού αλφαβήτου και του μονοτονικού και πολυτονικού συστήματος, δυσκολεύουν ακόμη περισσότερο την λειτουργία των θησαυρών
- η μη ύπαρξη ειδικού τμήματος στις βιβλιοθήκες, υπεύθυνου για την δημιουργία εργαλείων επεξεργασίας πληροφοριών, εμποδίζει την εξέλιξη της θεματικής επεξεργασίας⁴⁸

⁴⁸ Τσάφου, Σ., Χατζημαρή, Σ. (2002) «Θησαυροί και θεματική ευρετηρίαση στις ελληνικές βιβλιοθήκες», *πρακτικά του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών Το Management στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες*, 15-17 Οκτωβρίου, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, σελ 238-239.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι συλλογές των βιβλιοθηκών τα τελευταία χρόνια δεν περιλαμβάνουν πλέον μόνο έντυπο υλικό αλλά και ένα σημαντικό αριθμό ηλεκτρονικού υλικού που συνεχώς αυξάνεται και τείνει να αντικαταστήσει κατά κάποιο βαθμό το έντυπο. Συνέπεια αυτής της αλλαγής είναι τα προβλήματα και οι ανάγκες που προκύπτουν όσον αφορά στην εμφάνιση και στην περιγραφή των τεκμηρίων, ώστε να μπορούν να συμβαδίζουν με το σύγχρονο ηλεκτρονικό περιβάλλον. Ένα τέτοιο περιβάλλον απαιτεί τη χρήση υστεροσυνδυασμένων συστημάτων ευρετηρίασης όπως είναι οι θησαυροί, που με τις καινούριες συνθήκες καλούνται να καλύψουν θεματικά τεκμήρια και πληροφορίες σε μεγάλο εύρος και βάθος.

Παρόλα τα σημαντικά εμπόδια που συναντά ο τομέας της θεματικής ευρετηρίασης στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια έχει δημιουργηθεί ένα πιο κατάλληλο περιβάλλον, ικανό να δεχτεί και να υποστηρίξει τη χρήση πιο σύγχρονων μεθόδων θεματικής ευρετηρίασης. Μεγαλύτερη ώθηση στην ανάπτυξη τέτοιου είδους εργαλείων, δίνει η σαφώς διαφορετική κατάσταση που επικρατεί στη χώρα όσον αφορά τον κλάδο της βιβλιοθηκονομίας και των συστημάτων πληροφόρησης. Πιο συγκεκριμένα, στην αλλαγή αυτή συμβάλλουν:

- το γεγονός ότι δεν έπαψαν να δημιουργούνται βιβλιοθήκες, κοινοπραξίες βιβλιοθηκών και κέντρα πληροφόρησης στη χώρα
- η αύξηση του αριθμού των βιβλιοθηκονόμων, κυρίως στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες
- η ανάπτυξη των συλλογών των ελληνικών βιβλιοθηκών τα τελευταία χρόνια
- η εξέλιξη της τεχνολογίας στις πιο βασικές εργασίες της βιβλιοθηκονομίας, με άμεσο αποτέλεσμα την πιο εύκολη και απλή χρήση των εργαλείων
- η συνεχής και γρήγορη ανάπτυξη των βάσεων πληροφοριών στις βιβλιοθήκες και στα κέντρα πληροφόρησης
- η δημιουργία ψηφιακών βιβλιοθηκών με σημαντικές συλλογές
- η ανάγκη εξέλιξης των υπηρεσιών πληροφόρησης της Ελλάδας, για την εξυπηρέτηση των Ελλήνων χρηστών, στα επίπεδα των χρηστών των άλλων χωρών

Αυτοί και άλλοι λόγοι επιβάλλουν ουσιαστικά τη χρήση θησαυρών στις βιβλιοθήκες και στα κέντρα πληροφόρησης για την οργάνωση του υλικού τους.

Τέλος θα πρέπει να τονιστεί ότι οι Έλληνες βιβλιοθηκονόμοι σαφώς προτιμούν να εργάζονται με σύγχρονες μεθόδους στην οργάνωση και στην παροχή πληροφοριών. Η επιθυμία αλλά και η ανάγκη τους για τη δημιουργία σύγχρονων βάσεων πληροφοριών και μεθόδων ευρετηρίασης, είναι αδιαμφισβήτητη. Το γεγονός αυτό αποδεικνύεται μέσω των σημαντικών

εγχειρημάτων που γίνονται από βιβλιοθήκες και υπηρεσίες πληροφόρησης στη χώρα, αλλά και ότι είναι ένα από τα πιο βασικά θέματα συζήτησης σε ημερίδες και συνέδρια που αφορούν την βιβλιοθηκονομία. Άλλωστε η απόκτηση εμπειρίας και η διαρκής μελέτη και έρευνα των Ελλήνων βιβλιοθηκονόμων πάνω σε θέματα υστεροσυνδυασμένων συστημάτων ευρετηρίασης τα τελευταία χρόνια, υποστηρίζουν σε ένα πολύ μεγάλο βαθμό την θετική εξέλιξη της χρήσης τους στη χώρα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αλεξανδράκη, Ξ. (2008) «Πανδέκτης Ψηφιακός Θησαυρός Ελληνικής Ιστορίας και Πολιτισμού», *Info-λόγιο*, τεύχος 3, τόμος 2, σελ 11-12.
Διαθέσιμο σε: lib.teiser.gr/anakoynoseis/infologio2_3.pdf.
2. Γιαννίμπας, Δ. (2005) «Ο Θησαυρός Ελληνικών Όρων: ένα εργαλείο για τη θεματική οργάνωση του περιεχομένου», *ΕΛΕΤΟ πρακτικά του 5^{ου} Συνεδρίου Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, 13-15 Νοεμβρίου, Λευκωσία, Κύπρος.
Διαθέσιμο σε: www.eleto.gr/download/.../5th_15-36-GiannimbasPaper.pdf.
3. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (2005) *Θησαυρός Ελληνικών Όρων: μεθοδολογία ανάπτυξης*, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Αθήνα.
Διαθέσιμο σε: www.ekt.gr.
4. Ζαχιώτη, Ν., Κομπολύτη, Μ. (2010) «Οι πολιτικές ψηφιοποίησης και οι εφαρμογές που ανέπτυξαν για τη διαχείριση και την παρουσίαση του ψηφιακού περιεχομένου η Βιβλιοθήκη και η Πινακοθήκη της ΑΣΚΤ», *πρακτικά 3ου Συνεδρίου Βιβλιοθηκών Τέχνης*, 5-6 Φεβρουαρίου, Βιβλιοθήκη Μουσείου Μπενάκη, Αθήνα.
Διαθέσιμο σε: <http://3osynedrio-vivliothikwntexnis.wikidot.com/program>.
5. Θεοφιλίδου, Κ., Καζάζης, Ε. (1996) «Αγροτική πληροφόρηση, πληροφοριακό σύστημα Agriis (FAO). Προοπτικές για καλύτερη εκμετάλλευση και ευρύτερη ελληνική συμμετοχή», *πρακτικά του 5^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, 4-6 Νοεμβρίου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.
Διαθέσιμο σε: <http://openarchives.gr/view/400377>.
6. Καλομοιράκης, Δ., Πάντου, Μ. (2001) «Πολυδύκως: Προβληματική και σχέδιο ανάπτυξης θησαυρού όρων για το Εθνικό Αρχείο Μνημείων», *Πρακτικά της Διημερίδας του Προγράμματος Πολιτιστικά Δίκτυα*, 9-10 Μαρτίου, Ινστιτούτο Πληροφορικής Ηρακλείου Κρήτης, Ηράκλειο Κρήτης.
Διαθέσιμο σε: www.ics.forth.gr.
7. Μάλλιαρη, Α. (2006) *Θεματική Ευρετηρίαση II Σημειώσεις*, Σίνδος, ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης.
8. Μπρίντζη, Χ. Γιαννίμπας, Δ. (2005) «Θησαυροί και συστήματα ανάκτησης πληροφοριών σε στενή σχέση αλληλεπίδρασης», *πρακτικά του 14^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, 1-3 Δεκεμβρίου, Αθήνα.
Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/12112>.

7. Σκουλαρίκη, Δ., Ζυγομαλάς, Δ., Δόβα, Ε. και Ντάφου, Ε. (2006) *Βυζαντινά μνημεία στην κοινωνία της πληροφορίας*, Θεσσαλονίκη, Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων.
8. Τσάφου, Σ., Χατζημαρή, Σ. (2002) «Θησαυροί και θεματική ευρετηρίαση στις ελληνικές βιβλιοθήκες», *πρακτικά του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών Το Management στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες*, 15-17 Οκτωβρίου, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
Διαθέσιμο σε: www.lib.uom.gr/palc10/greek/TSAFXMAR.doc.
9. Τσάφου, Σ., Χατζημαρή, Σ., Τοράκη, Κ. (2007) «Δίγλωσσος Ελληνικός Θησαυρός θεματικών όρων», *πρακτικά της Διημερίδας Συλλογικός Κατάλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών - Υπηρεσίες και εργαλεία στη διάθεση χρηστών βιβλιοθηκονόμων*, 7-8 Μαΐου, ΕΜΠ, Αθήνα.
Διαθέσιμο σε: www.unioncatalog.gr/ucportal/docs/TH_thesaurussite.pdf.
10. Τσάφου Σ., Χατζημαρή Σ., Τοράκη Κ. (2009) «Θησαυρός Επιστημονικών Όρων: Εργαλείο θεματικής επεξεργασίας υλικού», *πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου Δημοτικών Βιβλιοθηκών*, 4-5 Δεκεμβρίου, Δήμος Αμαρουσίου, Αθήνα.
Διαθέσιμο σε: www.unioncatalog.gr/ucportal/docs/th4.pdf.
11. Τοράκη, Κ. (2003), «Θεματική Ευρετηρίαση και καθιέρωση ορολογίας στις τεχνικές βιβλιοθήκες: Η εμπειρία στο ΤΕΕ», *ΕΛΕΤΟ πρακτικά του 4^{ου} Συνεδρίου Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*, 30-31 Οκτωβρίου, 1 Νοεμβρίου, Αθήνα.
Διαθέσιμο σε: www.eleto.gr/download/.../4th_31-42-TorakiKaterina.pdf.
12. Χατζημαρή Σ., Τοράκη Κ., Τσάφου Σ. (2009) « Παρουσίαση του Ελληνικού Θησαυρού Επιστημονικών Όρων», *πρακτικά του 18ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, 5-6 Νοεμβρίου, Πανεπιστήμιο Πάτρας, Πάτρα.
Διαθέσιμο σε: <http://conference2009.lis.upatras.gr>.

Ηλεκτρονικές Πηγές

1. Google Ελλάδα. Διαθέσιμο σε: www.google.gr (Ανακτήθηκε 2 Ιουνίου 2009).
2. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης - Θησαυρός Ελληνικών Όρων. Διαθέσιμο σε: www.ekt.gr/products/thesaurus/ (Ανακτήθηκε 1 Σεπτεμβρίου 2009).
3. Δημόσιες και κινητές βιβλιοθήκες. Διαθέσιμο σε: <http://publib.ekt.gr/thisayros/> (Ανακτήθηκε 1 Σεπτεμβρίου 2009).
4. Συλλογικός Κατάλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο σε: www.unioncatalog.gr/ucportal (Ανακτήθηκε 4 Ιουνίου 2009).
5. Εργαστήριο πληροφοριακών συστημάτων - σύστημα διαχείρισης θησαυρών όρων. Διαθέσιμο σε: www.ics.forth.gr (Ανακτήθηκε 1 Σεπτεμβρίου 2009).
6. Μηχανή αναζήτησης ελληνικών ψηφιακών βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο σε: <http://openarchives.gr> (Ανακτήθηκε 5 Ιουνίου 2009).
7. Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού. Διαθέσιμο σε: www.yppo.gr (Ανακτήθηκε 14 Νοεμβρίου 2009).
8. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών. Διαθέσιμο σε: www.ekke.gr (Ανακτήθηκε 25 Νοεμβρίου 2009).
9. Κόμβος Δευτερογενούς Επεξεργασίας Κοινωνικών Δεδομένων. Διαθέσιμο σε: www.gsdb.gr/komvos/gr/ (Ανακτήθηκε 25 Νοεμβρίου 2009).
10. Κόμβος Δευτερογενούς Επεξεργασίας Κοινωνικών Δεδομένων - θησαυροί. Διαθέσιμο σε: www.gsdb.gr/scripts/gr/thesaurus.pl? (Ανακτήθηκε 25 Νοεμβρίου 2009).
11. Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων. Διαθέσιμο σε: www.ekbmm.gr (Ανακτήθηκε 18 Ιανουαρίου 2010).
12. Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη. Διαθέσιμο σε: www.evonimos.org/greek/ (Ανακτήθηκε 25 Ιανουαρίου 2010).
13. Πανδέκτης: ψηφιακός θησαυρός ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού. Διαθέσιμο σε: www.ekt.gr/pandektis (Ανακτήθηκε 10 Φεβρουαρίου 2010).
14. Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας - ανταγωνιστικότητα/ επιχειρηματικότητα - επιχειρησιακό πρόγραμμα. Διαθέσιμο σε: www.antagonistikotita.gr (Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2010).
15. Πολιτιστικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο σε: www.potheg.gr (Ανακτήθηκε 8 Οκτωβρίου 2009).
16. Ινστιτούτο της Επεξεργασίας του Λόγου. Διαθέσιμο σε: www.ilsp.gr/potheg.html (Ανακτήθηκε 8 Οκτωβρίου 2009).

17. Θησαυρός της Ελληνικής Μουσικής. Διαθέσιμο σε: <http://thesaurus.iema.gr> (Ανακτήθηκε 14 Οκτωβρίου 2009).
18. Ελληνική Μουσικαίδεια. Διαθέσιμο σε: www.musipedia.gr (Ανακτήθηκε 14 Οκτωβρίου 2009).
19. Eurovoc Thesaurus. Διαθέσιμο σε: <http://europa.eu/eurovoc/> (Ανακτήθηκε 5 Μαρτίου 2010).
20. Eur-lex: η πρόσβαση στο δίκτυο της ευρωπαϊκής ένωσης. Διαθέσιμο σε: <http://eur-lex.europa.eu/index.htm> (Αναρτήθηκε 5 Μαρτίου 2010).
21. Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου. Διαθέσιμο σε: www.cieel.gr (Αναρτήθηκε 8 Μαρτίου 2010).
22. Ελληνικό Δίκτυο Κέντρων Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης. Διαθέσιμο σε: www.edc-network.gr (Αναρτήθηκε 8 Μαρτίου 2010).
23. Agronoc Thesaurus. Διαθέσιμο σε: www.fao.org/agronoc (Αναρτήθηκε 12 Μαρτίου 2010)
24. Θεματική πύλη γεωπονικών επιστημών της βιβλιοθήκης του Γ.Π.Α. Διαθέσιμο σε: <http://asig.aua.gr> (Ανακτήθηκε 15 Μαρτίου 2010).
25. Το δίκτυο «Ευρυδίκη». Διαθέσιμο σε: www.yperth.gr/el_ec_page10887.htm (Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2010).
26. Eurydice: the information network on education in Europe. Διαθέσιμο σε: <http://eacea.ec.europa.eu/eurydice/portal/page/portal/Eurydice/> (Ανακτήθηκε 18 Απριλίου 2010).
27. Wikipedia the free encyclopedia: Art and Architecture Thesaurus. Διαθέσιμο σε: http://en.wikipedia.org/wiki/Art_&_Architecture_Thesaurus (Ανακτήθηκε 4 Μαΐου 2010).
28. The Getty: Art and Architecture Thesaurus. Διαθέσιμο σε: www.getty.edu/research/conducting_research/vocabularies/aat/ (Ανακτήθηκε 4 Μαΐου 2010).